ΔΕΛΤΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

(NUTS2 — EL63)

Περίοδος αναφοράς: Μάρτιος 2026 - Οκτώβριος 2024

Έργο: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934)

Υποέργο 1: «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου»

Πακέτο εργασίας ΠΕ 1.3.2: Επικαιροποίηση δεδομένων της «Γεωβάσης»

Το παρόν δελτίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του υποέργου 1 «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου» της Πράξης: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934), η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους.

Πίνακας Περιεχομένων

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά 4
1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο 4
1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο 4
1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη 5
1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου 6
1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης/Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ) 7
1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή 8
1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες 11
1.8 Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI) 12
Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας 14
2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας 14
2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ 15
2.3 Νομικές Μορφές 16
2.4 Κλαδική Σύνθεση 17
2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες 19
Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας 22
3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο 22
3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο 24
3.3 Τυπολογία Δήμων 27
3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες 30
Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά 33
4.1 Γενικά Εμπορίου 33
4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή 33
4.1.2 Δείκτες Δυναμικής 34
4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου 36
4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού 36
4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου 36
4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου 38
4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού 40
4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου 41
4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου 42

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου 44
4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου 45
4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού 45
4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου 46
4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου 48
4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού 50
4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου 51
4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου 52
4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου 54
Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση 56
5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου 56
5.2 Δυναμική και Μεταβολές 58
5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία 60
5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς 61
Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI) 64
6.1 Σύνθεση του Δείκτη 64
6.2 Κατάταξη Περιφερειών — Η Θέση της Δυτικής Ελλάδας 65
6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση 66
Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη 67
Μεθοδολογικές Επισημάνσεις 69
Α. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη 69
Β. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ 69
Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ 69
Δ. Δείκτες Ανισότητας 70
Ε. Ανάλυση Shift-Share 70
ΣΤ. RBDI 70
Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας 71

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά

1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (NUTS2: **EL63**) αριθμεί **648.220** μόνιμους κατοίκους (απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2021), που την κατατάσσουν στην **4η θέση πανελλαδικά** σε πληθυσμό (μετά την Αττική, την Κεντρική Μακεδονία και τη Θεσσαλία). Διοικητικά διαρθρώνεται σε **3 Περιφερειακές Ενότητες** (ΠΕ Αχαΐας, ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, ΠΕ Ηλείας) και **19 Δήμους**, καλύπτοντας έκταση **11.350 τετραγωνικών χιλιομέτρων** στη δυτική ηπειρωτική Ελλάδα. Σε γεωγραφικό επίπεδο, εκτεταμένες πεδινές εκτάσεις στην Αχαΐα και την Ηλεία εναλλάσσονται με ορεινούς όγκους στην ενδοχώρα της Αχαΐας (Παναχαϊκό, Καλάβρυτα) και της Αιτωλοακαρνανίας. Το αναπτυξιακό προφίλ διαρθρώνεται γύρω από τον **διαμετακομιστικό ρόλο της Πάτρας**, με το εκτεταμένο λιμενικό της συγκρότημα να αποτελεί μία από τις κύριες πύλες σύνδεσης της χώρας με την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και γύρω από την ισχυρή της παρουσία στον **αγροτοδιατροφικό τομέα**, που στηρίζεται στις παραπάνω πεδινές εκτάσεις. Στον Δήμο Δυτικής Αχαΐας λειτουργεί επίσης η **ΒΙΠΕ Πάτρας**, η οποία φιλοξενεί οργανωμένη μεταποιητική και χονδρεμπορική δραστηριότητα. Διοικητική έδρα της Περιφέρειας είναι η **Πάτρα**, η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας μετά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφονται συνολικά **48.267 επιχειρήσεις** (Μάρτιος 2026), αριθμός που την κατατάσσει στην **7η θέση πανελλαδικά** σε απόλυτο μέγεθος επιχειρηματικής βάσης. Η πυκνότητα διαμορφώνεται σε **74,46 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **12η θέση πανελλαδικά** και σαφώς κάτω από τον εθνικό μέσο όρο των **94,3 επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους**.

Η συγκρατημένη πυκνότητα ανά κάτοικο, παρά το μεγάλο πληθυσμιακό μέγεθος της Περιφέρειας, πιθανώς να υποδηλώνει μεγαλύτερο μέσο μέγεθος επιχειρήσεων ή διαφορετική τομεακή σύνθεση της οικονομίας. Σε σύγκριση με τις γειτονικές ηπειρωτικές Περιφέρειες, η Δυτική Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλότερη πυκνότητα τόσο από την Πελοπόννησο (95,7) όσο και από τη Στερεά Ελλάδα (79,5), εύρημα που την τοποθετεί στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης μεταξύ των ηπειρωτικών Περιφερειών της χώρας.

Πίνακας 1.1 — Βασικοί Δείκτες Περιφέρειας

Δείκτης	EL63	Εθνικό	Σχόλιο
Ενεργές επιχειρήσεις (Nt)	48.267	988.153	Μερίδιο 4,9% επί εθνικού
Επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους	74,5	94,3	Κάτω από εθνικό μέσο
CSTB — Μερίδιο εμπορίου	28,28%	24,68%	Κάτω από εθνικό μέσο
CGR — Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου	9,27%	8,79%	Κοντά στον εθνικό μέσο
LQ Εμπορίου (σύνολο)	1,15	1,00	Οριακή υποεκπροσώπηση
LQ Λιανικού	1,18	1,00	Σχεδόν στον εθνικό μέσο
LQ Χονδρικού	1,07	1,00	Σαφής υποεκπροσώπηση
Συντελεστής Gini (επίπεδο Δήμων)	0,589	—	Έντονη συγκέντρωση (Πάτρας)
Δείκτης Theil intra-zone	87,0%	—	Ανισοκατανομή κυρίως εντός ΠΕ
RBDI — Δείκτης Περιφ. Επιχ. Δυναμικής	0,842	—	Ισχυρή δυναμική (1η/13)

1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη

Από τις **48.267 συνολικές επιχειρήσεις** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, **13.651 δηλώνουν εμπορική δραστηριότητα ως κύριο ΚΑΔ**[1], εκ των οποίων **9.396** ανήκουν στο **λιανικό εμπόριο** και **4.255** στο **χονδρικό εμπόριο**. Το Μερίδιο Εμπορίου επί του Συνόλου της Επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (CSTB — Commerce Share on Total Business) διαμορφώνεται σε **28,28%**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **2η θέση πανελλαδικά** και σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (~24%), εύρημα που τεκμηριώνει τον ισχυρό ρόλο του εμπορικού τομέα ως προς το σύνολο της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια.

Ο Συντελεστής Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ — Location Quotient) διαμορφώνεται σε **1,15** για το σύνολο του εμπορικού τομέα (**2η θέση πανελλαδικά**), τιμή που επιβεβαιώνει την υπερεκπροσώπηση του εμπορικού τομέα στην Περιφέρεια. Εμβαθύνοντας στους επιμέρους κλάδους, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει **LQ = 1,18** (3η θέση πανελλαδικά) και το χονδρικό εμπόριο **LQ = 1,07** (3η θέση πανελλαδικά), εύρημα ασυνήθιστο, καθώς λίγες μόνο Περιφέρειες πανελλαδικά εμφανίζουν ταυτόχρονη υπερεκπροσώπηση και στους δύο κλάδους του εμπορίου. Η ιδιαιτερότητα αυτή σχετίζεται τόσο με τη διακίνηση αγροτικών προϊόντων προς την αγορά της Αττικής, όσο και με τη σημασία του λιμανιού της Πάτρας στη διεθνή εμπορική διασύνδεση της χώρας.

[1] Ως εμπορικές επιχειρήσεις νοούνται όσες έχουν δηλώσει ως κύριο τους ΚΑΔ ένα από τα 46.x.x (χονδρικό εμπόριο) ή 47.x.x (λιανικό εμπόριο), σύμφωνα με το NACE Rev. 2 (ΣΤΑΚΟΔ 2008).

1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου

Η δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο **Οκτώβριος 2024, Μάρτιος 2026** χαρακτηρίζεται από ισχυρή αναπτυξιακή τροχιά. Ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) διαμορφώνεται σε **+9,27%** (**5η θέση πανελλαδικά**), τιμή υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (+8,79%). Η εικόνα είναι ισόρροπη μεταξύ των δύο κλάδων: το λιανικό εμπόριο καταγράφει **CGR +8,91%** (4η θέση) και το χονδρικό εμπόριο **+10,06%** (5η θέση), με τη χονδρεμπορική δραστηριότητα να εμφανίζει ελαφρώς υψηλότερο ρυθμό, εύρημα συνεπές με τον σημαντικό ρόλο του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια όπως αναδείχθηκε στην Παρ. 1.3.

Στις νέες εγγραφές, ο Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR — Commerce Business Formation Rate) διαμορφώνεται σε **63,81%, η υψηλότερη τιμή πανελλαδικά (1η θέση)**: σχεδόν τα **δύο τρίτα των νέων επιχειρήσεων** που ιδρύθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς ανήκουν στο εμπόριο. Το εύρημα αποτελεί σημαντική ένδειξη ότι η Περιφέρεια αναδεικνύεται σε προτιμητέο πεδίο νέων εμπορικών εγχειρημάτων, σε συμφωνία με το αυξημένο μερίδιο CSTB (28,28%) που καταγράφηκε στην Παρ. 1.3.

Στις διαγραφές, ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) ανέρχεται σε **4,99%** (10η θέση), σαφώς κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (5,48%), εύρημα που υποδηλώνει χαμηλή κινητικότητα εξόδων στον εμπορικό τομέα της Περιφέρειας. Η ταυτόχρονη παρουσία του υψηλότερου πανελλαδικά CBFR και ενός CBCR σαφώς κάτω από τον εθνικό μέσο όρο αποτυπώνει αγορά εμπορίου σε ξεκάθαρα θετική αναπτυξιακή τροχιά, με τις νέες εγγραφές να υπερβαίνουν κατά πολύ τις διαγραφές.

Γράφημα 1.1 — Βασικοί Δείκτες Εμπορίου: Δυτ. Ελλάδα vs Εθνικό

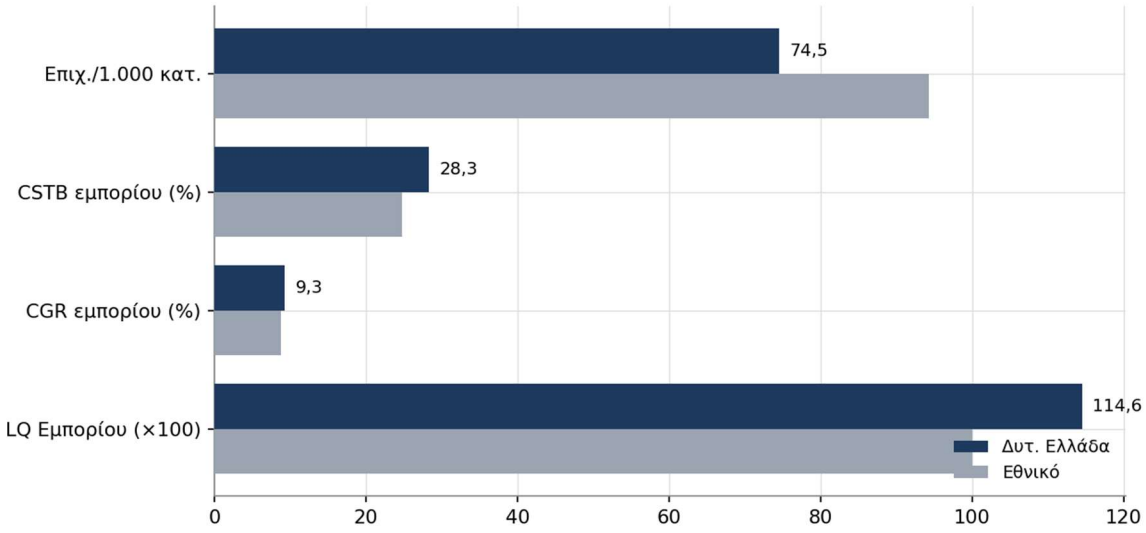

Σημειώνεται ωστόσο ότι οι ρυθμοί διαγραφών της περιόδου ενδέχεται να έχουν επηρεαστεί από την εκκαθάριση του μητρώου ΓΕΜΗ (αναλυτική αναφορά στο **Κεφ. 2.2**), παράγοντας που πιθανόν έχει οδηγήσει σε υποεκτίμηση της καθαρής αναπτυξιακής δυναμικής.

1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης/Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ)

Οι Συντελεστές Χωροθέτησης/Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ — Location Quotient) αποτυπώνουν τη σχετική θέση του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας έναντι της εθνικής τομεακής δομής: τιμές LQ άνω του εθνικού μέσου όρου υποδηλώνουν υπερεκπροσώπηση, ενώ τιμές κάτω από αυτόν υποδηλώνουν υποεκπροσώπηση. Η συνολική εμπορική δραστηριότητα της Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει **LQ = 1,15** (**2η θέση πανελλαδικά**), πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, με το λιανικό εμπόριο στο **1,18** (3η θέση) και το χονδρικό εμπόριο στο **1,07** (3η θέση).

Από τις **20 ομαδοποιημένες κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ** του εμπορικού τομέα (11 λιανικού εμπορίου και 9 χονδρικού εμπορίου)[2], **10 ξεπερνούν τον εθνικό μέσο όρο** (7 στο λιανικό εμπόριο και 3 στο χονδρικό εμπόριο), εύρημα που αναδεικνύει σημαντικό εύρος κλάδων με τοπική υπερεκπροσώπηση εντός του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας.

Στο λιανικό εμπόριο, σημαντική υπερεκπροσώπηση σε **απόλυτο μέγεθος** εμφανίζουν το **Λιανικό Εμπόριο Τροφίμων, Ποτών & Καπνού** (RET_FOOD: 2.914 επιχειρήσεις, LQ = 1,39), το **Λιανικό Εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού, Δόμησης & Κήπου** (RET_HOME: 1.749 επιχειρήσεις, LQ = 1,29), το **Λιανικό Εμπόριο Ένδυσης, Υπόδησης & Αθλητικών** (RET_FASHION: 1.461 επιχειρήσεις, LQ = 1,14) και το **Λιανικό Εμπόριο Υγείας & Ομορφιάς** (RET_HEALTH: 715 επιχειρήσεις, LQ = 1,11).

Σε **χαμηλότερη απόλυτη βάση**, η υψηλότερη σχετική τιμή λιανικού εμπορίου καταγράφεται στο **Λιανικό Εμπόριο Καυσίμων & Μεταφορών** (RET_FUEL: 493 επιχειρήσεις, LQ = 1,58), εύρημα που σχετίζεται με την κομβική θέση της Περιφέρειας στους οδικούς άξονες προς την Ήπειρο και τα Ιόνια νησιά, καθώς και με το ιδιαίτερα εκτεταμένο οικιστικό της δίκτυο. Ακολουθούν το **Λιανικό Εμπόριο Βιβλίων, Πολιτισμού & Ψυχαγωγίας** (RET_CULTURE: 282 επιχειρήσεις, LQ = 1,25) και οι **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** (RET_OTHER: 249 επιχειρήσεις, LQ = 1,18).

Στο **χονδρικό εμπόριο**, την κορυφαία θέση κατέχει το **Χονδρικό Εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων & Ζωοτροφών** (WHO_AGRI: 376 επιχειρήσεις, **LQ = 1,81**), η **δεύτερη υψηλότερη τιμή πανελλαδικά** μετά τη Θεσσαλία (2,44), εύρημα που αναδεικνύει τη σημασία του αγροτικού τομέα στην οικονομία της Περιφέρειας, αλλά και δευτερευόντως τον ρόλο του Δήμου Πατρέων ως περιφερειακού χονδρεμπορικού πόλου, καθώς συγκεντρώνει το **35,7%** (1.521 από 4.255) των χονδρεμπορικών επιχειρήσεων της

[2] Οι 20 ομαδοποιημένες κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ προκύπτουν από τη συγκέντρωση των επιμέρους τετραψήφιων κωδικών NACE Rev. 2 σε λειτουργικές ομάδες. Αναλυτική παρουσίαση της μεθοδολογίας ομαδοποίησης παρατίθεται στο Παράρτημα Α (Μεθοδολογικό Σημείωμα).

Περιφέρειας. Η υψηλή αυτή εξειδίκευση πιθανώς σχετίζεται τόσο με τη διοχέτευση αγροτικών προϊόντων προς την αγορά της Αττικής, όσο και με τον ευρύτερο ρόλο της Περιφέρειας ως χονδρεμπορικού κόμβου γεωργικών προϊόντων σε υπερτοπικό επίπεδο. Σε **απόλυτο μέγεθος**, την κορυφαία θέση κατέχει το **Χονδρικό Εμπόριο Τροφίμων, Ποτών & Καπνού** (WHO_FOOD: 1.388 επιχειρήσεις, LQ = 1,38), ενώ το **Χονδρικό Εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων & Χημικών** (WHO_FUEL: 385 επιχειρήσεις, LQ = 1,27) συμπληρώνει το προφίλ υπερεκπροσώπησης του χονδρικού εμπορίου.

Στον αντίποδα, χαμηλότερες τιμές LQ στο χονδρικό εμπόριο καταγράφονται στο **Χονδρικό Εμπόριο Κοσμημάτων & Ωρολογίων** (WHO_JEWELRY: 11 επιχειρήσεις, LQ = 0,26), στο **Χονδρικό Εμπόριο Ηλεκτρονικών & Τεχνολογίας** (WHO_TECH: 103 επιχειρήσεις, LQ = 0,57) και στο **Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο** (WHO_MISC: 143 επιχειρήσεις, LQ = 0,66), ευρήματα που υποδηλώνουν περιορισμένη παρουσία εξειδικευμένων χονδρεμπορικών κλάδων υψηλής αξίας.

Πίνακας 1.2 — Σύνοψη LQ Εμπορικού Τομέα & Κατηγοριών

Κατηγορία	LQ	Παρατήρηση
Εμπορικός τομέας (σύνολο)	1,15	Υπερεκπροσώπηση
Λιανικό εμπόριο	1,18	Υπερεκπροσώπηση
Χονδρικό εμπόριο	1,07	Υπερεκπροσώπηση
Καύσιμα & Μεταφορές Λιανικού (RET_FUEL)	1,58	Υψηλότερη τιμή για κλάδους λιανικού εμπορίου
Ηλεκτρονικό Εμπόριο (RET_ECOM)	0,72	Χαμηλότερη τιμή για κλάδους λιανικού εμπορίου
Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές Χονδρικού (WHO_AGRI)	1,81	Υψηλότερη τιμή για κλάδους χονδρικού εμπορίου
Κοσμήματα & Ωρολόγια Χονδρικού (WHO_JEWELRY)	0,26	Χαμηλότερη τιμή για κλάδους χονδρικού εμπορίου

1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή

Η χωρική κατανομή των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει έντονη συγκέντρωση σε **δύο ισχυρούς αναπτυξιακούς πόλους** με αυξημένη επιχειρηματική, πληθυσμιακή βάση και σημαντικές διοικητικές εξυπηρετήσεις: τον **Δήμο Πατρέων** (έδρα της Περιφέρειας και η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας) και τον **Δήμο Αγρινίου** (ο σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας). Αθροιστικά συγκεντρώνουν **24.945 επιχειρήσεις (51,7% του συνόλου)**, εκ των οποίων **17.511 στον Δήμο Πατρέων (36,3%)** και **7.434 στον Δήμο Αγρινίου (15,4%)**. Ακολουθούν ο Δήμος Αιγιαλείας (3.705 επιχειρήσεις, 7,7%), ο Δήμος Πύργου (3.213, 6,7% — έδρα της ΠΕ Ηλείας) και ο Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (2.458, 5,1%).

Γράφημα 1.2 — Κατανομή Επιχειρήσεων ανά Δήμο

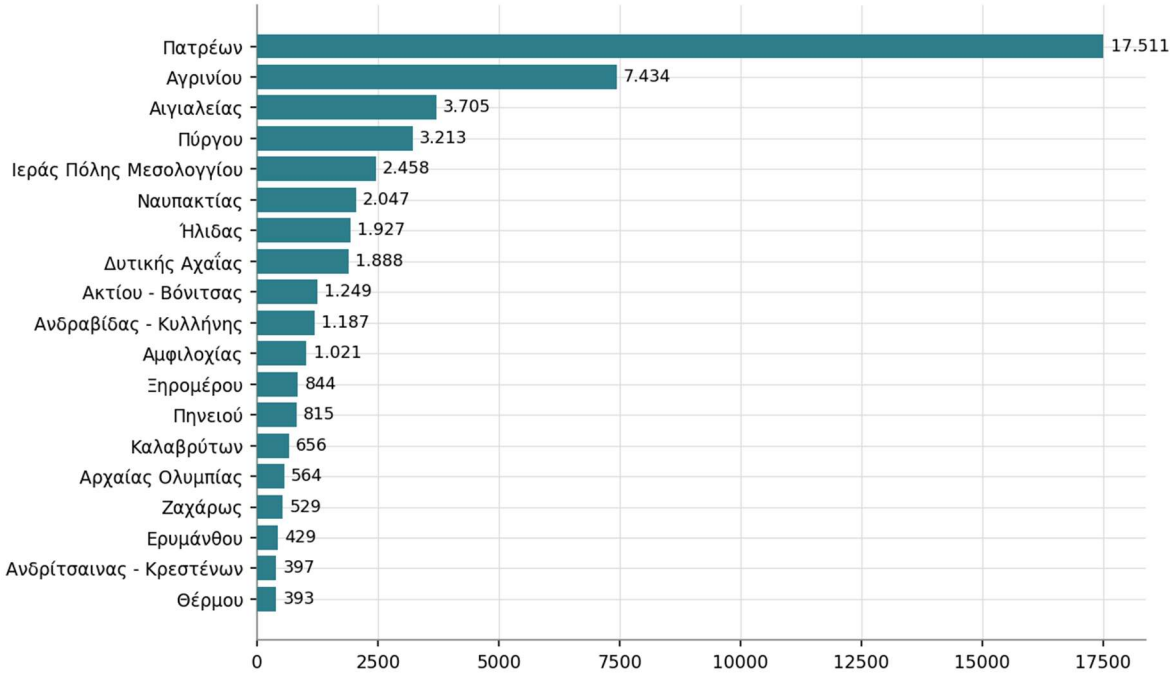

Ο Συντελεστής Gini (G — Gini Index)[3] σε επίπεδο Δήμων ανέρχεται σε **0,589** για το σύνολο των επιχειρήσεων, τιμή που υπερβαίνει το κατώφλι του 0,50, κατατάσσοντας τη Δυτική Ελλάδα στη ζώνη της σημαντικής περιφερειακής ανισοκατανομής. Η αντίστοιχη τιμή για το λιανικό εμπόριο διαμορφώνεται σε **0,633** και για το χονδρικό εμπόριο σε **0,590**, ευρήματα που τεκμηριώνουν την έντονη ανισοκατανομή της εμπορικής δραστηριότητας μεταξύ των Δήμων της Περιφέρειας. Ο Δείκτης Hoover (H — Hoover Index)[4] ανέρχεται σε **0,060**, εύρημα που υποδηλώνει ότι θα απαιτείτο η μεταστέγαση μόλις του **6,0% των επιχειρήσεων** σε άλλο Δήμο για να επιτευχθεί πλήρης αναλογία με την πληθυσμιακή κατανομή, εύρημα που αναδεικνύει ότι, παρά την ισχυρή συγκέντρωση που καταγράφεται σε επίπεδο επιχειρηματικότητας, η κατανομή των επιχειρήσεων ακολουθεί σε υψηλό βαθμό αυτήν του πληθυσμού. Συμπληρωματικά, ο Σταθμισμένος Συντελεστής

[3] Ο Συντελεστής Gini είναι ένας καθιερωμένος δείκτης ανισοκατανομής, που αναπτύχθηκε από τον Ιταλό στατιστικό Corrado Gini (1912). Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1]: τιμή 0 υποδηλώνει πλήρη ισοκατανομή, τιμή 1 μέγιστη συγκέντρωση. Ενδεικτικές ζώνες ερμηνείας: τιμές κάτω από 0,30 υποδηλώνουν χαμηλή ανισοκατανομή, 0,30–0,50 μέτρια, άνω του 0,50 σημαντική συγκέντρωση. Στο παρόν δελτίο, ο Συντελεστής Gini εφαρμόζεται στον αριθμό επιχειρήσεων ανά Δήμο της Περιφέρειας.

[4] Ο Δείκτης Hoover εκφράζει το ποσοστό μιας κατανομής που θα έπρεπε να ανακατανεμηθεί γεωγραφικά ώστε να ταυτιστεί με μια άλλη - εν προκειμένω, η κατανομή επιχειρήσεων σε σύγκριση με την πληθυσμιακή κατανομή των Δήμων.

Μεταβλητότητας (Weighted CV — Weighted Coefficient of Variation)[5] διαμορφώνεται σε **0,161** για το σύνολο, **0,236** για το λιανικό εμπόριο και **0,446** για το χονδρικό εμπόριο. Η σταδιακή αύξηση του δείκτη από το σύνολο προς το χονδρικό εμπόριο αντανακλά την εντονότερη συγκέντρωση που εμφανίζει η χονδρεμπορική δραστηριότητα στον Δήμο Πατρέων, σε σχέση με τη συνολική επιχειρηματικότητα της Περιφέρειας.

Πέραν των παραπάνω, ο Δείκτης Theil (T — Theil Index)[6] επιτρέπει την αποάθροιση της συνολικής ανισοκατανομής σε δύο συνιστώσες: την **inter-zone** (διαφορές μεταξύ ΠΕ) και την **intra-zone** (διαφορές εντός ΠΕ, μεταξύ Δήμων που ανήκουν στην ίδια ΠΕ). Για το σύνολο της επιχειρηματικότητας, ο δείκτης Theil ανέρχεται σε **0,614**, με το **87,0% να αποδίδεται στη συνιστώσα intra-zone** και το **13,0% στην inter-zone**. Η κυριαρχία της intra-zone συνιστώσας υποδηλώνει ότι οι σημαντικότερες ανισορροπίες δεν εντοπίζονται μεταξύ των τριών ΠΕ, αλλά εντός της καθεμίας: σε κάθε ΠΕ, η έδρα της (Πάτρα στην ΠΕ Αχαΐας, Αγρίνιο στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, Πύργος στην ΠΕ Ηλείας) λειτουργεί ως κύριος πόλος συγκέντρωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ οι υπόλοιποι Δήμοι κάθε ΠΕ εμφανίζουν σημαντικά χαμηλότερες συγκεντρώσεις. Παρόμοια εικόνα προκύπτει και στο χονδρικό εμπόριο (**85,5% intra-zone / 14,5% inter-zone**), με την ισχυρή συγκέντρωση να εντοπίζεται κυρίως στον **Δήμο Πατρέων**, αλλά και σε τμήμα του γειτονικού **Δήμου Δυτικής Αχαΐας**, στον οποίο βρίσκεται η **ΒΙΠΕ Πάτρας**. Ο Δήμος Πατρέων διακινεί σημαντικό όγκο εμπορευμάτων από και προς την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του λιμένα της Πάτρας, εξυπηρετώντας τόσο τη διανομή στις ΠΕ της Περιφέρειας όσο και σημαντικό τμήμα του εθνικού (ενδοκοινοτικού) εμπορίου της χώρας.

Πίνακας 1.3 — Δείκτες Ανισοκατανομής Εμπορίου ανά Επίπεδο

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό	Χονδρικό
Gini (επίπεδο Δήμων)	0,589	0,633	0,590
Gini (επίπεδο ΠΕ)	0,215	0,212	0,221
Hoover (Δήμοι)	0,060	0,097	0,126
Hoover (ΠΕ)	0,052	0,058	0,053
Weighted CV (Δήμοι)	0,161	0,236	0,446
Theil Total	0,614	0,706	0,590
Theil intra-zone (%)	87,0%	88,2%	85,5%
Theil inter-zone (%)	13,0%	11,8%	14,5%

[5] Ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV) μετρά τη διασπορά μιας κατανομής σταθμισμένη με βάση το μέγεθος κάθε παρατήρησης. Υψηλότερες τιμές υποδηλώνουν παρουσία ακραίων σημείων συγκέντρωσης (outliers).

[6] Ο Δείκτης Theil ανήκει στην οικογένεια των εντροπικών δεικτών ανισοκατανομής και αναπτύχθηκε από τον Ολλανδό οικονομέτρη Henri Theil (1967). Παρουσιάζει την κρίσιμη ιδιότητα της πλήρους αποαθροισιμότητας: η συνολική ανισοκατανομή μπορεί να αναλυθεί σε δύο προσθετικές συνιστώσες, την inter-zone (διαφορές μεταξύ ομάδων - εδώ, μεταξύ ΠΕ) και την intra-zone (διαφορές εντός των ομάδων - εδώ, μεταξύ Δήμων που ανήκουν στην ίδια ΠΕ).

1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες

Η χωρική κατανομή των ρυθμών ανάπτυξης αποκαλύπτει έντονα θετική δυναμική σε όλους τους μεγάλους Δήμους της Περιφέρειας. Στο **λιανικό εμπόριο**, μεταξύ των μεγάλων αστικών κέντρων ο **Δήμος Πατρέων** καταγράφει τον υψηλότερο ρυθμό (**CGR = +15,52% επί 3.089 επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου**), εύρημα που αναδεικνύει την έδρα της Περιφέρειας ως δυναμικό πόλο εμπορικής ανάπτυξης. Ακολουθούν οι Δήμοι Αιγιαλείας (+12,29% επί 749 επιχειρήσεων), Δυτικής Αχαΐας (+9,49% επί 346 επιχειρήσεων), Ήλιδας (+6,74% επί 459 επιχειρήσεων) και Πύργου (+6,32% επί 723 επιχειρήσεων).

Γράφημα 1.3 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) ανά Δήμο

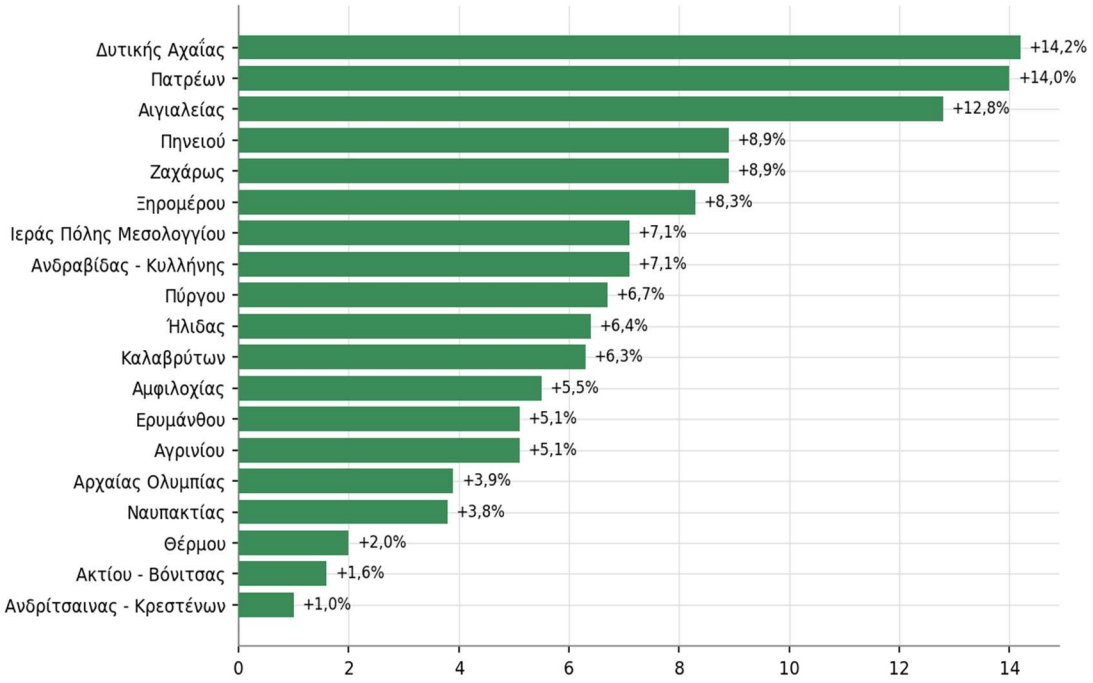

Στο **χονδρικό εμπόριο**, ο **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** καταγράφει τον υψηλότερο ρυθμό (**CGR = +20,08% επί 305 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου**), εύρημα που πιθανώς σχετίζεται με την παρουσία της **ΒΙΠΕ Πάτρας** στον Δήμο, καθώς και με τη γειτνίαση του με τον Δήμο Πατρέων. Ακολουθούν οι μεγάλοι Δήμοι Αιγιαλείας (+14,16% επί 250 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου) και Πατρέων (+11,02% επί 1.521 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου), με τον Δήμο Πατρέων να συνδυάζει τη μεγαλύτερη απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια με υψηλό ρυθμό ανάπτυξης. Έπονται οι Δήμοι Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (+9,52% επί 276 επιχειρήσεων), Πύργου (+7,69% επί 266 επιχειρήσεων) και Ναυπακτίας (+6,90% επί 124 επιχειρήσεων). Το θετικό μοτίβο στο χονδρικό εμπόριο πιθανώς συνδέεται με τη διοχέτευση αγροτικών προϊόντων προς την αγορά της Αττικής (WHO_AGRI, βλ. Παρ. 1.5) και τη διαμετακομιστική λειτουργία της Πάτρας από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναλυτικότερη διασταύρωση των κλάδων ΣΤΑΚΟΔ που αναπτύσσονται ανά Δήμο παρουσιάζεται στο **Κεφάλαιο 3** (Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας).

Τέλος, είναι χαρακτηριστικό ότι **κανένας από τους μεγαλύτερους Δήμους** δεν εμφανίζει αρνητικό CGR στο λιανικό ή χονδρικό εμπόριο, εύρημα που τεκμηριώνει την υγιή αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας και την ανθεκτικότητα της τοπικής εμπορικής δραστηριότητας έναντι της εκκαθάρισης του μητρώου ΓΕΜΗ.

Πίνακας 1.4 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά Δήμο

Δήμος	ΠΕ	Nt λιαν.	CGR λιαν.	Nt χονδ.	CGR χονδ.
Δήμος Πατρέων	Αχαΐας	3.089	+15,5%	1.521	+11,0%
Δήμος Αγρινίου	Αιτωλοακαρνανίας	1.501	+4,7%	714	+6,1%
Δήμος Αιγιαλείας	Αχαΐας	749	+12,3%	250	+14,2%
Δήμος Πύργου	Ηλείας	723	+6,3%	266	+7,7%
Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Αιτωλοακαρνανίας	535	+5,9%	276	+9,5%
Δήμος Δυτικής Αχαΐας	Αχαΐας	346	+9,5%	305	+20,1%
Δήμος Ήλιδας	Ηλείας	459	+6,7%	155	+5,4%
Δήμος Ναυπακτίας	Αιτωλοακαρνανίας	416	+3,0%	124	+6,9%
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Ηλείας	222	+2,3%	168	+14,3%
Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας	Αιτωλοακαρνανίας	248	+2,1%	79	+0,0%
Δήμος Αμφιλοχίας	Αιτωλοακαρνανίας	220	+2,8%	86	+13,2%
Δήμος Πηνειού	Ηλείας	180	+9,1%	76	+8,6%
Δήμος Ξηρομέρου	Αιτωλοακαρνανίας	150	+7,1%	45	+12,5%
Δήμος Καλαβρύτων	Αχαΐας	132	+3,1%	36	+20,0%
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	Ηλείας	133	+3,1%	27	+8,0%
Δήμος Ζαχάρως	Ηλείας	99	+7,6%	36	+12,5%
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Ηλείας	82	+2,5%	21	−4,5%
Δήμος Θέρμου	Αιτωλοακαρνανίας	80	+1,3%	20	+5,3%
Δήμος Ερυμάνθου	Αχαΐας	32	+6,7%	50	+4,2%

1.8 Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Ο σύνθετος Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI — Regional Business Dynamism Index) αποτιμά τη συνολική επιχειρηματική δυναμική της Περιφέρειας με βάση τέσσερις συνιστώσες: τον ρυθμό δημιουργίας εμπορικών επιχειρήσεων (CBFR), τον ρυθμό διατήρησης υφιστάμενων (Retention Rate), τη σχετική εξειδίκευση στο εμπόριο (LQ Εμπορίου) και την κλαδική ποικιλομορφία της συνολικής τοπικής οικονομίας (Entropy Index σε όλους τους κλάδους NACE)[7]. Οι δύο πρώτες συνιστώσες αποτυπώνουν τη δυναμική του εμπορικού τομέα, ενώ η LQ και η Entropy αποτυπώνουν τη διαρθρωτική θέση του εμπορίου στην ευρύτερη οικονομία της Περιφέρειας. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο **RBDI διαμορφώνεται σε 0,842, η υψηλότερη τιμή πανελλαδικά (1η θέση μεταξύ των**

[7] Ο Δείκτης Εντροπίας (Shannon Entropy Index) μετρά την κλαδική ποικιλομορφία μιας οικονομίας. Υψηλότερες τιμές υποδηλώνουν περισσότερο ισόρροπη κατανομή της επιχειρηματικότητας σε διάφορους κλάδους.

δεκατριών Περιφερειών της χώρας), στη ζώνη «Εξέχουσα Επιχειρηματική Δυναμική» (εύρος 0,80–1,00).

Η κορυφαία αυτή κατάταξη προκύπτει από τη συμβολή και των τεσσάρων συνιστωσών: **CBFR 0,64** (η υψηλότερη πανελλαδικά — ισχυρότερος ρυθμός ίδρυσης νέων εμπορικών επιχειρήσεων), **Retention Rate 0,97**, **LQ εμπορίου 1,15** (υπερεκπροσώπηση πάνω από τον εθνικό μέσο όρο) και **Δείκτης Εντροπίας 3,29** (υψηλή κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας). Η εξέχουσα κατάταξη τεκμηριώνει το ιδιαίτερο αναπτυξιακό προφίλ της Δυτικής Ελλάδας, που συνδυάζει τον διαμετακομιστικό ρόλο της Πάτρας ως μίας από τις κύριες πύλες σύνδεσης της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του λιμανιού της, την ισχυρή της παρουσία στον αγροτοδιατροφικό τομέα στις πεδινές εκτάσεις της Αχαΐας και της Ηλείας, καθώς και την οργανωμένη μεταποιητική δραστηριότητα στη ΒΙΠΕ Πάτρας, προφίλ που αποτυπώνεται καθαρά στους εμπορικούς δείκτες που συνθέτουν τον RBDI. Η αναλυτική ερμηνεία του δείκτη, η αποάθροιση των συνιστωσών και η συγκριτική τοποθέτηση της Περιφέρειας παρουσιάζονται στο **Κεφάλαιο 6**.

Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας

2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οργανώνεται διοικητικά σε τρεις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), καθεμία από τις οποίες παρουσιάζει διακριτά χαρακτηριστικά πληθυσμού, έκτασης και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η Περιφέρεια κατατάσσεται 4η πανελλαδικά σε πληθυσμό και 7η σε μέγεθος επιχειρηματικής βάσης. Γεωγραφικά, χαρακτηρίζεται από εναλλαγή πεδινών εκτάσεων στην Αχαΐα και την Ηλεία με ορεινούς όγκους στην ενδοχώρα της Αχαΐας και της Αιτωλοακαρνανίας. Η Πάτρα, έδρα της Περιφέρειας και τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, αποτελεί τον κυρίαρχο οικιστικό και επιχειρηματικό πόλο, με το Αγρίνιο να αναδεικνύεται ως δευτερεύων πόλος στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας. Σε απόλυτο μέγεθος, η ΠΕ Αχαΐας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο επιχειρηματικότητας με **24.189** ενεργές επιχειρήσεις (**50,1%** επί του συνόλου) και **305.979** κατοίκους (**47,2%** του πληθυσμού). Ακολουθούν, με σαφώς μικρότερα μεγέθη, η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας με **192.345** κατοίκους (**29,7%**) και **15.446** επιχειρήσεις (**32,0%**) και η ΠΕ Ηλείας με **149.896** κατοίκους (**23,1%**) και **8.632** επιχειρήσεις (**17,9%**).

Η αναλογία επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών ΠΕ. Σε επίπεδο Περιφέρειας ο μέσος όρος διαμορφώνεται στις 74,5 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους. Την υψηλότερη τιμή καταγράφει η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας με 80,3, ακολουθεί η ΠΕ Αχαΐας με 79,1 και τη χαμηλότερη τιμή καταγράφει η ΠΕ Ηλείας (57,6). Η εικόνα αυτή αποκαλύπτει σαφή ασυμμετρία μεταξύ πληθυσμιακού και επιχειρηματικού μεριδίου ανά ΠΕ: η Ηλεία συγκεντρώνει **23,1%** του πληθυσμού αλλά μόνο **17,9%** της επιχειρηματικής βάσης (απόκλιση **-5,2%**). Αντίθετα, η Αχαΐα (**+2,9%**) και η Αιτωλοακαρνανία (**+2,3%**) εμφανίζουν υπεροχή του επιχειρηματικού έναντι του πληθυσμιακού μεριδίου. Όλες οι αναλογίες υπολείπονται του εθνικού μέσου όρου (94,3), γεγονός που κατατάσσει την Περιφέρεια στη 12η θέση πανελλαδικά αναφορικά με την πυκνότητα ανά **1.000** άτομα. Το χαμηλό αυτό σχετικό μέγεθος συμπληρώνεται ωστόσο από αξιοσημείωτη εξειδίκευση στο εμπόριο, με τον Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) συνολικού εμπορίου στο 1,15 (2η θέση πανελλαδικά).

Γράφημα 2.1 — Αναλογία Επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους ανά ΠΕ

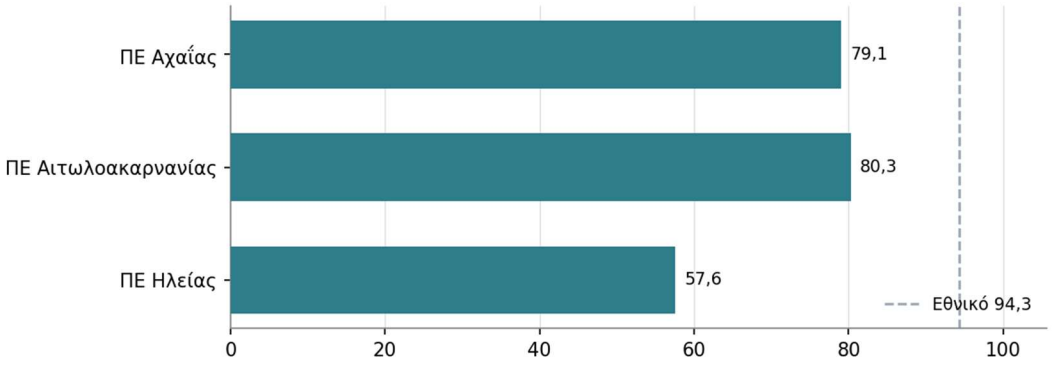

Πίνακας 2.1 — Κατανομή Πληθυσμού & Επιχειρήσεων ανά ΠΕ

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός 2021	% Πληθ.	Επιχειρήσεις (Nt)	Επιχ./1.000 κατ.
ΠΕ Αχαΐας	305.979	47,2%	24.189	79,1
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	192.345	29,7%	15.446	80,3
ΠΕ Ηλείας	149.896	23,1%	8.632	57,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (Σύνολο)	648.220	100,0%	48.267	74,5

2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ

Η αναπτυξιακή δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτωβρίου 2024 έως Μαρτίου 2026 διαφοροποιείται μεταξύ των τριών ΠΕ της Περιφέρειας. Συνολικά η Περιφέρεια καταγράφει Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) **+9,27%** (5η θέση πανελλαδικά), τιμή υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (**+8,79%**). Η ΠΕ Αχαΐας εμφανίζει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης (CGR Λιανικού Εμπορίου = **+13,97%**, CGR Χονδρικού Εμπορίου = **+12,55%**), λειτουργώντας ως ο κύριος μοχλός της περιφερειακής δυναμικής. Η ΠΕ Ηλείας καταγράφει CGR Λιανικού Εμπορίου = **+5,86%** και CGR Χονδρικού Εμπορίου = **+8,55%**. Τις χαμηλότερες τιμές καταγράφει η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (CGR Λιανικού Εμπορίου = **+4,34%**, CGR Χονδρικού Εμπορίου = **+7,09%**).

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (Οκτώβριος 2024 έως Μάρτιος 2026) πραγματοποιήθηκε εκκαθάριση στο μητρώο του ΓΕΜΗ, η οποία οδήγησε στην πανελλαδική διαγραφή **65.334** ανενεργών εγγραφών, κυρίως αδρανοποιημένων ατομικών επιχειρήσεων, εκ των οποίων περίπου 15 χιλιάδες αφορούν εμπορικές επιχειρήσεις (~**2,6%** της εμπορικής βάσης Οκτωβρίου 2024). Η εκκαθάριση επηρεάζει τους ρυθμούς ανάπτυξης τόσο του συνόλου της επιχειρηματικότητας όσο και του εμπορίου, καθώς οι διαγραφές ανενεργών εγγραφών προστίθενται στις πραγματικές παύσεις της περιόδου αναφοράς στον υπολογισμό του δείκτη. Συνεπώς, οι ρυθμοί CGR που παρουσιάζονται στο παρόν δελτίο ενδέχεται να υποεκτιμούν την πραγματική θετική εμπορική δυναμική της Περιφέρειας. Η εικόνα ενισχύεται από τους εξαιρετικά ισχυρούς δείκτες δημιουργίας: η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR — Commerce Business Formation Rate) στο **63,81%**, την υψηλότερη τιμή πανελλαδικά (1η θέση). Παράλληλα, ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) ανέρχεται σε **4,99%** (10η θέση), σαφώς κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (**5,48%**). Σημειώνεται ωστόσο ότι ο ίδιος ο δείκτης CBFR ενδέχεται να εμφανίζεται πλασματικά αυξημένος, καθώς η εκκαθάριση του μητρώου επηρεάζει δυσανάλογα τους παρονομαστές των ρυθμών δημιουργίας σε μη-εμπορικούς κλάδους. Η πραγματική θέση της Περιφέρειας στους δείκτες δημιουργίας και ρυθμού ανάπτυξης θα είναι ακριβέστερα μετρήσιμη σε μελλοντικά δελτία αναφοράς, μετά την εξομάλυνση της επίδρασης της εκκαθάρισης του μητρώου.

Γράφημα 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ

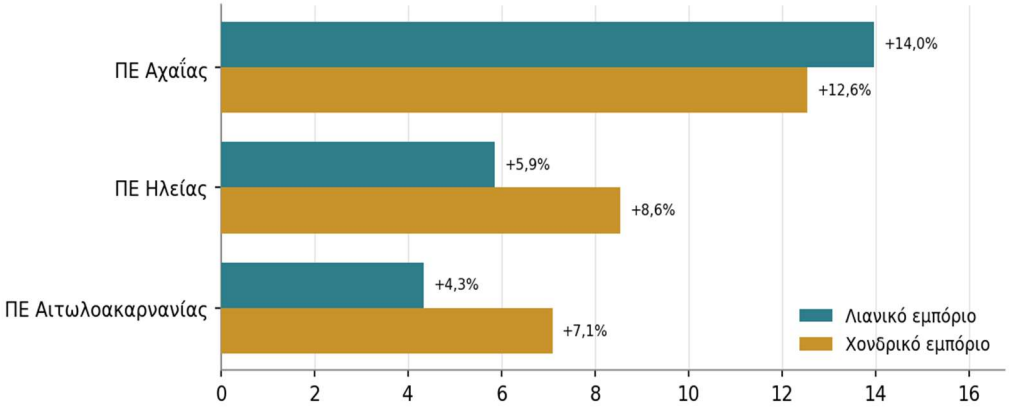

Πίνακας 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ (Οκτ. 2024 → Μάρ. 2026)

Περιφερειακή Ενότητα	CGR Λιανικού Εμπορίου	CGR Χονδρικού Εμπορίου
ΠΕ Αχαΐας	+13,97%	+12,55%
ΠΕ Ηλείας	+5,86%	+8,55%
ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας	+4,34%	+7,09%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (μ.ό.)	+8,91%	+10,06%

2.3 Νομικές Μορφές

Η ανάλυση των νομικών μορφών αναδεικνύει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. Οι Ατομικές Επιχειρήσεις συγκεντρώνουν **32.382** εγγραφές (**67,11%** του συνόλου), υψηλότερο μερίδιο από τον εθνικό μέσο όρο (**60,48%**) κατά **6,63%**. Ακολουθούν οι Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ) με **4.937** εγγραφές (**10,23%**) και οι Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (ΙΚΕ) με **4.565** εγγραφές (**9,46%**). Οι υπόλοιπες νομικές μορφές κατανέμονται ως εξής: Ετερόρρυθμες Εταιρείες (ΕΕ) **3.270** (**6,78%**), Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) **1.812** (**3,76%**), Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) 772 (**1,60%**) και λοιπές νομικές μορφές 515 (**1,07%**).

Η συγκριτική εικόνα έναντι των εθνικών μεριδίων αναδεικνύει την κυριαρχία μη-κεφαλαιουχικών μορφών στον επιχειρηματικό ιστό της Περιφέρειας. Η υπερεκπροσώπηση των Ατομικών Επιχειρήσεων (**+6,63%**) αντισταθμίζεται από χαμηλότερα μερίδια στις κεφαλαιουχικές μορφές (ΙΚΕ **-2,04%**, ΑΕ **-1,99%**, ΕΠΕ **-0,91%**) και στις Ετερόρρυθμες Εταιρείες (**-1,94%**). Αθροιστικά, οι Ατομικές μαζί με τις Ομόρρυθμες και τις Ετερόρρυθμες Εταιρείες (κατά κανόνα μη κεφαλαιουχικές μορφές μικρότερης κλίμακας) καλύπτουν το **84,12%** του συνολικού αριθμού εγγραφών, με τις κεφαλαιουχικές μορφές (ΙΚΕ, ΑΕ, ΕΠΕ) να αντιστοιχούν σε μόλις **14,82%**. Το προφίλ αυτό αντικατοπτρίζει μια παραγωγική βάση μικρότερης μέσης κλίμακας και χαμηλότερης κεφαλαιουχικής συγκέντρωσης σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο.

Γράφημα 2.3 — Κατανομή Νομικών Μορφών: Δυτική Ελλάδα vs Εθνικό

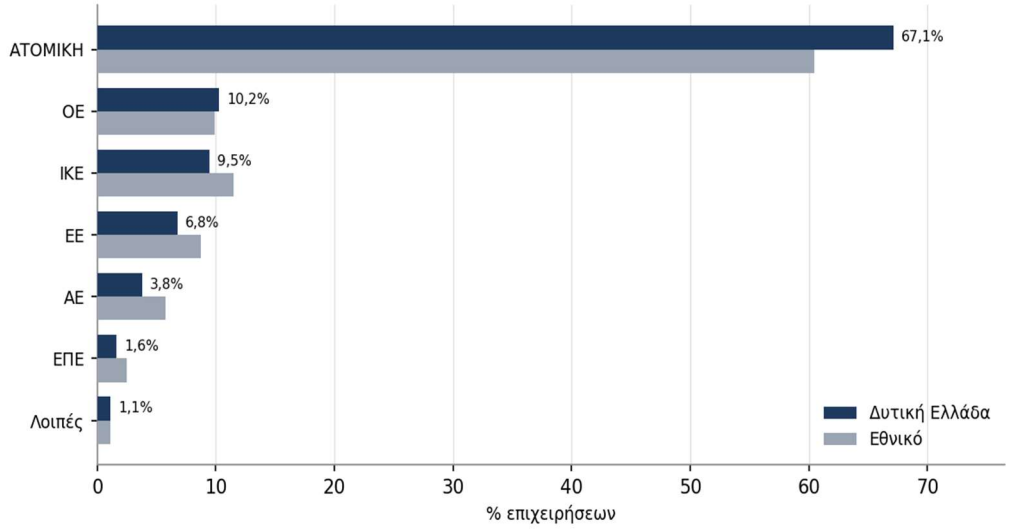

Πίνακας 2.3 — Νομικές Μορφές Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Νομική Μορφή	EL63 (Nt)	EL63 (%)	Εθνικό (%)	Διαφορά (μ.μ.)
ΑΤΟΜΙΚΗ	32.382	67,11%	60,48%	+6,63
ΟΕ	4.937	10,23%	9,91%	+0,32
ΙΚΕ	4.565	9,46%	11,50%	−2,04
ΕΕ	3.270	6,78%	8,72%	−1,94
ΑΕ	1.812	3,76%	5,75%	−1,99
ΕΠΕ	772	1,60%	2,51%	−0,91
Λοιπές	515	1,07%	1,13%	−0,06
ΣΥΝΟΛΟ	48.253	100,0%	100,0%	—

2.4 Κλαδική Σύνθεση

Η κλαδική σύνθεση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια αναδεικνύει τον τομέα Ζ (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο) ως τον κυρίαρχο, με **15.865** επιχειρήσεις (**32,44%** του συνόλου). Ακολουθούν ο τομέας Θ (Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση) με **6.898** επιχειρήσεις (**14,11%**), ο τομέας ΣΤ (Κατασκευές) με **4.363** επιχειρήσεις (**8,92%**), ο τομέας Γ (Μεταποίηση) με **3.896** επιχειρήσεις (**7,97%**), ο τομέας Η (Μεταφορά & Αποθήκευση) με **3.461** επιχειρήσεις (**7,08%**) και ο τομέας Μ (Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες) με **2.818** επιχειρήσεις (**5,76%**). Συμπληρωματικά εμφανίζονται ο τομέας Σ (Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών) με **1.981** επιχειρήσεις (**4,05%**) και ο τομέας Α (Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία) με **1.365** επιχειρήσεις (**2,79%**).

Η σύγκριση με τα εθνικά κλαδικά μερίδια αναδεικνύει υπερεκπροσώπηση σε 8 τομείς. Η υψηλότερη υπερεκπροσώπηση μεταξύ των τομέων με σημαντική απόλυτη βάση καταγράφεται στον τομέα Α (Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία) με Συντελεστή Χωροθέτησης

(LQ — Location Quotient) = 1,61. Ο τομέας Δ (Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερίου) εμφανίζει LQ = **1,28**, ο τομέας Η (Μεταφορά & Αποθήκευση) LQ = **1,20**, ο τομέας Ζ (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο) LQ = **1,16**, ο τομέας Ο (Εκπαίδευση) LQ = **1,13** και ο τομέας Γ (Μεταποίηση) LQ = **1,09**. Αντιθέτως, σαφής υποεκπροσώπηση καταγράφεται στους τομείς Λ (Ακίνητη Περιουσία, LQ = **0,44**, η χαμηλότερη τιμή σε τομέα με σημαντική απόλυτη βάση), Ν (Διοικητικές & Υποστηρικτικές Υπηρεσίες, LQ = **0,68**), Ι (Πληροφορία & Επικοινωνία, LQ = **0,72**) και Μ (Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες, LQ = **0,79**). Το συνολικό προφίλ αναδεικνύει εξειδίκευση σε παραγωγικούς και μεταφορικούς τομείς, με αντίστοιχη υστέρηση σε υπηρεσίες υψηλής τριτογενοποίησης (Μ, Ι, Λ), οι οποίες κατά κανόνα υπερεκπροσωπούνται στα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Ο Δείκτης Εντροπίας Shannon για το σύνολο της οικονομίας διαμορφώνεται σε 3,27 σε επίπεδο διψήφιου ΣΤΑΚΟΔ, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην 5η θέση πανελλαδικά.

Γράφημα 2.4 — LQ ανά Τομέα Δραστηριότητας

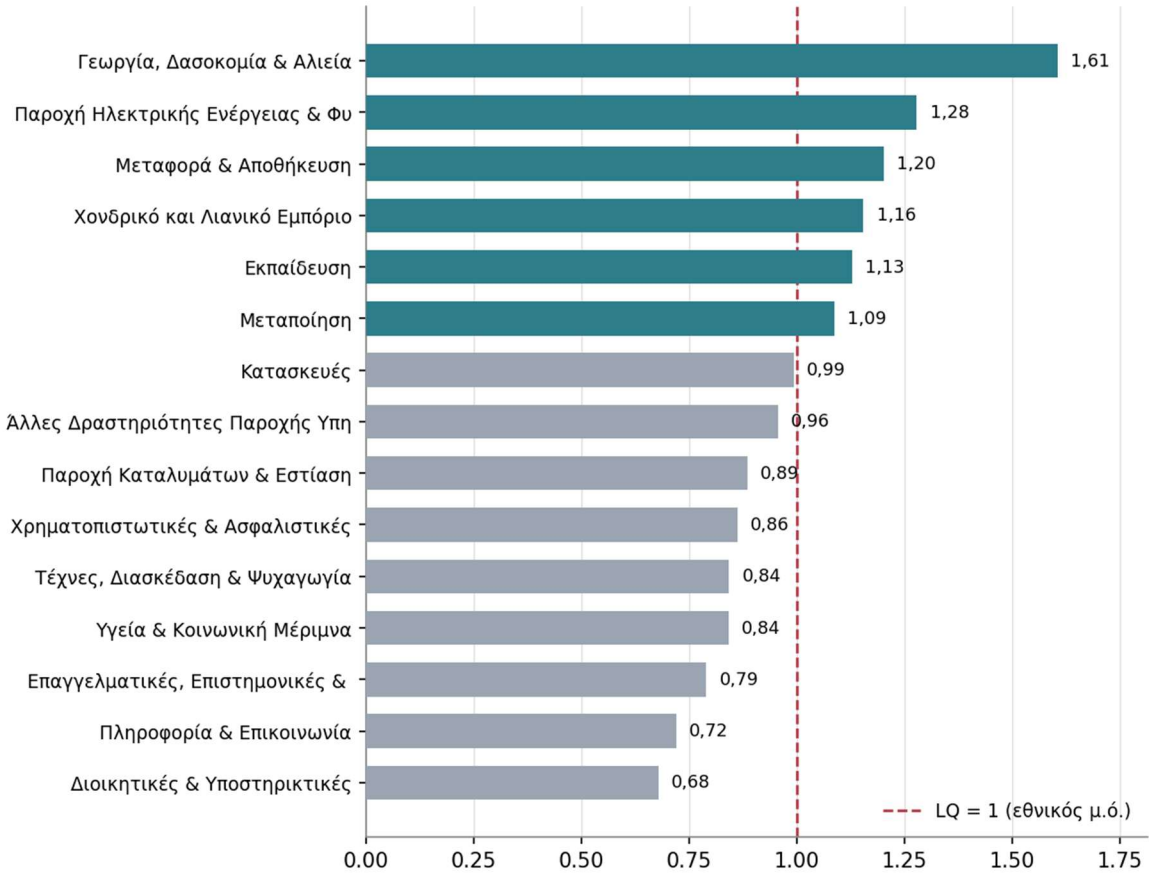

Πίνακας 2.4 — Κλαδική Σύνθεση Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Τομείς NACE)

Τομέας	Όνομα	EL63	EL63 (%)	Εθνικό (%)	LQ
Ζ	Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	15.865	32,44%	28,08%	1,155
Θ	Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση	6.898	14,11%	15,93%	0,885
ΣΤ	Κατασκευές	4.363	8,92%	8,99%	0,993
Γ	Μεταποίηση	3.896	7,97%	7,32%	1,088
Η	Μεταφορά & Αποθήκευση	3.461	7,08%	5,88%	1,203
Μ	Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές	2.818	5,76%	7,30%	0,790
Σ	Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών	1.981	4,05%	4,24%	0,956
Α	Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία	1.365	2,79%	1,74%	1,606
Δ	Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερί	1.330	2,72%	2,13%	1,279
Ν	Διοικητικές & Υποστηρικτικές	1.136	2,32%	3,42%	0,678
Ι	Πληροφορία & Επικοινωνία	1.093	2,24%	3,10%	0,720
Ο	Εκπαίδευση	1.072	2,19%	1,94%	1,128
Κ	Χρηματοπιστωτικές & Ασφαλιστικές	1.019	2,08%	2,41%	0,863
Ρ	Τέχνες, Διασκέδαση & Ψυχαγωγία	926	1,89%	2,25%	0,843
Π	Υγεία & Κοινωνική Μέριμνα	682	1,39%	1,66%	0,842
Λοιπές	Λ, Ε, Τ, Ξ, Β	998	2,04%	—	—

2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες

Η κατανομή των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια εμφανίζει σημαντικά συγκεντρωμένο πρότυπο επιχειρηματικότητας (Συντελεστής Gini = **0,589** σε επίπεδο Δήμων, Δείκτης Theil = **0,614**, Δείκτης Hoover = **0,060**). Η παρούσα ενότητα εμβαθύνει στη χωρική σύνθεση αυτής της ανισοκατανομής, εξετάζοντας τόσο τη συγκέντρωση σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και την εσωτερική δομή κάθε ΠΕ.

Σε επίπεδο μεμονωμένων Δήμων, η Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από τον Δήμο Πατρέων ως κυρίαρχο πόλο, με τον Δήμο Αγρινίου να αναδεικνύεται ως δευτερεύων πόλος. Οι δύο αυτοί Δήμοι συγκεντρώνουν αθροιστικά το **51,7%** της συνολικής επιχειρηματικότητας. Οι πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι καλύπτουν αθροιστικά το **71,1%**. Αναλυτικότερα, ο Δήμος Πατρέων (έδρα της Περιφέρειας) συγκεντρώνει **17.511** επιχειρήσεις (**36,3%**), ακολουθεί ο Δήμος Αγρινίου με **7.434** επιχειρήσεις (**15,4%**), ο Δήμος Αιγιαλείας με **3.705** επιχειρήσεις (**7,7%**), ο Δήμος Πύργου (έδρα της ΠΕ Ηλείας) με **3.213** επιχειρήσεις (**6,7%**) και ο Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου με **2.458** επιχειρήσεις (**5,1%**). Οι υπόλοιποι 14 Δήμοι συγκεντρώνουν αθροιστικά το **28,9%** της συνολικής επιχειρηματικότητας.

Γράφημα 2.5 — Καμπύλη Lorenz Κατανομής Επιχειρήσεων

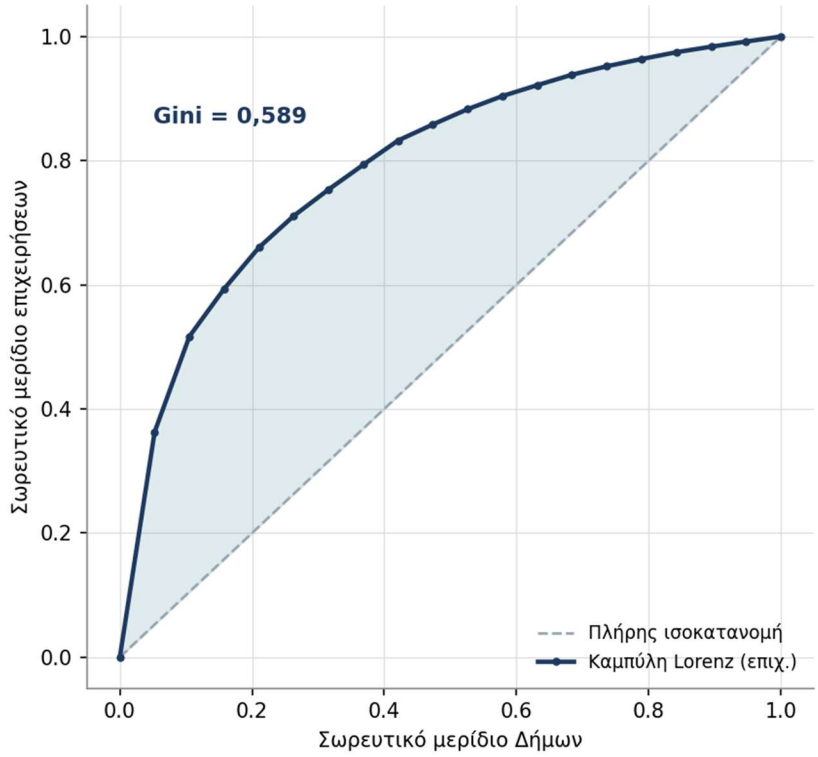

Η καμπύλη Lorenz αποτυπώνει αυτή τη συγκέντρωση: η γραμμή κατανομής απέχει αισθητά από τη γραμμή της ιδανικής ισοκατανομής, με την απόκλιση να εντοπίζεται κυρίως στον Δήμο Πατρέων, ο οποίος συγκεντρώνει το **36,3%** της επιχειρηματικότητας σε έναν Δήμο από τους 19 της Περιφέρειας (**5,3%** των Δήμων).

Σε επίπεδο εσωτερικής δομής κάθε ΠΕ, το χωρικό πρότυπο διαφοροποιείται. Στην ΠΕ Αχαΐας, ο Δήμος Πατρέων συγκεντρώνει το **72,4%** της επιχειρηματικότητας της ΠΕ, ακολουθούμενος από τους Δήμους Αιγιαλείας (**15,3%**), Δυτικής Αχαΐας (**7,8%**), Καλαβρύτων (**2,7%**) και Ερυμάνθου (**1,8%**). Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, ο Δήμος Αγρινίου κατέχει το **48,1%**, με τους Δήμους Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**15,9%**), Ναυπακτίας (**13,3%**), Ακτίου-Βόνιτσας (**8,1%**), Αμφιλοχίας (**6,6%**), Ξηρομέρου (**5,5%**) και Θέρμου (**2,5%**) να συμπληρώνουν την εικόνα. Στην ΠΕ Ηλείας, ο Δήμος Πύργου κατέχει το **37,2%**, με τους Δήμους Ήλιδας (**22,3%**), Ανδραβίδας-Κυλλήνης (**13,8%**), Πηνειού (**9,4%**), Αρχαίας Ολυμπίας (**6,5%**), Ζαχάρως (**6,1%**) και Ανδρίτσαινας-Κρεστένων (**4,6%**) να μοιράζονται το υπόλοιπο.

Πίνακας 2.5 — Συγκέντρωση Επιχειρηματικότητας ανά Δήμο (Top-10)

#	Δήμος	ΠΕ	Nt	% Περιφέρειας	Σωρευτικό %
1	Δήμος Πατρέων	Αχαΐας	17.511	36,28%	36,28%
2	Δήμος Αγρινίου	Αιτωλοακαρνανίας	7.434	15,40%	51,68%
3	Δήμος Αιγιαλείας	Αχαΐας	3.705	7,68%	59,36%
4	Δήμος Πύργου	Ηλείας	3.213	6,66%	66,01%
5	Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Αιτωλοακαρνανίας	2.458	5,09%	71,11%

#	Δήμος	ΠΕ	Nt	% Περιφέρειας	Σωρευτικό %
6	Δήμος Ναυπακτίας	Αιτωλοακαρνανίας	2.047	4,24%	75,35%
7	Δήμος Ήλιδας	Ηλείας	1.927	3,99%	79,34%
8	Δήμος Δυτικής Αχαΐας	Αχαΐας	1.888	3,91%	83,25%
9	Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας	Αιτωλοακαρνανίας	1.249	2,59%	85,84%
10	Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Ηλείας	1.187	2,46%	88,30%

Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας

3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει μέση πυκνότητα **74,46** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, τιμή που υπολείπεται σαφώς του εθνικού μέσου όρου (**94,3** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους), επιβεβαιώνοντας και σε επίπεδο Δήμου τη γενική εικόνα του Κεφαλαίου 2.1 για ένα αναπτυξιακό προφίλ διαμετακομιστικού και αγροτοδιατροφικού χαρακτήρα.

Η ενδοπεριφερειακή κατανομή συγκεντρώνεται στους μεγάλους αναπτυξιακούς πόλους. Ο **Δήμος Πατρέων** διαθέτει τη μεγαλύτερη επιχειρηματική βάση της Περιφέρειας με 17.511 επιχειρήσεις, ακολουθούμενος από τον **Δήμο Αγρινίου** με 7.434 επιχειρήσεις· οι δύο πόλοι συγκεντρώνουν αθροιστικά το 51,7% της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**Δήμος Πατρέων** 36,3%, **Δήμος Αγρινίου** 15,4%) και εμφανίζουν παρόμοιες πυκνότητες (81,1 και **82,9** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους αντίστοιχα). Αξίζει να σημειωθεί ότι ο **Δήμος Πατρέων**, παρά τη συντριπτικά μεγαλύτερη βάση του, δεν εμφανίζει υψηλότερη πυκνότητα, καθώς ο πολύ μεγάλος μόνιμος πληθυσμός του (215.922 κάτοικοι) μειώνει αναλογικά τον δείκτη. Ακολουθούν οι υπόλοιποι αναπτυξιακοί πόλοι και οι έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων: ο **Δήμος Αιγιαλείας**, με 3.705 επιχειρήσεις (7,7% της Περιφέρειας) και πυκνότητα **78,8** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους· ο **Δήμος Πύργου**, έδρα της ΠΕ Ηλείας, με 3.213 επιχειρήσεις (6,7%) και πυκνότητα **70,8** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους· και ο **Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου**, με 2.458 επιχειρήσεις (5,1%) και πυκνότητα **76,7** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους. Αθροιστικά, οι πέντε αυτοί Δήμοι συγκεντρώνουν το 71,1% της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας.

Σε όρους σχετικής πυκνότητας, την υψηλότερη τιμή της Περιφέρειας καταγράφει ένας μικρότερος παράκτιος Δήμος, ο **Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας**, με 1.249 επιχειρήσεις και πυκνότητα **85,3** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, που παραμένει ωστόσο και αυτή κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Στον αντίποδα, τις χαμηλότερες τιμές εμφανίζουν δύο αγροτικοί Δήμοι της ΠΕ Ηλείας: ο **Δήμος Ανδρίτσαινας-Κρεστένων**, με 397 επιχειρήσεις και πυκνότητα μόλις **35,4** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, και ο **Δήμος Πηνειού**, με 815 επιχειρήσεις και πυκνότητα **37,7** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους. Πρόκειται για εύρημα που ενδεχομένως σχετίζεται με το ότι μεγάλο μέρος της αγροτικής δραστηριότητας διεξάγεται από Φυσικά Πρόσωπα που δεν εγγράφονται στο μητρώο του ΓΕΜΗ.

Συνολικά, και οι 19 Δήμοι της Περιφέρειας εμφανίζουν πυκνότητα κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Πρόκειται για χαρακτηριστικό εύρημα της Δυτικής Ελλάδας, καθώς ακόμη και τα μεγάλα αστικά της κέντρα δεν φτάνουν τον εθνικό μέσο όρο. Η χαμηλή αυτή πυκνότητα ενδεχομένως αντανακλά την παρουσία μεγαλύτερων παραγωγικών και αγροτοδιατροφικών μονάδων. Παράλληλα, η ενδοπεριφερειακή κατανομή της επιχειρηματικής βάσης ακολουθεί στενά την κατανομή του πληθυσμού (βλ. Παράγραφος 2.5).

Πίνακας 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Δήμος	Πληθυσμός	Nt	Πυκνότητα (ανά 1.000)
Ακτίου - Βόνιτσας	14.644	1.249	85,3
Αγρινίου	89.691	7.434	82,9
Ξηρομέρου	10.206	844	82,7
Ναυπακτίας	25.065	2.047	81,7
Πατρέων	215.922	17.511	81,1
Αιγιαλείας	46.990	3.705	78,8
Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	32.048	2.458	76,7
Δυτικής Αχαΐας	25.633	1.888	73,7
Καλαβρύτων	9.223	656	71,1
Πύργου	45.365	3.213	70,8
Θέρμου	5.712	393	68,8
Αμφιλοχίας	14.979	1.021	68,2
Ήλιδας	29.347	1.927	65,7
Ζαχάρως	8.654	529	61,1
Ανδραβίδας - Κυλλήνης	22.552	1.187	52,6
Ερυμάνθου	8.211	429	52,2
Αρχαίας Ολυμπίας	11.153	564	50,6
Πηνειού	21.625	815	37,7
Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	11.200	397	35,4
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	648.220	48.267	74,5

Γράφημα 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

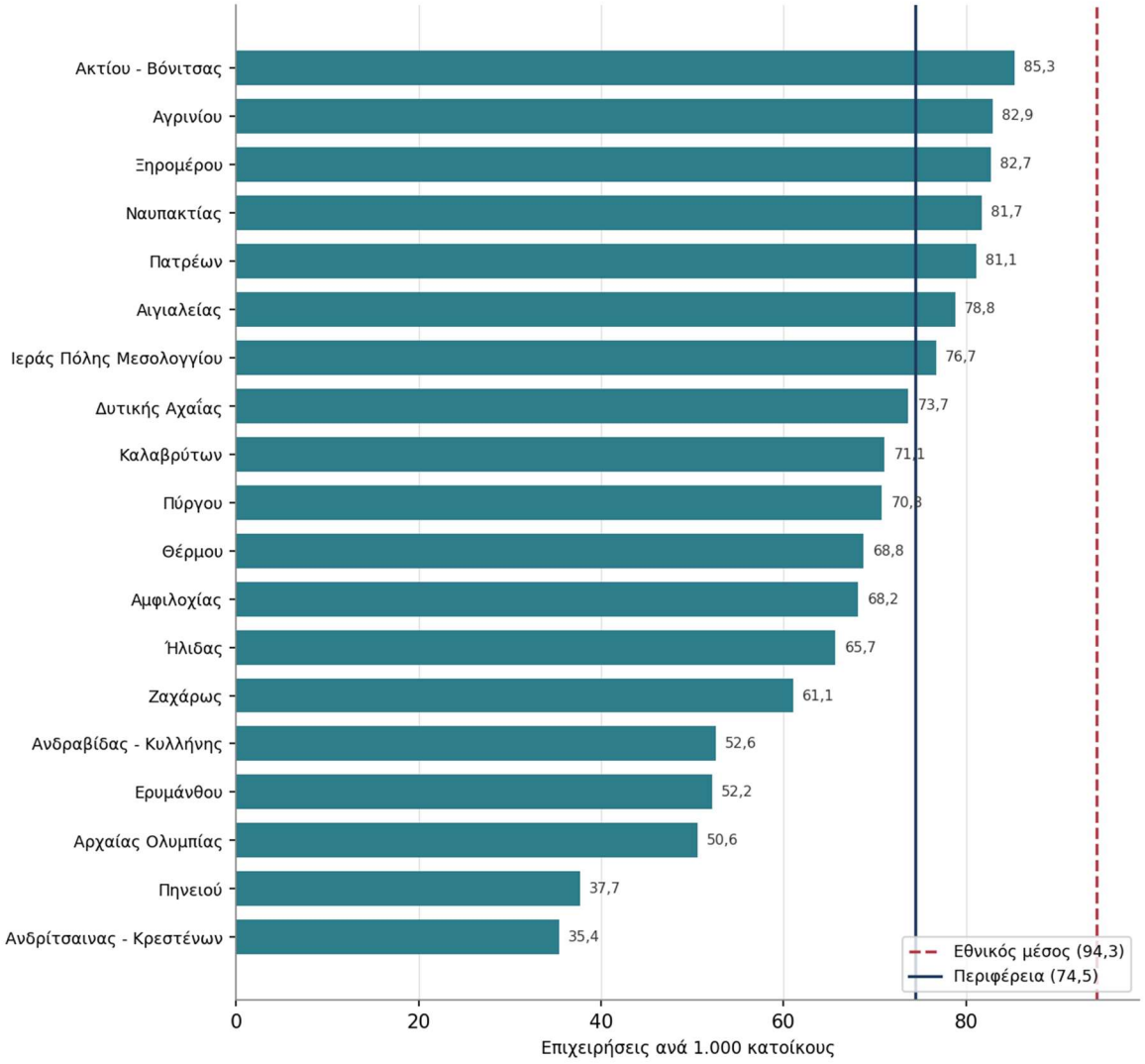

3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο

Για την ανάδειξη της κλαδικής ταυτότητας της Δυτικής Ελλάδας σε επίπεδο Δήμου επιλέγονται τέσσερις τομείς δραστηριότητας που εμφανίζουν υπερεκπροσώπηση σε περιφερειακό επίπεδο (Συντελεστής Χωροθέτησης άνω του εθνικού μέσου όρου). Με την υψηλότερη παρουσία εμφανίζεται το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (Ζ), με 15.865 επιχειρήσεις (32,44% επί του συνόλου της Περιφέρειας) και Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) Εμπορίου 1,15. Ακολουθούν η Μεταποίηση (Γ) με 3.896 επιχειρήσεις (7,97%, LQ **1,09**), η Μεταφορά και Αποθήκευση (Η) με 3.461 επιχειρήσεις (7,08%, LQ **1,20**) και η Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α) με 1.365 επιχειρήσεις (2,79%, LQ **1,61**, την υψηλότερη σχετική εξειδίκευση της Περιφέρειας, αν και σε μικρή απόλυτη βάση). Οι τέσσερις τομείς συγκεντρώνουν αθροιστικά το 50,28% του συνόλου της

επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας και αντικατοπτρίζουν τους τρεις άξονες του αναπτυξιακού της προφίλ: τον διαμετακομιστικό-λιμενικό ρόλο, την αγροτοδιατροφική παραγωγή και την οργανωμένη μεταποίηση (βλ. Κεφάλαιο 2.4).

Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (Ζ): Η εμπορική δραστηριότητα ακολουθεί την επιχειρηματική ιεραρχία της Περιφέρειας. Σε απόλυτο μέγεθος, ο **Δήμος Πατρέων** συγκεντρώνει 4.610 εμπορικές επιχειρήσεις (33,77% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας), ακολουθούμενος από τον **Δήμο Αγρινίου** (2.215 επιχειρήσεις, 16,23%) και τον **Δήμο Αιγιαλείας** (999 επιχειρήσεις, 7,32%). Σε όρους σχετικής εξειδίκευσης, οι υψηλότερες τιμές καταγράφονται σε μικρότερους Δήμους που λειτουργούν ως τοπικά εμπορικά κέντρα της αγροτικής ενδοχώρας: ο **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** (651 εμπορικές επιχειρήσεις, LQ Εμπορίου **1,36**), ο **Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης** (390 επιχειρήσεις, LQ **1,30**), ο **Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου** (811 επιχειρήσεις, LQ **1,29**) και ο **Δήμος Πηνειού** (256 επιχειρήσεις, LQ **1,29**). Στον **Δήμο Δυτικής Αχαΐας** η σχετική αυτή υπεροχή ενισχύεται από την παρουσία της ΒΙΠΕ Πάτρας.

Μεταποίηση (Γ): Σε απόλυτο μέγεθος, η μεταποιητική βάση συγκεντρώνεται στον **Δήμο Πατρέων** (1.260 επιχειρήσεις) και τον **Δήμο Αγρινίου** (605 επιχειρήσεις). Η σχετική εξειδίκευση κορυφώνεται στον **Δήμο Δυτικής Αχαΐας** (201 επιχειρήσεις, LQ Μεταποίησης **1,48**), λόγω της οργανωμένης μεταποιητικής δραστηριότητας της ΒΙΠΕ Πάτρας. Υψηλότερες σχετικές τιμές σε μικρότερη απόλυτη βάση καταγράφονται στους αγροτοβιομηχανικούς **Δήμους Ερυμάνθου** (LQ **2,43**, σε 75 επιχειρήσεις) και Ανδρίτσαινας-Κρεστένων (LQ **1,68**, σε 48 επιχειρήσεις). Σε περιφερειακό επίπεδο ο τομέας εμφανίζει LQ **1,09**, υπερεκπροσώπηση που εδράζεται στον συνδυασμό της αστικής βιομηχανίας της Πάτρας και της αγροτοδιατροφικής μεταποίησης.

Μεταφορά και Αποθήκευση (Η): Ο τομέας συνδέεται άμεσα με τον διαμετακομιστικό χαρακτήρα της Περιφέρειας. Σε απόλυτο μέγεθος συγκεντρώνεται συντριπτικά στον **Δήμο Πατρέων** (1.640 επιχειρήσεις, LQ **1,60**), εύρημα που σχετίζεται με το λιμάνι της Πάτρας ως πύλη σύνδεσης με την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακολουθούν ο **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** (143 επιχειρήσεις, LQ **1,30**), όπου εδρεύει η ΒΙΠΕ Πάτρας, και ο **Δήμος Αιγιαλείας** (245 επιχειρήσεις, LQ **1,13**).

Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α): Ο τομέας εμφανίζει την υψηλότερη σχετική εξειδίκευση της Περιφέρειας (LQ **1,61**), συγκεντρωμένη στους αγροτικούς Δήμους των πεδινών και ημιορεινών ζωνών: Ανδραβίδας-Κυλλήνης (LQ **4,47**), Καλαβρύτων (**4,44**), Δυτικής Αχαΐας (**4,40**) και Ερυμάνθου (**4,39**). Οι υψηλές αυτές τιμές καταγράφονται ωστόσο σε πολύ μικρή απόλυτη βάση (από 22 έως 97 επιχειρήσεις ανά Δήμο), καθώς ο τομέας συνολικά αριθμεί μόλις 1.365 επιχειρήσεις στο ΓΕΜΗ, με το μεγαλύτερο μέρος της αγροτικής παραγωγής να διεξάγεται από Φυσικά Πρόσωπα που δεν εγγράφονται στο

μητρώο. Παρά ταύτα, η ισχυρή σχετική παρουσία αναδεικνύει το αγροτοδιατροφικό υπόβαθρο που τροφοδοτεί τη χονδρεμπορική αλυσίδα γεωργικών προϊόντων της Περιφέρειας.

Τέλος, παρότι δεν εντάσσεται στους τομείς εξειδίκευσης, η Παροχή Καταλυμάτων και Εστίασης (Θ) αξίζει αναφοράς λόγω του μεγέθους της ως ο δεύτερος μεγαλύτερος τομέας της Περιφέρειας (6.898 επιχειρήσεις, 14,11%). Σε απόλυτο μέγεθος συγκεντρώνεται στα μεγάλα αστικά κέντρα, με τον **Δήμο Πατρέων** (1.765 επιχειρήσεις) και τον **Δήμο Αγρινίου** (981 επιχειρήσεις) να ηγούνται· εκεί ωστόσο ο κλάδος εξυπηρετεί κυρίως τον μόνιμο πληθυσμό και εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (0,65 και 0,85 αντίστοιχα). Σχετική εξειδίκευση καταγράφεται μόνο στους παράκτιους **Δήμους Αιγιαλείας** (632 επιχειρήσεις, LQ **1,09**) και Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (398 επιχειρήσεις, LQ **1,04**), εύρημα που αντανακλά τον σχετικά περιορισμένο τουριστικό προσανατολισμό της Δυτικής Ελλάδας σε σύγκριση με τις νησιωτικές ή έντονα τουριστικές Περιφέρειες.

Πίνακας 3.2 — Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ) ανά Δήμο και Τομέα

Δήμος	Ζ Εμπόριο	Γ Μεταποίηση	Η Μεταφορές	Α Γεωργία
Πατρέων	1,11	1,00	1,60	0,49
Αγρινίου	1,26	1,13	0,95	1,36
Αιγιαλείας	1,08	1,08	1,13	1,29
Πύργου	1,26	1,09	0,87	1,36
Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	1,29	1,04	0,97	2,40
Ναυπακτίας	1,08	0,85	0,99	1,21
Ήλιδας	1,28	1,10	1,01	1,87
Δυτικής Αχαΐας	1,36	1,48	1,30	4,40
Ακτίου - Βόνιτσας	1,05	1,21	0,84	2,19
Ανδραβίδας - Κυλλήνης	1,30	1,25	0,69	4,47
Αμφιλοχίας	1,14	1,12	1,24	3,10
Ξηρομέρου	0,89	1,00	0,69	2,23
Πηνειού	1,29	1,31	0,86	3,57
Καλαβρύτων	1,00	0,70	0,71	4,44
Αρχαίας Ολυμπίας	1,08	1,28	0,97	3,80
Ζαχάρως	1,05	1,18	0,97	1,78
Ερυμάνθου	0,81	2,43	1,92	4,39
Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	0,98	1,68	0,73	3,45
Θέρμου	1,00	1,06	0,83	0,65
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1,15	1,09	1,20	1,61

Γράφημα 3.2 — Συντελεστής Χωροθέτησης Κορυφαίων Τομέων ανά Δήμο

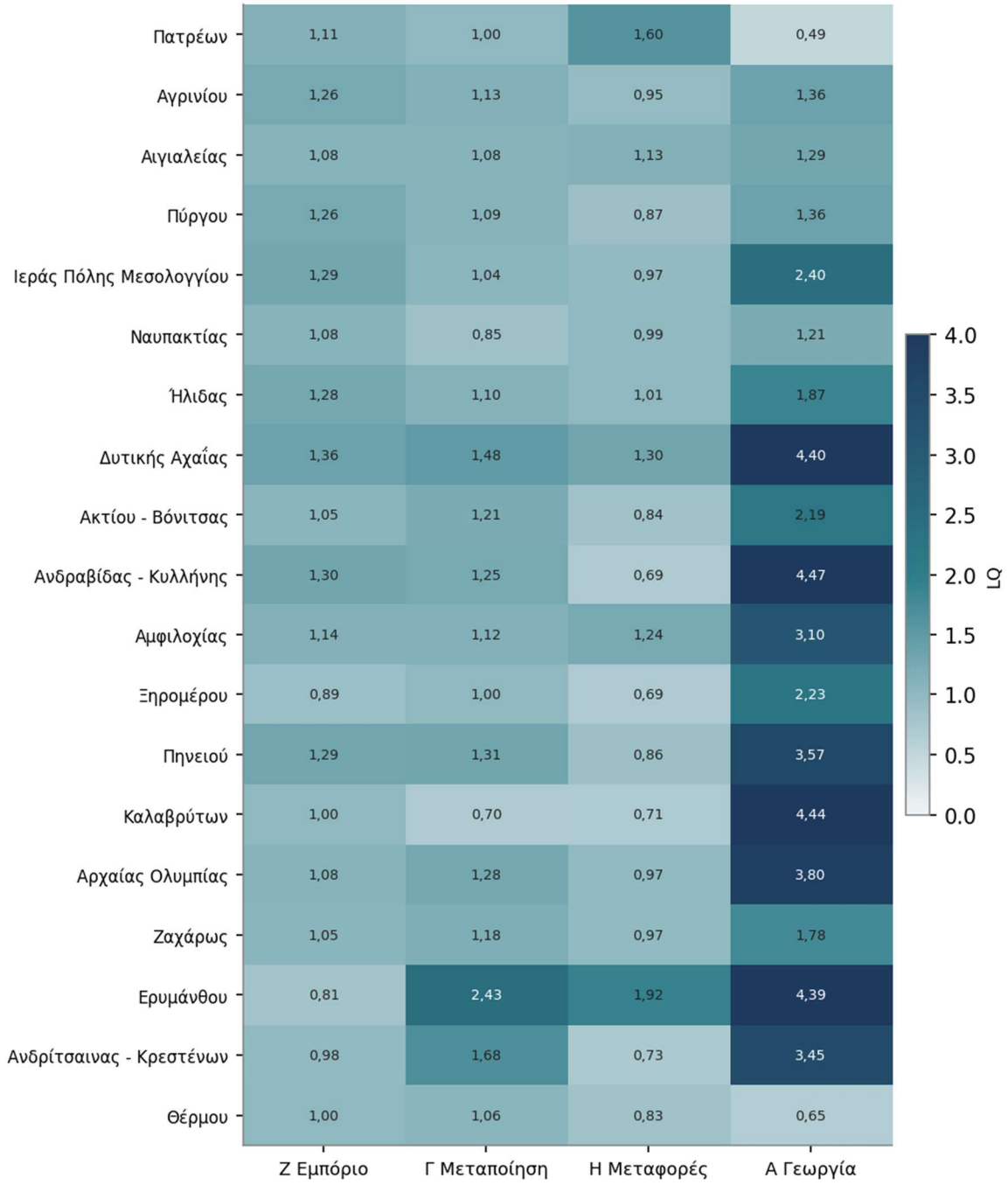

3.3 Τυπολογία Δήμων

Η συνδυαστική ανάλυση των δομικών χαρακτηριστικών (διοικητικός ρόλος, απόλυτη επιχειρηματική βάση Nt, γεωγραφική θέση) και των τομεακών εξειδικεύσεων της Παραγράφου 3.2 επιτρέπει τη συγκρότηση μιας τυπολογίας πέντε κατηγοριών για τους 19 Δήμους της Περιφέρειας, με πυρήνα τον **Δήμο Πατρέων** και συμπληρωματικό

αναπτυξιακό πόλο τον **Δήμο Αγρινίου**. Η τυπολογία βασίζεται σε σαφή ποσοτικά και γεωγραφικά κριτήρια, ώστε να είναι αναπαραγώγιμη και σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

Τύπος Α — Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο (κριτήριο: Nt ≥ 10.000 επιχειρήσεις): Περιλαμβάνει αποκλειστικά τον **Δήμο Πατρέων** (17.511 επιχειρήσεις, 215.922 κάτοικοι), έδρα της Περιφέρειας και τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, που συγκεντρώνει το 36,3% της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας. Διαθέτει ισχυρή παρουσία στο εμπόριο, στη μεταφορά και αποθήκευση (LQ **1,60**, λόγω του λιμένα της Πάτρας) και στη μεταποίηση. Το λιμενικό συγκρότημα της Πάτρας αποτελεί μία από τις κύριες πύλες σύνδεσης της χώρας με την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενισχύοντας τον διαμετακομιστικό χαρακτήρα του Δήμου, ιδίως στο χονδρικό εμπόριο.

Τύπος Β — Δευτερεύοντα Αναπτυξιακά και Διοικητικά Κέντρα (κριτήριο: 1.500 ≤ Nt < 10.000, έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων ή μεγάλοι οικιστικοί πόλοι): Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται έξι Δήμοι. Ξεχωρίζει ο **Δήμος Αγρινίου**, με 7.434 επιχειρήσεις, ο οποίος αποτελεί τον σημαντικότερο οικιστικό και επιχειρηματικό πόλο της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και τον δεύτερο μεγάλο αναπτυξιακό πόλο της Περιφέρειας μετά την Πάτρα, λειτουργώντας ως κέντρο εξυπηρέτησης της αγροτικής ενδοχώρας (LQ Εμπορίου **1,26**). Ακολουθεί ο **Δήμος Αιγιαλείας**, με 3.705 επιχειρήσεις, παράκτιος Δήμος που εμφανίζει και ελαφρά τουριστική εξειδίκευση (LQ Καταλυμάτων-Εστίασης **1,09**). Οι έδρες των δύο άλλων Περιφερειακών Ενοτήτων, ο **Δήμος Πύργου** (3.213 επιχειρήσεις, ΠΕ Ηλείας) και ο **Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου** (2.458 επιχειρήσεις, ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας), διατηρούν τον διοικητικό τους ρόλο, με τον δεύτερο να συνδυάζει και υψηλή αγροτική εξειδίκευση (LQ Γεωργίας **2,40**). Την κατηγορία συμπληρώνουν ο **Δήμος Ναυπακτίας** (2.047 επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** (1.888 επιχειρήσεις), ο οποίος ξεχωρίζει για το μεταποιητικό και χονδρεμπορικό του προφίλ χάρη στη ΒΙΠΕ Πάτρας (LQ Μεταποίησης **1,48**).

Τύπος Γ — Πεδινοί Αγροτικοί Δήμοι (κριτήριο: πεδινοί Δήμοι αγροτικού χαρακτήρα που δεν αποτελούν έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων): Περιλαμβάνει έξι Δήμους με ισχυρή αγροτική βάση, τους **Δήμους Ήλιδας** (1.927 επιχειρήσεις), Ακτίου-Βόνιτσας (1.249), Ανδραβίδας-Κυλλήνης (1.187), Αμφιλοχίας (1.021), Ξηρομέρου (844) και Πηνειού (815). Κοινό τους χαρακτηριστικό είναι η υψηλή σχετική εξειδίκευση στη Γεωργία, με τον Συντελεστή Χωροθέτησης να κυμαίνεται από 1,87 έως 4,47 (κορυφαίος ο **Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης**), σε συνδυασμό με σημαντική εμπορική παρουσία που εξυπηρετεί την αγροτική ενδοχώρα. Ορισμένοι από αυτούς, όπως ο **Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας** και ο **Δήμος Ξηρομέρου**, συνδυάζουν τον αγροτικό τους χαρακτήρα με το παράκτιο-τουριστικό στοιχείο, καθώς εμφανίζουν σχετική εξειδίκευση στα καταλύματα και την εστίαση (LQ Καταλυμάτων-Εστίασης **1,35** και 1,39 αντίστοιχα).

Τύπος Δ — Τουριστικοί και Ιστορικοί Δήμοι (κριτήριο: Δήμοι με κυρίαρχο τουριστικό-ιστορικό χαρακτήρα): Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τρεις Δήμοι μικρότερης επιχειρηματικής βάσης αλλά με ισχυρή τουριστική ταυτότητα. Ο **Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας** (564 επιχειρήσεις) είναι τουριστικός προορισμός παγκόσμιας αναγνώρισης, ο **Δήμος Καλαβρύτων** (656 επιχειρήσεις) ορεινό κέντρο χειμερινού τουρισμού και ιστορικής σημασίας, και ο **Δήμος Ζαχάρως** (529 επιχειρήσεις) παράκτιος τουριστικός Δήμος. Και οι

τρεις εμφανίζουν σαφή υπερεκπροσώπηση στα καταλύματα και την εστίαση (LQ Καταλυμάτων-Εστίασης **1,35**, 1,62 και 1,50 αντίστοιχα), χαρακτηριστικό που τους διαφοροποιεί από τους υπόλοιπους Δήμους αντίστοιχου μεγέθους.

Τύπος Ε — Ορεινοί Δήμοι Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης (κριτήριο: ορεινοί Δήμοι με Nt < 500): Περιλαμβάνει τρεις ορεινούς Δήμους με περιορισμένη απόλυτη βάση, τους **Δήμους Ερυμάνθου** (429 επιχειρήσεις), Ανδρίτσαινας-Κρεστένων (397) και Θέρμου (393). Παρουσιάζουν κατά κανόνα έντονη αγροτική εξειδίκευση, ιδίως ο **Δήμος Ερυμάνθου** (LQ Γεωργίας **4,39**) και ο **Δήμος Ανδρίτσαινας-Κρεστένων** (**3,45**), ενώ ο **Δήμος Θέρμου** εμφανίζει πιο διαφοροποιημένο προφίλ (LQ Γεωργίας **0,65**). Ο **Δήμος Ερυμάνθου** ξεχωρίζει επιπλέον για υψηλό Συντελεστή Χωροθέτησης στη Μεταποίηση (**2,43**), ο οποίος ωστόσο στηρίζεται σε πολύ μικρή απόλυτη βάση (75 επιχειρήσεις). Συνολικά, λόγω της περιορισμένης τους βάσης, οι σχετικοί δείκτες αυτών των Δήμων είναι ευμετάβλητοι και χρήζουν προσοχής στην ερμηνεία τους.

Πίνακας 3.3 — Τυπολογία Δήμων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Τύπος	Δήμος	ΠΕ	Nt	Πληθ.	Πυκν.	LQ Εμπορίου
Γ	Ακτίου - Βόνιτσας	Αιτωλοακαρνανίας	1.249	14.644	85,3	1,05
Β	Αγρινίου	Αιτωλοακαρνανίας	7.434	89.691	82,9	1,26
Γ	Ξηρομέρου	Αιτωλοακαρνανίας	844	10.206	82,7	0,89
Β	Ναυπακτίας	Αιτωλοακαρνανίας	2.047	25.065	81,7	1,08
Α	Πατρέων	Αχαΐας	17.511	215.922	81,1	1,11
Β	Αιγιαλείας	Αχαΐας	3.705	46.990	78,8	1,08
Β	Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Αιτωλοακαρνανίας	2.458	32.048	76,7	1,29
Β	Δυτικής Αχαΐας	Αχαΐας	1.888	25.633	73,7	1,36
Δ	Καλαβρύτων	Αχαΐας	656	9.223	71,1	1,00
Β	Πύργου	Ηλείας	3.213	45.365	70,8	1,26
Ε	Θέρμου	Αιτωλοακαρνανίας	393	5.712	68,8	1,00
Γ	Αμφιλοχίας	Αιτωλοακαρνανίας	1.021	14.979	68,2	1,14
Γ	Ήλιδας	Ηλείας	1.927	29.347	65,7	1,28
Δ	Ζαχάρως	Ηλείας	529	8.654	61,1	1,05
Γ	Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Ηλείας	1.187	22.552	52,6	1,30
Ε	Ερυμάνθου	Αχαΐας	429	8.211	52,2	0,81

Τύπος	Δήμος	ΠΕ	Nt	Πληθ.	Πυκν.	LQ Εμπορίου
Δ	Αρχαίας Ολυμπίας	Ηλείας	564	11.153	50,6	1,08
Γ	Πηνειού	Ηλείας	815	21.625	37,7	1,29
Ε	Ανδρίτσαιναας - Κρεστένων	Ηλείας	397	11.200	35,4	0,98

Γράφημα 3.3 — Τυπολογία Δήμων ανά Nt και LQ Εμπορίου

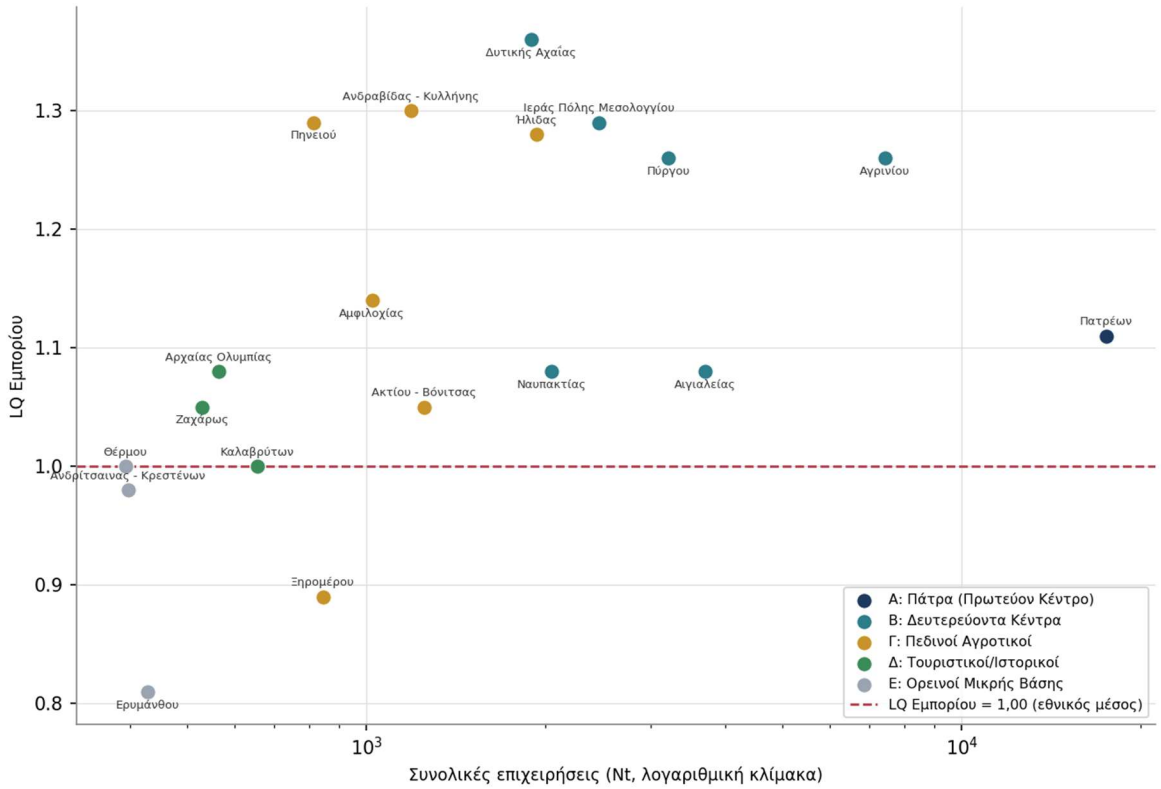

3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες

Η ανάλυση του Ρυθμού Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) σε επίπεδο Δήμου κατά την περίοδο Οκτωβρίου 2024 – Μαρτίου 2026 αναδεικνύει μια Περιφέρεια με ευρεία και ισχυρή εμπορική δυναμική. Ο συνολικός Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου της Δυτικής Ελλάδας διαμορφώνεται σε **+9,27%** (βλ. Κεφάλαιο 2.1), τιμή υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (**+8,79%**). Χαρακτηριστικό της δυναμικής αυτής είναι ότι και οι 19 Δήμοι της Περιφέρειας εμφανίζουν θετικό CGR Εμπορίου, εύρημα που επιβεβαιώνει την ισχυρή και διάχυτη αναπτυξιακή τροχιά του εμπορίου σε ολόκληρη την Περιφέρεια.

Γράφημα 3.4 — CGR Εμπορίου ανά Δήμο

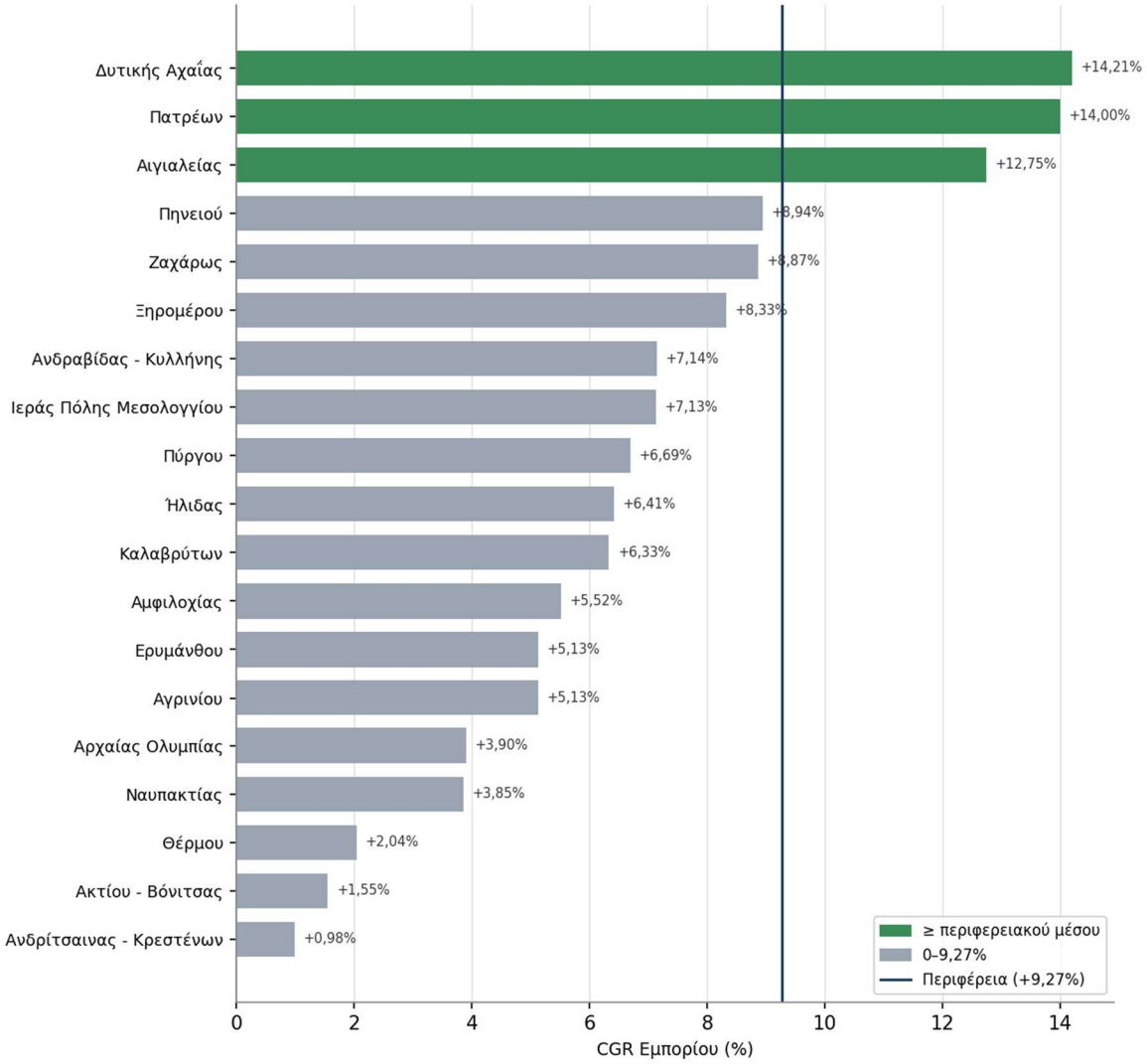

Σε απόλυτους όρους, ο **Δήμος Πατρέων** αποτελεί τον σημαντικότερο πόλο εμπορικής μεγέθυνσης, με CGR Εμπορίου **+14,00%** που αντιστοιχεί σε 566 νέες εμπορικές επιχειρήσεις, δηλαδή σχεδόν το ήμισυ των νέων εμπορικών επιχειρήσεων ολόκληρης της Περιφέρειας. Τον υψηλότερο ρυθμό καταγράφει ο **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** (**+14,21%**, 81 νέες επιχειρήσεις), εύρημα που συνδέεται με τη δραστηριότητα της ΒΙΠΕ Πάτρας και ιδίως με την ισχυρή ανάπτυξη του χονδρικού εμπορίου (CGR Χονδρικού Εμπορίου **+20,08%**). Ακολουθεί ο **Δήμος Αιγιαλείας** με CGR Εμπορίου **+12,75%** (113 νέες επιχειρήσεις). Οι τρεις αυτοί Δήμοι είναι και οι μόνοι που υπερβαίνουν τον περιφερειακό μέσο όρο.

Πέρα από τους τρεις ταχύτερα αναπτυσσόμενους Δήμους, η εμπορική μεγέθυνση διαχέεται σε ολόκληρη την Περιφέρεια. Ο δεύτερος μεγαλύτερος Δήμος της Περιφέρειας, ο **Δήμος Αγρινίου**, προσθέτει σε απόλυτους όρους 108 νέες εμπορικές επιχειρήσεις, αν και με πιο συγκρατημένο ρυθμό (**+5,13%**, κάτω από τον περιφερειακό μέσο όρο). Σημαντικές προσθήκες καταγράφουν επίσης ο **Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου** (**+7,13%**, 54 νέες

επιχειρήσεις), ο **Δήμος Πύργου** (**+6,69%**, 62 νέες επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Ήλιδας** (**+6,41%**, 37 νέες επιχειρήσεις). Σε αρκετούς μικρότερους Δήμους η μεγέθυνση προέρχεται κυρίως από το χονδρικό εμπόριο, όπως στον **Δήμο Ανδραβίδας-Κυλλήνης** (CGR Χονδρικού Εμπορίου **+14,29%**) και τον **Δήμο Ξηρομέρου** (**+12,50%**), εύρημα που ενδεχομένως συνδέεται με τη διακίνηση γεωργικών προϊόντων, δεδομένου του αγροτικού χαρακτήρα των Δήμων αυτών.

Σημειώνεται, τέλος, ότι ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) της Περιφέρειας παραμένει χαμηλός (4,99%, κάτω από τον εθνικό μέσο όρο 5,48%). Η θετική αυτή εμπορική δυναμική πιθανόν μάλιστα να έχει υποεκτιμηθεί, λόγω της στατιστικής ανωμαλίας που προέκυψε από την εκκαθάριση των δεδομένων του μητρώου ΓΕΜΗ κατά την περίοδο αναφοράς (βλ. Κεφάλαιο 2.2). Συνολικά, η απουσία αρνητικών ρυθμών σε οποιονδήποτε Δήμο, σε συνδυασμό με την κυρίαρχη συμβολή της Πάτρας και την ευρεία διάχυση της μεγέθυνσης, συνθέτει την εικόνα μιας εμπορικά δυναμικής Περιφέρειας. Η διαχρονική παρακολούθηση των επόμενων περιόδων αναφοράς θα επιτρέψει να διαπιστωθεί αν η δυναμική αυτή εδραιώνεται ως μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή τάση.

Πίνακας 3.4 — Δήμοι με Θετικό CGR Εμπορίου: Συγκριτικά Στοιχεία

Δήμος	ΠΕ	Πληθ.	Πυκν.	Nt εμπ. Μαρ. 2026	Nt εμπ. Οκτ. 2024	CGR Εμπορίου	Νέες
Δυτικής Αχαΐας	Αχαΐας	25.633	73,7	651	570	+14,21%	+81
Πατρέων	Αχαΐας	215.922	81,1	4.610	4.044	+14,00%	+566
Αιγιαλείας	Αχαΐας	46.990	78,8	999	886	+12,75%	+113
Πηνειού	Ηλείας	21.625	37,7	256	235	+8,94%	+21
Ζαχάρως	Ηλείας	8.654	61,1	135	124	+8,87%	+11
Ξηρομέρου	Αιτωλοακαρνανίας	10.206	82,7	195	180	+8,33%	+15
Ανδραβίδας - Κυλλήνης	Ηλείας	22.552	52,6	390	364	+7,14%	+26
Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	Αιτωλοακαρνανίας	32.048	76,7	811	757	+7,13%	+54
Πύργου	Ηλείας	45.365	70,8	989	927	+6,69%	+62
Ήλιδας	Ηλείας	29.347	65,7	614	577	+6,41%	+37
Καλαβρύτων	Αχαΐας	9.223	71,1	168	158	+6,33%	+10
Αμφιλοχίας	Αιτωλοακαρνανίας	14.979	68,2	306	290	+5,52%	+16
Αγρινίου	Αιτωλοακαρνανίας	89.691	82,9	2.215	2.107	+5,13%	+108
Ερυμάνθου	Αχαΐας	8.211	52,2	82	78	+5,13%	+4
Αρχαίας Ολυμπίας	Ηλείας	11.153	50,6	160	154	+3,90%	+6
Ναυπακτίας	Αιτωλοακαρνανίας	25.065	81,7	540	520	+3,85%	+20
Θέρμου	Αιτωλοακαρνανίας	5.712	68,8	100	98	+2,04%	+2
Ακτίου - Βόνιτσας	Αιτωλοακαρνανίας	14.644	85,3	327	322	+1,55%	+5
Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	Ηλείας	11.200	35,4	103	102	+0,98%	+1

Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά

4.1 Γενικά Εμπορίου

4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή

Ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτελεί τον κυρίαρχο κλάδο της τοπικής επιχειρηματικότητας, με συμμετοχή σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Από τις **48.267** συνολικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας (Μάρτιος 2026), **13.651** δραστηριοποιούνται στον εμπορικό τομέα ως κύριο ΚΑΔ, εκ των οποίων **9.396 ανήκουν στο λιανικό εμπόριο (68,8% του εμπορίου)** και **4.255 στο χονδρικό εμπόριο (31,2%)**, αντιστοιχώντας σε Μερίδιο Εμπορίου στο Σύνολο (CSTB — Commerce Share on Total Business) **28,28%** έναντι εθνικού μέσου όρου που ανέρχεται σε **24,68%**.

Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό εμπόριο διαμορφώνεται σε **2,21:1**, υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (2,00:1), εύρημα που δείχνει ότι η εμπορική βάση της Δυτικής Ελλάδας κλίνει περισσότερο προς το λιανικό εμπόριο σε σχέση με τη χώρα. Το χονδρικό εμπόριο, με Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) **1,07**, κινείται ελαφρώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Επιμέρους εξειδικεύσεις του χονδρικού εμπορίου εξετάζονται αναλυτικά στην Παράγραφο 4.3.

Σε γεωγραφικό επίπεδο, η εμπορική δραστηριότητα εμφανίζει έντονα μονοκεντρικό χαρακτήρα. Ο Δήμος Πατρέων (**4.610** εμπορικές επιχειρήσεις, **33,8%** του εμπορίου) αποτελεί το πρωτεύον διοικητικό-εμπορικό κέντρο της Περιφέρειας (Παράγραφος 3.3, Τύπος Α). Ως δευτερεύοντα αναπτυξιακά και διοικητικά κέντρα (Παράγραφος 3.3, Τύπος Β) λειτουργούν ο Δήμος Αγρινίου (**2.215** εμπορικές επιχειρήσεις, **16,2%**), ο Δήμος Αιγιαλείας (**999**, **7,3%**), ο Δήμος Πύργου (**989**, **7,2%**) και ο Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**811**, **5,9%**). Η Πάτρα και τα δευτερεύοντα αυτά κέντρα συγκεντρώνουν αθροιστικά περίπου το **70%** της εμπορικής δραστηριότητας.

Πίνακας 4.1 — Εμπορικές Επιχειρήσεις ανά Δήμο (Λιανικό / Χονδρικό / Σύνολο)

Δήμος	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο	% Εμπορίου
Δήμος Πατρέων	3.089	1.521	4.610	33,77
Δήμος Αγρινίου	1.501	714	2.215	16,23
Δήμος Αιγιαλείας	749	250	999	7,32
Δήμος Πύργου	723	266	989	7,24
Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	535	276	811	5,94
Δήμος Δυτικής Αχαΐας	346	305	651	4,77
Δήμος Ήλιδας	459	155	614	4,50
Δήμος Ναυπακτίας	416	124	540	3,96
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	222	168	390	2,86
Δήμος Ακτίου - Βόνιτσας	248	79	327	2,40
Δήμος Αμφιλοχίας	220	86	306	2,24

Δήμος	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο	% Εμπορίου
Δήμος Πηνειού	180	76	256	1,88
Δήμος Ξηρομέρου	150	45	195	1,43
Δήμος Καλαβρύτων	132	36	168	1,23
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	133	27	160	1,17
Δήμος Ζαχάρως	99	36	135	0,99
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστένων	82	21	103	0,75
Δήμος Θέρμου	80	20	100	0,73
Δήμος Ερυμάνθου	32	50	82	0,60

Γράφημα 4.1α — Κατανομή Εμπορίου (Λιανικό + Χονδρικό) ανά Δήμο

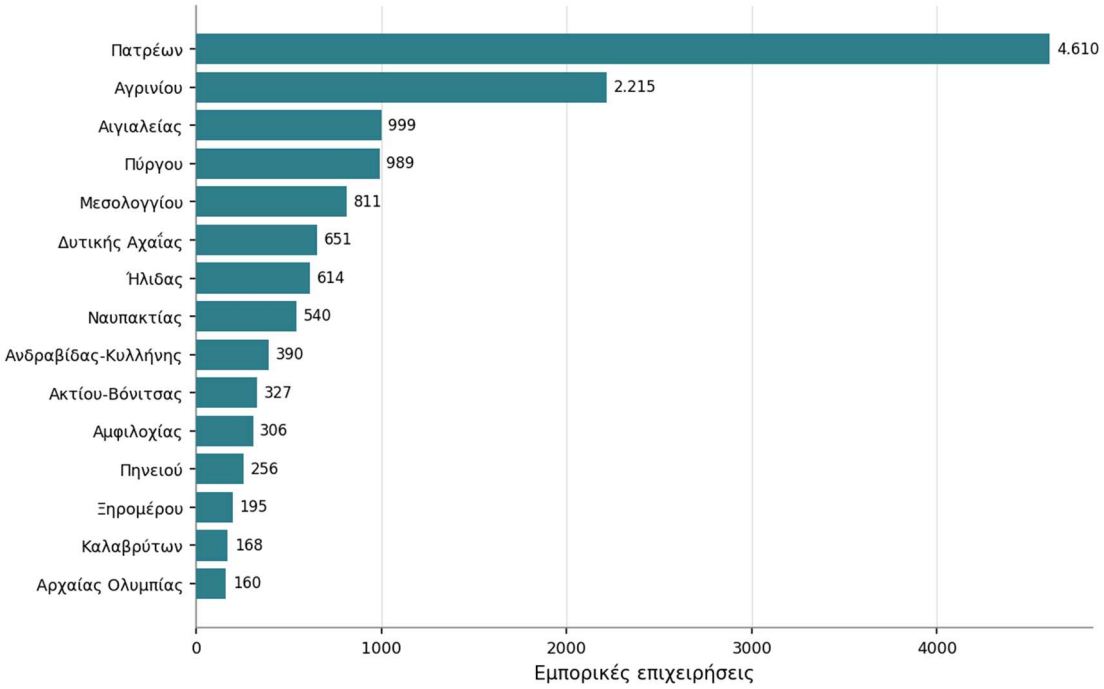

4.1.2 Δείκτες Δυναμικής

Ο εμπορικός τομέας της Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική κατά την περίοδο Οκτωβρίου 2024 — Μαρτίου 2026, με Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) **+9,27%**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **5η θέση πανελλαδικά** και υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο (+8,79%). Η επίδοση αυτή αντανακλά τη δυναμική του αστικού πόλου της Πάτρας και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης. Οι δύο κλάδοι του εμπορίου αναπτύσσονται με ισχυρούς ρυθμούς, με το χονδρικό εμπόριο (CGR **+10,06%**) να εμφανίζει ελαφρώς υψηλότερη δυναμική από το λιανικό εμπόριο (CGR **+8,91%**). Ο Δείκτης Επιβίωσης Εμπορικού Τομέα (CBSR — Commerce Business Survival Rate = **1,09**) επιβεβαιώνει ότι ο τομέας βρίσκεται σε φάση καθαρής ανανέωσης, με τις νέες εγγραφές να υπερκαλύπτουν τις παύσεις.

Η εικόνα συμπληρώνεται από τους δείκτες ίδρυσης και παύσης. Ο Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR — Commerce Business Formation Rate) διαμορφώνεται σε **63,81%** (**1η θέση πανελλαδικά**): περισσότερες από έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, μερίδιο υπερδιπλάσιο του υφιστάμενου βάρους του τομέα στην τοπική οικονομία (CSTB 28,28%). Από τις νέες εμπορικές εγγραφές, το **46,68%** αφορά λιανικό εμπόριο και το **17,14%** χονδρικό εμπόριο. Ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) ανέρχεται σε **4,99%**, τιμή χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (5,48%), με το λιανικό εμπόριο στο **5,27%** και το χονδρικό εμπόριο στο **4,37%**.

Σημειώνεται ότι η εκκαθάριση του μητρώου του ΓΕΜΗ που σημειώθηκε πανελλαδικά κατά την περίοδο αναφοράς ενδέχεται να διογκώνει ελαφρώς τις καταγεγραμμένες παύσεις· ως εκ τούτου, ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του εμπορίου της Περιφέρειας πιθανόν υποεκτιμάται.

Πίνακας 4.2 — Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου (Λιανικό / Χονδρικό / Σύνολο)

Δείκτης	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο Εμπορίου	Εθνικός μ.ο.
CGR (%)	8,91	10,06	9,27	8,79
CBFR (%)	46,68	17,14	63,81	—
CBCR (%)	5,27	4,37	4,99	5,48
CBSR	—	—	1,09	—
CSTB (%)	19,47	8,82	28,28	24,68

Γράφημα 4.2 — CGR και CBCR Λιανικού, Χονδρικού και Συνόλου Εμπορίου

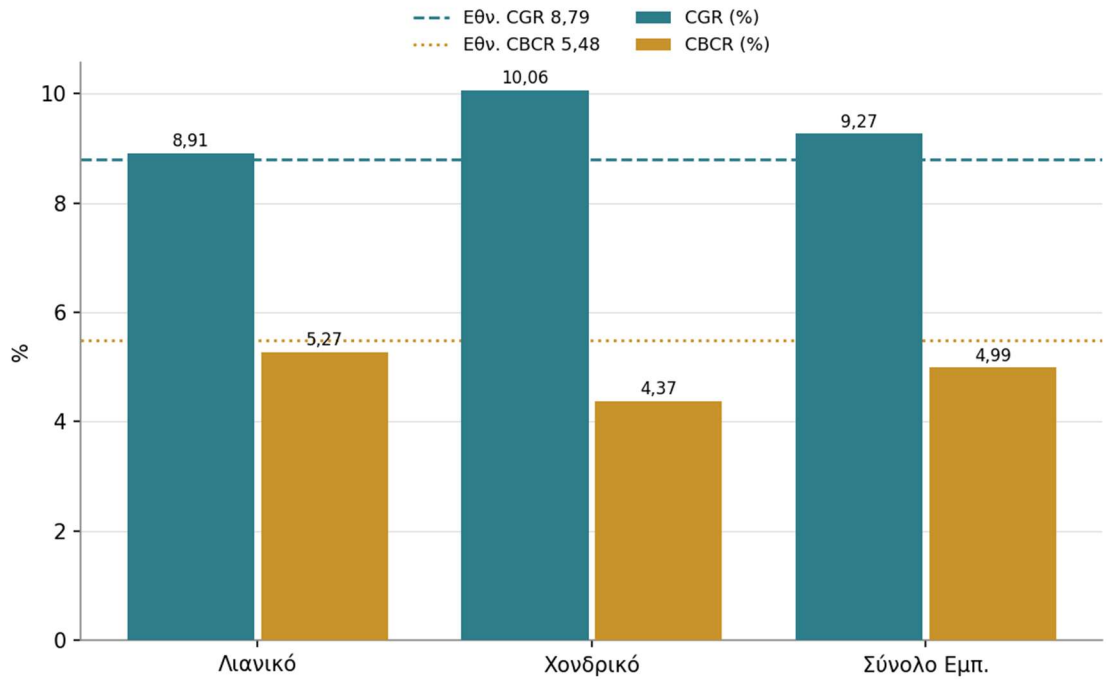

4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού

Το λιανικό εμπόριο αποτελεί τον μεγαλύτερο μεμονωμένο κλάδο της τοπικής επιχειρηματικότητας, με **9.396 επιχειρήσεις** που αντιστοιχούν στο 19,5% της συνολικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας και στο 68,8% του εμπορικού τομέα. Ακολουθούν η Παροχή Καταλυμάτων και Εστίαση (6.898 επιχειρήσεις), οι Κατασκευές (4.363 επιχειρήσεις) και η Μεταποίηση (3.896 επιχειρήσεις). Ο Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ) του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,18**, τιμή που τοποθετεί τη Δυτική Ελλάδα σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (3η θέση πανελλαδικά). Η υπερεκπροσώπηση αυτή αντανακλά τον ρόλο της Πάτρας ως κυρίαρχου αστικού και καταναλωτικού κέντρου, που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος της εσωτερικής λιανεμπορικής ζήτησης της Περιφέρειας.

Ως προς τη δυναμική, το λιανικό εμπόριο αναπτύσσεται με ρυθμό **+8,91%** την περίοδο αναφοράς, υψηλότερα από τον εθνικό μέσο όρο του εμπορίου (+8,79%) και ελαφρώς χαμηλότερα από το χονδρικό εμπόριο (+10,06%). Πρόκειται για ισχυρή αναπτυξιακή επίδοση. Η ανάλυση που ακολουθεί εξειδικεύει την εικόνα αυτή σε τρία επίπεδα: τη σύνθεση ανά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ, τη χωρική κατανομή ανά Δήμο και τη διάρθρωση της μεταβολής μέσω της ανάλυσης Shift-Share.

4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένος, γεγονός που από τη μία αναδεικνύει την πολυμορφία της δραστηριότητας, από την άλλη δυσχεραίνει τη συγκριτική ανάλυση χωρίς προηγούμενη ομαδοποίηση των επιμέρους κλάδων. Ως εκ τούτου, υιοθετείται η ομαδοποίησή του σε 11 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες[8], που επιτρέπει τη συστηματική ανάλυση δομής, εξειδίκευσης και δυναμικής.

Σε όρους απόλυτου μεγέθους, η κατανομή των **9.396** επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου εμφανίζει συγκέντρωση τύπου Pareto. Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες (Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός με **2.914** επιχειρήσεις και μερίδιο **31,0%**, Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος με **1.749** επιχειρήσεις και μερίδιο **18,6%**, Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά με **1.461** επιχειρήσεις και μερίδιο **15,5%**) συγκεντρώνουν αθροιστικά το **65,2%** επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας. Ακολουθούν το Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (**918** επιχειρήσεις, **9,8%**), η Υγεία και Ομορφιά (**715** επιχειρήσεις, **7,6%**) και τα Καύσιμα και Μεταφορές (**493** επιχειρήσεις, **5,2%**).

Η ανάλυση κατά Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) αναδεικνύει ευρεία υπερεκπροσώπηση: **7 από τις 11** κατηγορίες κινούνται πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Στις κορυφαίες σε μέγεθος κατηγορίες, υπερεκπροσώπηση καταγράφουν τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**2.914** επιχειρήσεις, **LQ=1,39**), ο Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος (**1.749** επιχειρήσεις,

[8] Η ομαδοποίηση των 37 διψήφιων ΚΑΔ λιανικού σε 11 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

LQ=1,29), η Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά (**1.461** επιχειρήσεις, **LQ=1,14**) και η Υγεία και Ομορφιά (**715** επιχειρήσεις, **LQ=1,11**). Την εντονότερη εξειδίκευση εμφανίζουν τα Καύσιμα και Μεταφορές (**493** επιχειρήσεις, **LQ=1,58**), που συνδέονται με τον ρόλο της Περιφέρειας ως διαμετακομιστικού άξονα προς τη δυτική ηπειρωτική χώρα και τα Ιόνια. Πάνω από τον εθνικό μέσο όρο κινούνται επίσης τα Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία (**282** επιχειρήσεις, **LQ=1,25**) και οι Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (**249** επιχειρήσεις, **LQ=1,18**). Κάτω από τον εθνικό μέσο όρο βρίσκονται το Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (**918** επιχειρήσεις, **LQ=0,89**), τα Κοσμήματα και Ωρολόγια (**173** επιχειρήσεις, **LQ=0,84**), τα Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία (**160** επιχειρήσεις, **LQ=0,83**) και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (**282** επιχειρήσεις, **LQ=0,72**).

Σε όρους δυναμικής, οι κατηγορίες με χαμηλότερη απόλυτη βάση εμφανίζουν τους ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Τον υψηλότερο Ρυθμό Ανάπτυξης καταγράφουν οι Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (**CGR +34,59%**, από 185 σε 249 επιχειρήσεις) και η Υγεία και Ομορφιά (**CGR +30,95%**, από 546 σε 715 επιχειρήσεις), η οποία διατηρεί υψηλό ρυθμό παρά τη μεγάλη απόλυτη βάση της. Ακολουθεί το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (**CGR +27,60%**, από 221 σε 282 επιχειρήσεις), εύρημα που αποτυπώνει τη σταδιακή στροφή του τοπικού λιανικού στα ψηφιακά κανάλια. Στις μεγαλύτερες κατηγορίες οι ρυθμοί είναι ηπιότεροι.

Συνολικά, η διάρθρωση του λιανικού εμπορίου της Δυτικής Ελλάδας συνδυάζει δύο χαρακτηριστικά: αφενός έναν ισχυρό πυρήνα προσανατολισμένο στις βασικές καταναλωτικές ανάγκες (Τρόφιμα, Οικιακός Εξοπλισμός), αφετέρου την έντονη εξειδίκευση στα Καύσιμα και Μεταφορές που απορρέει από τη διαμετακομιστική θέση της Περιφέρειας. Σαφέστερη ένδειξη σταδιακής διεύρυνσης πέρα από τον παραδοσιακό αυτό πυρήνα αποτελεί το ηλεκτρονικό εμπόριο, το οποίο, αν και υποεκπροσωπούμενο (LQ=0,72), αναπτύσσεται με έναν από τους ταχύτερους ρυθμούς (+27,60%).

Πίνακας 4.3 — Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου

Κατηγορία	Nt	%	Nt-1	CGR %	LQ
Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	2.914	31,01	2.771	5,16	1,39
Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος	1.749	18,61	1.674	4,48	1,29
Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά	1.461	15,55	1.358	7,58	1,14
Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	918	9,77	862	6,50	0,89
Υγεία και Ομορφιά	715	7,61	546	30,95	1,11
Καύσιμα και Μεταφορές	493	5,25	442	11,54	1,58
Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία	282	3	265	6,42	1,25
Ηλεκτρονικό Εμπόριο	282	3	221	27,60	0,72
Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο	249	2,65	185	34,59	1,18
Κοσμήματα και Ωρολόγια	173	1,84	160	8,13	0,84
Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	160	1,70	143	11,89	0,83

Γράφημα 4.2α — LQ Κατηγοριών Λιανικού Εμπορίου

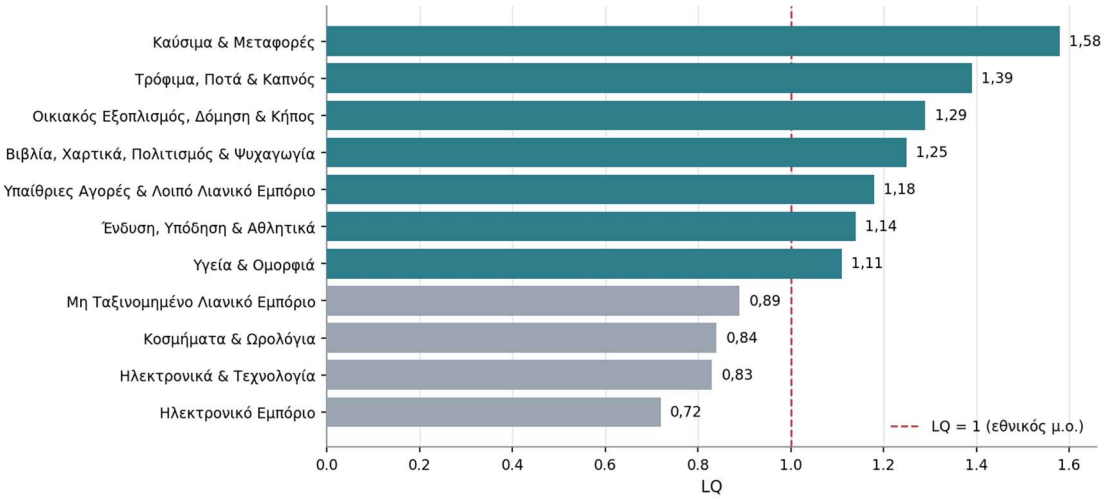

Γράφημα 4.2β — CGR Κατηγοριών Λιανικού Εμπορίου

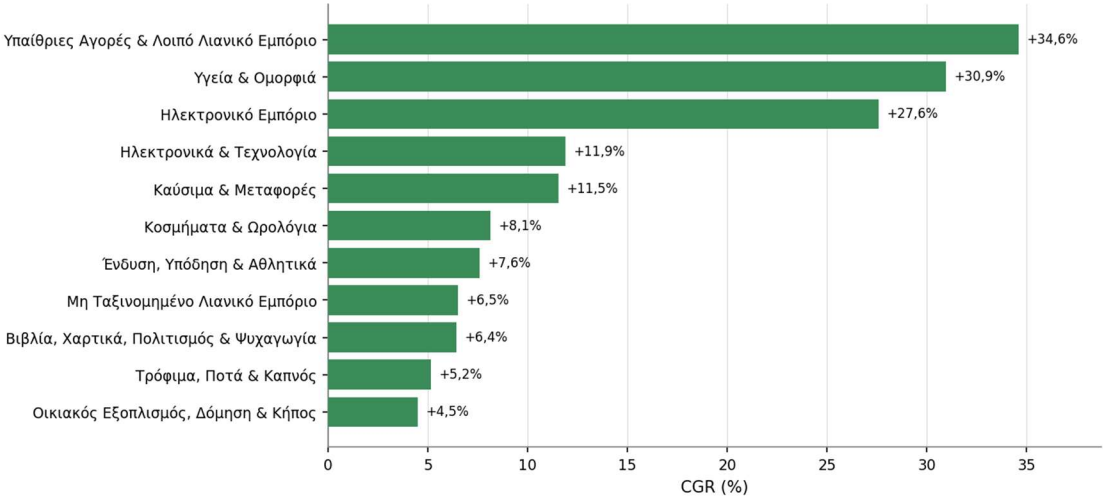

4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του λιανικού εμπορίου οργανώνεται γύρω από τον κυρίαρχο πόλο της Πάτρας και τις έδρες των τριών ΠΕ της Περιφέρειας. Ο Δήμος Πατρέων συγκεντρώνει **3.089** επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου (**32,9%** του περιφερειακού λιανικού εμπορίου), υπερδιπλάσιες του δεύτερου Δήμου Αγρινίου (**1.501** επιχειρήσεις, **16,0%**). Ακολουθούν ο Δήμος Αιγιαλείας (**749** επιχειρήσεις, **8,0%**), ο Δήμος Πύργου (**723** επιχειρήσεις, **7,7%**) και ο Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**535** επιχειρήσεις, **5,7%**). Αθροιστικά, οι πέντε αυτοί Δήμοι συγκεντρώνουν το **70,2%** του περιφερειακού λιανικού εμπορίου.

Γράφημα 4.2γ — Κατανομή Λιανικού Εμπορίου ανά Δήμο

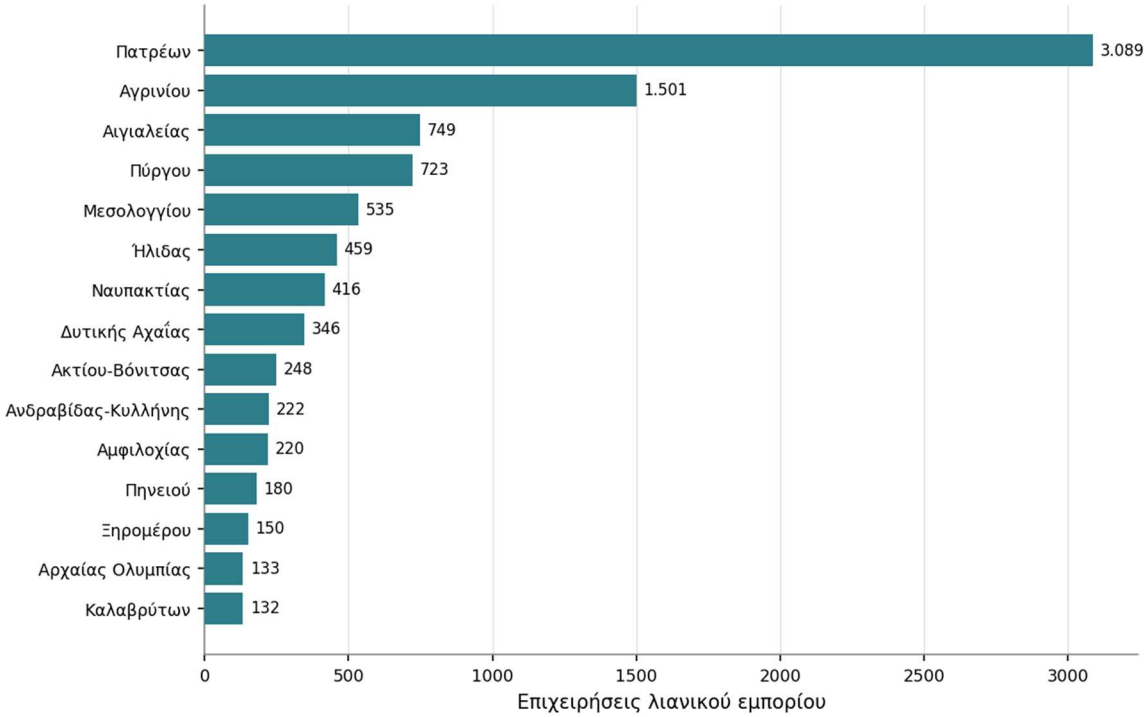

Η ανάλυση κατά Συντελεστή Χωροθέτησης σε επίπεδο Δήμου αναδεικνύει τις υψηλότερες τιμές σε μεσαίους αστικούς και ημιαστικούς Δήμους που λειτουργούν ως τοπικά κέντρα εξυπηρέτησης: Δήμος Ήλιδας (**459** επιχειρήσεις, **LQ Λιανικού=1,45**), Δήμος Πύργου (**723** επιχειρήσεις, **1,37**), Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**535** επιχειρήσεις, **1,32**) και Δήμος Ναυπακτίας (**416** επιχειρήσεις, **1,23**). Η εικόνα αυτή σχετίζεται με τη σύνθεση των τοπικών οικονομιών: σε Δήμους μεσαίου μεγέθους, οι λοιποί τομείς (μεταποίηση, επαγγελματικές υπηρεσίες) εμφανίζονται με περιορισμένη παρουσία, με αποτέλεσμα το λιανικό εμπόριο να αποκτά αυξημένο σχετικό μερίδιο στην τοπική επιχειρηματικότητα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση του Δήμου Πατρέων, ο οποίος, παρά την απόλυτη κυριαρχία του, εμφανίζει τον χαμηλότερο Συντελεστή Χωροθέτησης Λιανικού μεταξύ των μεγάλων Δήμων (**1,07**, οριακά πάνω από τον εθνικό μέσο όρο). Το εύρημα δεν αντικατοπτρίζει εμπορική αδυναμία, αλλά τη διαφοροποιημένη επιχειρηματική βάση της έδρας της Περιφέρειας, όπου η συγκέντρωση πανεπιστημιακών, λιμενικών, βιομηχανικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων μειώνει αναλογικά το μερίδιο του λιανικού εμπορίου. Αντίστοιχα, οι έδρες των άλλων δύο ΠΕ, ο Δήμος Αγρινίου (**1.501** επιχειρήσεις, **LQ=1,23**) και ο Δήμος Πύργου (**723** επιχειρήσεις, **LQ=1,37**), κινούνται υψηλότερα, με πιο εξειδικευμένη στο λιανικό εμπόριο βάση.

Η συντριπτική πλειονότητα των Δήμων της Περιφέρειας (**18 από τους 19**) εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης Λιανικού πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, εύρημα που επιβεβαιώνει τον ισχυρό ρόλο του λιανικού εμπορίου στις τοπικές οικονομίες ολόκληρης της Περιφέρειας. Μόνη εξαίρεση αποτελεί ο μικρός ορεινός Δήμος Ερυμάνθου (**32**

επιχειρήσεις, **LQ=0,45**), όπου η περιορισμένη απόλυτη βάση και ο έντονα αγροτικός χαρακτήρας περιορίζουν τη λιανεμπορική παρουσία.

Γράφημα 4.2δ — LQ Λιανικού Εμπορίου ανά Δήμο

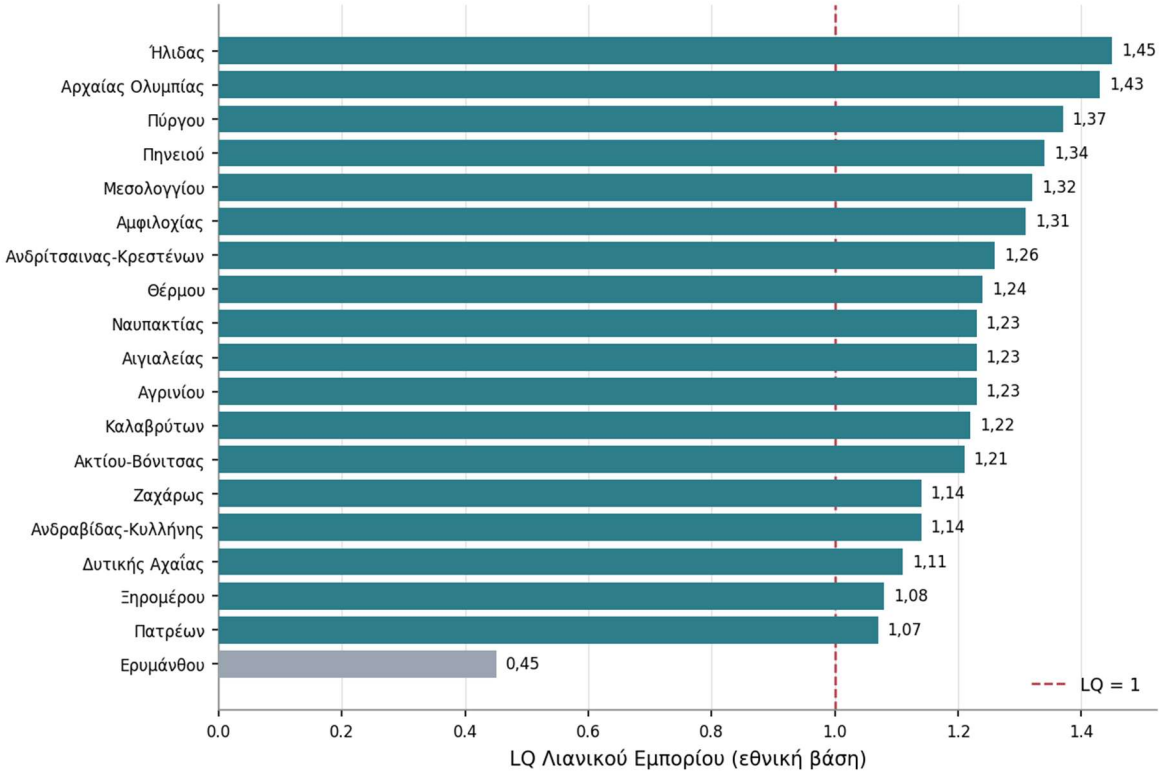

4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η εσωτερική ποικιλομορφία του λιανικού εμπορίου. Ο Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index) παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 11 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ λιανικού εμπορίου, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,99**[9], τιμή που αντιστοιχεί στο 83,11% της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (H_max = ln(11) ≈ 2,398). Σε εθνικό επίπεδο ο αντίστοιχος δείκτης διαμορφώνεται σε 2,07 (86,50% του H_max). Η ποικιλομορφία του λιανικού εμπορίου στην Περιφέρεια υπολείπεται επομένως ελαφρώς του εθνικού προτύπου.

[9] Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = -\Sigma\, p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i-οστής κατηγορίας στο σύνολο του λιανικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 11 κατηγορίες είναι $\ln(11) \approx 2{,}398$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

Η τιμή αυτή αντανακλά τη συνύπαρξη δύο αντίρροπων τάσεων. Από τη μία πλευρά, η συγκέντρωση τύπου Pareto στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες (τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός με 31,0% και ο Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος με 18,6%, που συγκεντρώνουν αθροιστικά 49,6% του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας) ωθεί τον δείκτη σε χαμηλότερα επίπεδα, καθώς η ανομοιόμορφη κατανομή απομακρύνει τον δείκτη από τη μέγιστη τιμή του. Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά σημαντική παρουσία τριών κατηγοριών μεσαίας κλίμακας (Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά 15,5%, Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο 9,8%, Υγεία και Ομορφιά 7,6%) λειτουργεί αντίρροπα, διατηρώντας την ποικιλομορφία σε επίπεδα κοντά στο εθνικό πρότυπο.

4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου

Η χωρική ανισότητα του λιανικού εμπορίου εξετάζεται μέσω τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών: του Δείκτη Gini για τη συνολική εικόνα της ανισοκατανομής, του Δείκτη Theil για την αποάθροιση της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ[10], του Δείκτη Hoover ως μέτρου της αναγκαίας ανακατανομής σε σχέση με τον πληθυσμό, και του Σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV) ως μέτρου της διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο.

Σε επίπεδο Δήμου, ο Δείκτης Gini Λιανικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε **0,633**, τιμή που αντιστοιχεί σε υψηλή ανισοκατανομή, ελαφρώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (Gini=0,589). Σε επίπεδο ΠΕ, ο Δείκτης Gini Λιανικού Εμπορίου ανέρχεται σε **0,212**, σαφώς χαμηλότερος, εύρημα που υποδηλώνει ότι η ανισοκατανομή προέρχεται κυρίως από αποκλίσεις εντός των τριών ΠΕ (μεταξύ της έδρας και των υπόλοιπων Δήμων) παρά από διαφορές μεταξύ των ΠΕ.

Ο Δείκτης Theil λιανικού εμπορίου ανέρχεται σε **0,706** συνολικά. Η αποάθροιση του Δείκτη αποκαλύπτει ότι το **88,2%** της ανισοκατανομής προέρχεται από αποκλίσεις εντός ΠΕ και μόλις το **11,8%** από διαφορές μεταξύ ΠΕ. Η κυριαρχία της συνιστώσας εντός ΠΕ αντανακλά ότι σε κάθε ΠΕ ξεχωριστά η έδρα συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου, με τους υπόλοιπους Δήμους να εμφανίζουν σαφώς μικρότερη παρουσία. Χαρακτηριστικά, στην ΠΕ Αχαΐας ο Δήμος Πατρέων (3.089 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, **71,0%** του λιανικού εμπορίου της ΠΕ) συγκεντρώνει πολλαπλάσια βάση από τους υπόλοιπους Δήμους της ίδιας ΠΕ (Δήμος Αιγιαλείας 749, Δήμος Δυτικής Αχαΐας 346, Δήμος Καλαβρύτων 132, Δήμος Ερυμάνθου 32), πρότυπο που επαναλαμβάνεται και στις τρεις ΠΕ της Περιφέρειας. Η χαμηλή συνιστώσα μεταξύ ΠΕ (11,8%) αντανακλά αντίστοιχα ότι οι τρεις ΠΕ δεν εμφανίζουν ακραίες αποκλίσεις μεγέθους μεταξύ τους, παρά την αριθμητική υπεροχή της ΠΕ Αχαΐας.

[10] Αποάθροιση Δείκτη Theil: T = T_between (μεταξύ ΠΕ) + T_within (εντός ΠΕ).

Διαφορετική εικόνα προκύπτει από τους δείκτες που σταθμίζονται ως προς τον πληθυσμό. Ο Δείκτης Hoover Λιανικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε **0,097**, τιμή υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (0,060): θα απαιτούνταν μετακίνηση του **9,7%** των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου ώστε η κατανομή τους να ταυτίζεται με την κατανομή του πληθυσμού, έναντι μόλις 6,0% για το σύνολο της επιχειρηματικότητας. Στην ίδια κατεύθυνση, ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας του λιανικού εμπορίου (Weighted CV=**0,236**) υπερβαίνει σαφώς εκείνον της συνολικής επιχειρηματικότητας (0,161). Τα δύο αυτά ευρήματα δείχνουν ότι το λιανικό εμπόριο αποκλίνει από τη χωρική κατανομή του πληθυσμού εντονότερα από τη συνολική επιχειρηματικότητα, συγκεντρωμένο δυσανάλογα στον Δήμο Πατρέων, ο οποίος λειτουργεί ως ο βασικός εμπορικός πόλος της Περιφέρειας.

Γράφημα 4.2ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Λιανικού Εμπορίου

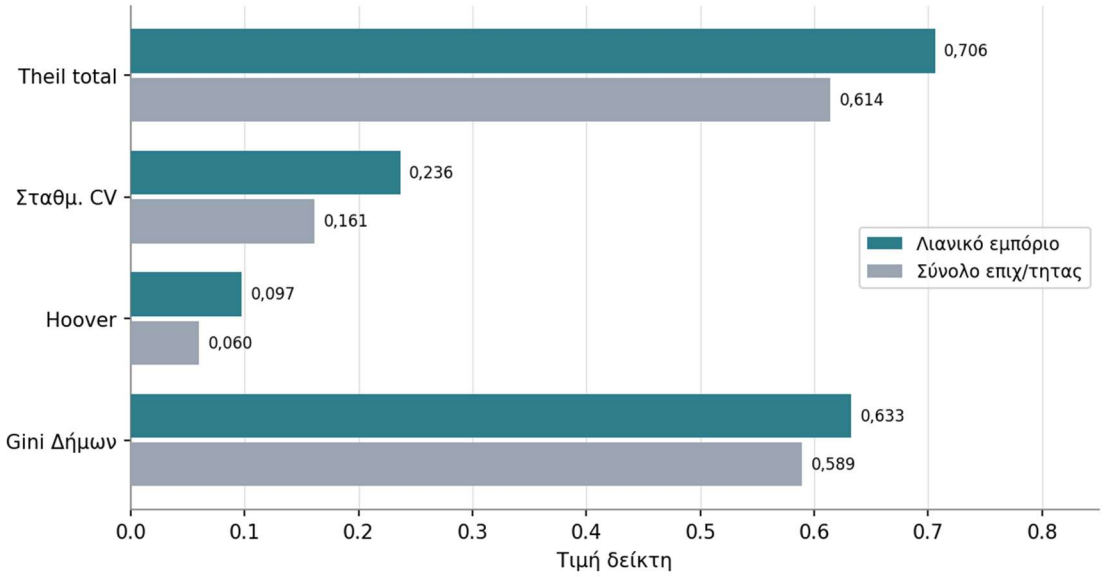

4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

Η ανάλυση Shift-Share [11] αποαθροίζει την παρατηρηθείσα μεταβολή των λιανικών επιχειρήσεων σε τρεις συνιστώσες: **Εθνική** (αναμενόμενη μεταβολή αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου), **Διαρθρωτική** (Industry Mix, επιπλέον μεταβολή λόγω κλαδικής σύνθεσης) και **Διαφορική** (Ανταγωνιστική, απόδοση σε τοπικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα).

Στο λιανικό εμπόριο της Δυτικής Ελλάδας, η συνολική καθαρή μεταβολή είναι **+769** επιχειρήσεις. Η εθνική συνιστώσα (**+711,37** επιχειρήσεις) αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της μεταβολής και αντιστοιχεί στην αύξηση που θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν το λιανικό

[11] Shift-Share: Καθαρή Μεταβολή = Εθνική + Διαρθρωτική (Industry Mix) + Διαφορική (Ανταγωνιστική).

της εμπόριο αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (**+8,25%**). Η διαρθρωτική συνιστώσα είναι οριακά αρνητική (**−37,34** επιχειρήσεις), αποτυπώνοντας μικρή δυσμενή επίδραση της κλαδικής σύνθεσης. Η διαφορική (ανταγωνιστική) συνιστώσα είναι θετική αλλά μέτρια (**+94,97** επιχειρήσεις) και αντιπροσωπεύει περίπου το **12%** της συνολικής μεταβολής: η Περιφέρεια αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από τον εθνικό μέσο όρο, καθώς ο Ρυθμός Ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου της (**+8,91%**) υπερβαίνει οριακά τον εθνικό (**+8,25%**).

Σε επίπεδο κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ, η τοπική ανταγωνιστικότητα εμφανίζεται επιλεκτική και όχι καθολική. Τη μεγαλύτερη θετική διαφορική συνιστώσα καταγράφει η Υγεία και Ομορφιά (**+38,34** επιχειρήσεις), ακολουθούμενη από το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (**+15,69**) και τις Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (**+12,37**), ενώ μικρότερη θετική συνεισφορά προέρχεται από τα Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία (**+8,82**) και τα Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία (**+6,58**). Στον αντίποδα, δύο κατηγορίες αναπτύχθηκαν οριακά βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό και εμφανίζουν ελαφρώς αρνητική διαφορική συνιστώσα, η Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά (**−3,24**) και τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**−1,03**).

Πίνακας 4.4 — Shift-Share Λιανικού Εμπορίου ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	+143	228,49	−84,47	−1,03
Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος	+75	138,04	−68,15	5,11
Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά	+103	111,98	−5,74	−3,24
Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	+56	71,08	−20,63	5,55
Υγεία και Ομορφιά	+169	45,02	85,63	38,34
Καύσιμα και Μεταφορές	+51	36,45	12,04	2,51
Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία	+17	21,85	−11,43	6,58
Ηλεκτρονικό Εμπόριο	+61	18,22	27,09	15,69
Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο	+64	15,25	36,37	12,37
Κοσμήματα και Ωρολόγια	+13	13,19	−4,45	4,25
Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	+17	11,79	−3,61	8,82

Γράφημα 4.2στ — Shift-Share Λιανικού ανά Κατηγορία (Εθνική / Διαρθρωτική / Διαφορική)

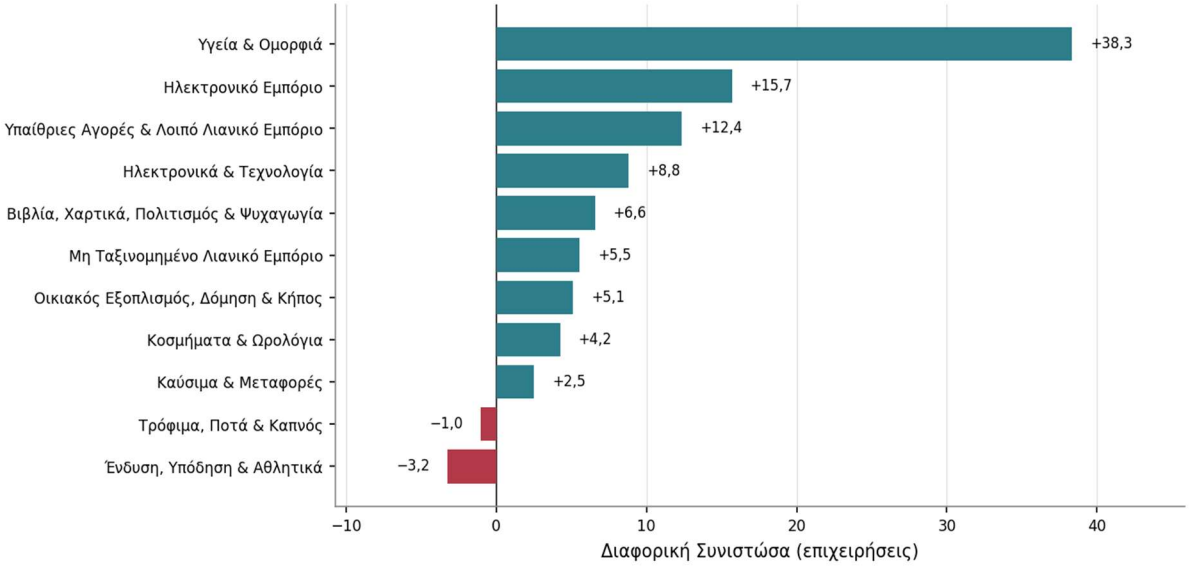

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου

• **Ισχυρή διαρθρωτική θέση.** Με 9.396 επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν στο 19,5% της συνολικής Περιφερειακής επιχειρηματικότητας, και Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) 1,18 (3η θέση πανελλαδικά), το λιανικό εμπόριο υπερεκπροσωπείται σαφώς έναντι του εθνικού μέσου όρου, με αιχμή τον αστικό πόλο της Πάτρας.

• **Διπλή συγκέντρωση τύπου Pareto.** Γεωγραφικά, οι πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι (Πάτρα, Αγρίνιο, Αιγιάλεια, Πύργος, Μεσολόγγι) καλύπτουν το 70,2% του λιανικού εμπορίου· ανά κατηγορία, οι τρεις κορυφαίες ΣΤΑΚΟΔ (Τρόφιμα Ποτά και Καπνός, Οικιακός Εξοπλισμός Δόμηση και Κήπος, Ένδυση Υπόδηση και Αθλητικά) καλύπτουν το 65,2%.

• **Θετική, αλλά μέτρια, τοπική ανταγωνιστικότητα.** Από τις +769 νέες λιανικές επιχειρήσεις, οι περισσότερες (+711) αποδίδονται στην εθνική αναπτυξιακή τάση του κλάδου· η τοπική ανταγωνιστικότητα (διαφορική συνιστώσα) προσέθεσε επιπλέον +94,97 επιχειρήσεις, καθώς το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από τον εθνικό ρυθμό (+8,91% έναντι +8,25%). Η τοπική αυτή συνεισφορά αντιστοιχεί σε περίπου 12% της συνολικής μεταβολής και παραμένει θετική αλλά περιορισμένη.

• **Χωρική ανισότητα συγκεντρωμένη εντός των ΠΕ.** Ο Συντελεστής Gini (0,633) και ο Δείκτης Theil (0,706) αναδεικνύουν έντονη ανισοκατανομή, η οποία κατά 88,2% εντοπίζεται εντός των ΠΕ: σε κάθε ΠΕ ξεχωριστά, η έδρα (Πάτρα, Αγρίνιο, Πύργος) συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του λιανικού εμπορίου, ενώ οι υπόλοιποι Δήμοι της ίδιας ΠΕ εμφανίζουν περιορισμένη παρουσία· οι διαφορές μεταξύ των τριών ΠΕ παραμένουν αντίθετα ηπιότερες (11,8%).

• **Ταχύτερα αναπτυσσόμενες κατηγορίες.** Πρωταγωνιστούν η Υγεία και Ομορφιά (CGR +30,95%, από 546 σε 715 επιχειρήσεις) και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (CGR +27,60%, από

221 σε 282 επιχειρήσεις), με το δεύτερο να σηματοδοτεί τη σταδιακή στροφή του τοπικού λιανικού προς τα ψηφιακά κανάλια.

• **Εξειδίκευση στα Καύσιμα και Μεταφορές.** Ο υψηλός Συντελεστής Χωροθέτησης των Καυσίμων και Μεταφορών (1,58) συνδέεται με τη θέση της Δυτικής Ελλάδας ως διαμετακομιστικού άξονα προς τη δυτική ηπειρωτική χώρα και τα Ιόνια, μέσω της Πατρών-Αθηνών και της Ιόνιας Οδού.

• **Αναπτυξιακή πρωτοπορία της Πάτρας.** Ο Δήμος Πατρέων καταγράφει τον υψηλότερο Ρυθμό Ανάπτυξης λιανικού εμπορίου μεταξύ των μεγάλων αστικών Δήμων (+15,52%), στοιχείο που τροφοδοτεί τη θετική διαφορική συνιστώσα της Περιφέρειας και χρήζει παρακολούθησης στις επόμενες περιόδους αναφοράς.

• **Απόκλιση από την πληθυσμιακή κατανομή (Hoover 0,097 έναντι 0,060 συνόλου).** Το λιανικό εμπόριο αποκλίνει από τη χωρική κατανομή του πληθυσμού περισσότερο από τον μέσο κλάδο, συγκεντρωμένο δυσανάλογα στα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού

Το χονδρικό εμπόριο περιλαμβάνει **4.255 επιχειρήσεις**, που αντιστοιχούν στο 8,82% της συνολικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας και στο 31,17% του εμπορικού τομέα. Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό εμπόριο (2,21:1) είναι υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (2,00:1), εύρημα που δείχνει ότι σε αθροιστικό επίπεδο η εμπορική βάση της Δυτικής Ελλάδας κλίνει περισσότερο προς το λιανικό εμπόριο σε σχέση με τη χώρα.

Ο Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ) του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,07**, ελαφρώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Η συνολική αυτή τιμή συνθέτει μια έντονα διαφοροποιημένη εσωτερική εικόνα: η Περιφέρεια εμφανίζει ισχυρή υπερεκπροσώπηση σε κατηγορίες συνδεδεμένες με την αγροτική παραγωγή και τη διαμετακόμιση (Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές, LQ **1,81**, η υψηλότερη τιμή του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας· Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός, LQ **1,38**· Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά, LQ **1,27**), με παράλληλη υποεκπροσώπηση σε κατηγορίες που συγκεντρώνονται κατά κανόνα στις μεγάλες μητροπολιτικές αγορές (Κοσμήματα και Ωρολόγια, LQ 0,26· Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία, LQ 0,57). Η δομή αυτή αντικατοπτρίζει έναν χονδρεμπορικό τομέα εξειδικευμένο στην αγροτοδιατροφική αλυσίδα και στα γεωργικά εφόδια, αλλά και στη διακίνηση καυσίμων που συνδέεται με τη διαμετακομιστική θέση της Περιφέρειας, σε αντιδιαστολή με το χονδρικό εμπόριο εξειδικευμένων καταναλωτικών αγαθών.

4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου

Ομοίως με το λιανικό εμπόριο, ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου ομαδοποιείται σε 9 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες[12], ώστε να καταστεί δυνατή η συστηματική ανάλυση της δομής, της εξειδίκευσης και της δυναμικής του.

Σε όρους απόλυτου μεγέθους, η κατανομή των **4.255** επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου εμφανίζει συγκέντρωση τύπου Pareto. Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες (Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός με **1.388** επιχειρήσεις και μερίδιο **32,62%**, Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση με **1.215** επιχειρήσεις και μερίδιο **28,55%**, Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά με **385** επιχειρήσεις και μερίδιο **9,05%**) συγκεντρώνουν αθροιστικά το **70,22%** επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας. Ακολουθούν τα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές (**376** επιχειρήσεις, **8,84%**) και τα Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός (**327** επιχειρήσεις, **7,69%**).

Η ανάλυση κατά Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) αποκαλύπτει ένα προφίλ έντονης αλλά στενά εστιασμένης εξειδίκευσης: μόλις **3 από τις 9** κατηγορίες κινούνται πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, με την υπεροχή της Περιφέρειας να συμπυκνώνεται στην αγροδιατροφική αλυσίδα και στη διακίνηση εφοδίων. Από τις πολυπληθείς κατηγορίες, υπερεκπροσώπηση καταγράφουν τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**LQ=1,38**) και τα Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά (**LQ=1,27**), ενώ ο δεύτερος σε μέγεθος Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση παραμένει οριακά κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (**LQ=0,98**). Η κορυφαία εξειδίκευση ανήκει ωστόσο στα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές (**LQ=1,81**, η υψηλότερη τιμή του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας): παρότι κατατάσσονται τέταρτα σε απόλυτο μέγεθος (**376** επιχειρήσεις), εμφανίζουν σχετική παρουσία κατά περίπου 80% υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο, ένδειξη του έντονα αγροτικού χαρακτήρα της Δυτικής Ελλάδας και του ρόλου της ως βάσης παραγωγής και διακίνησης γεωργικών εφοδίων. Στον αντίποδα, η υποεκπροσώπηση δεν είναι ομοιόμορφη αλλά ακολουθεί σαφή λογική: είναι εντονότερη στις κατηγορίες αστικού-καταναλωτικού χαρακτήρα, που εξυπηρετούνται κατά κανόνα από τα μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα (Κοσμήματα και Ωρολόγια **LQ=0,26**, Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία **0,57**, Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία **0,78**), και ηπιότερη στις κατηγορίες ευρύτερης βάσης (Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο **0,66**, Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός **0,86**).

Σε όρους δυναμικής, το χονδρικό εμπόριο της Δυτικής Ελλάδας αναπτύσσεται με ισχυρούς ρυθμούς στο σύνολο των κατηγοριών. Μεταξύ των κατηγοριών με σημαντική απόλυτη βάση, τον υψηλότερο Ρυθμό Ανάπτυξης καταγράφουν τα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές (**CGR +13,25%**, από 332 σε **376** επιχειρήσεις), ακολουθούμενα από τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**CGR +10,69%**, από 1.254 σε **1.388** επιχειρήσεις) και τα Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά (**CGR +10,63%**, από 348 σε **385** επιχειρήσεις). Ηπιότερους ρυθμούς εμφανίζουν τα Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός (**CGR +8,28%**) και ο Οικιακός

[12] Η ομαδοποίηση των διψήφιων ΚΑΔ του χονδρικού εμπορίου (κλάδος 46) σε 9 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

Εξοπλισμός και Δόμηση (**CGR +8,77%**). Καμία κατηγορία χονδρικού εμπορίου δεν εμφανίζει αρνητικό Ρυθμό Ανάπτυξης. Ο πολύ υψηλός Ρυθμός Ανάπτυξης των Κοσμημάτων και Ωρολογίων (**CGR +37,50%**) προκύπτει όμως από ελάχιστη απόλυτη βάση, αύξηση κατά 3 μόλις επιχειρήσεις (από 8 σε 11), και είναι έντονα ευμετάβλητος.

Συνολικά, η διάρθρωση του χονδρικού εμπορίου της Δυτικής Ελλάδας αντανακλά την αγροτική και διαμετακομιστική ταυτότητα της Περιφέρειας: η εξειδίκευση στα γεωργικά εφόδια (**LQ=1,81**, η υψηλότερη του τομέα) και στα καύσιμα (**LQ=1,27**) συνυπάρχει με ισχυρή απόλυτη παρουσία στα τρόφιμα και τον οικιακό εξοπλισμό, ενώ οι κατηγορίες αστικού-καταναλωτικού χαρακτήρα (κοσμήματα, ηλεκτρονικά, ένδυση) παραμένουν υποεκπροσωπημένες.

Πίνακας 4.6 — Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου

Κατηγορία	Nt	%	Nt-1	CGR %	LQ
Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	1.388	32,62	1.254	10,69	1,38
Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση	1.215	28,55	1.117	8,77	0,98
Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά	385	9,05	348	10,63	1,27
Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές	376	8,84	332	13,25	1,81
Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός	327	7,69	302	8,28	0,86
Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία	307	7,22	279	10,04	0,78
Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	143	3,36	131	9,16	0,66
Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	103	2,42	95	8,42	0,57
Κοσμήματα και Ωρολόγια	11	0,26	8	37,50	0,26

Γράφημα 4.3α — LQ Κατηγοριών Χονδρικού Εμπορίου

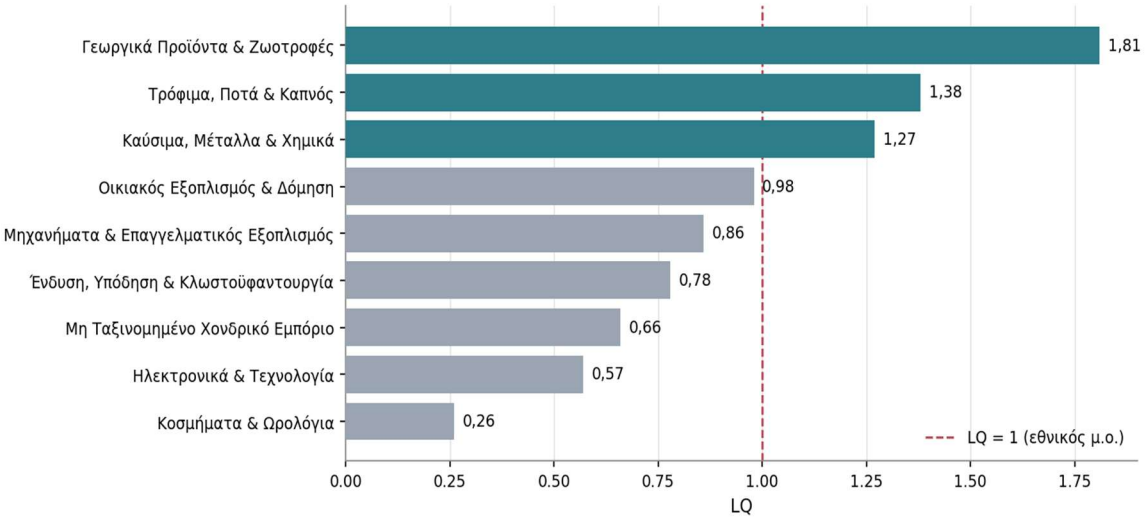

Γράφημα 4.3β — CGR Κατηγοριών Χονδρικού Εμπορίου

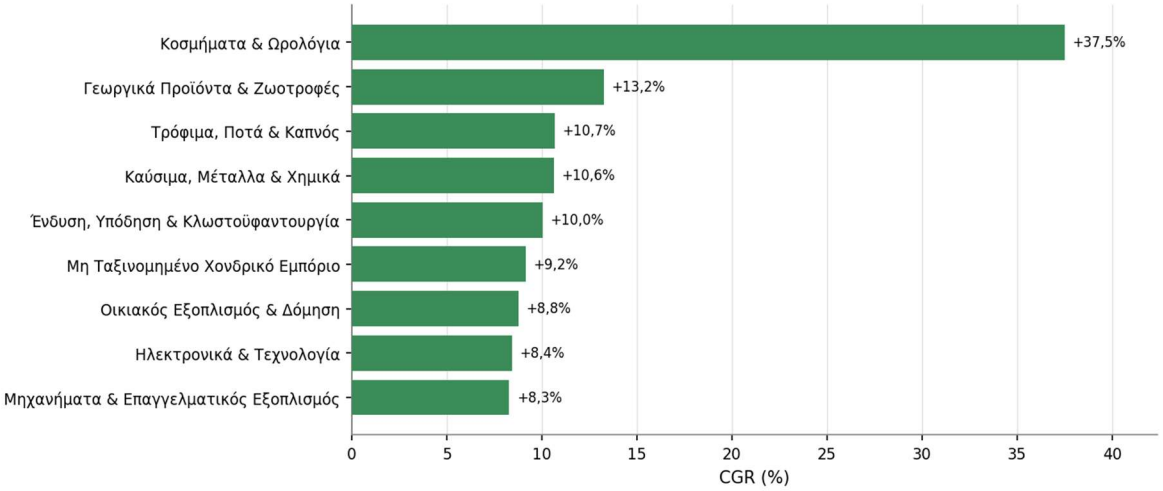

4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του χονδρικού εμπορίου εμφανίζει εντονότερη συγκέντρωση σε σχέση με το λιανικό εμπόριο, εύρημα αναμενόμενο δεδομένης της οικονομικής λογικής των χονδρεμπορικών επιχειρήσεων, που τείνουν να χωροθετούνται κοντά σε κόμβους υποδομών, παραγωγής και διαμετακόμισης. Στους πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού εμπορίου χωροθετούνται αθροιστικά **3.082** επιχειρήσεις, που αντιστοιχούν στο **72,44%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας: Δήμος Πατρέων (**1.521** επιχειρήσεις, **35,75%**), Δήμος Αγρινίου (**714** επιχειρήσεις, **16,78%**), Δήμος Δυτικής Αχαΐας (**305** επιχειρήσεις, **7,17%**), Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**276** επιχειρήσεις, **6,49%**) και Δήμος Πύργου (**266** επιχειρήσεις, **6,25%**).

Η συγκέντρωση αυτή (**72,44%**) είναι αισθητά υψηλότερη από την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (70,22%, βλ. Παράγραφος 4.2.3), με δύο ουσιώδεις διαφοροποιήσεις στην εσωτερική ιεραρχία. Πρώτον, ο Δήμος Πατρέων ενισχύει τη δεσπόζουσα θέση του, συγκεντρώνοντας το **35,75%** του χονδρικού εμπορίου έναντι **32,88%** του λιανικού, καθώς οι χονδρεμπορικές λειτουργίες της Περιφέρειας τείνουν να συγκεντρώνονται στο μεγάλο αστικό και λιμενικό κέντρο. Δεύτερον, ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας εισέρχεται στους πέντε μεγαλύτερους Δήμους χονδρικού εμπορίου, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση στη θέση του Δήμου Αιγιαλείας που υποχωρεί στην έκτη. Η ισχυρή χονδρεμπορική παρουσία του Δήμου συνδέεται κατά κύριο λόγο με τη λειτουργία της Βιομηχανικής Περιοχής Πατρών (ΒΙΠΕ), η οποία χωροθετείται εντός των ορίων του και συγκεντρώνει χονδρεμπορικές, αποθηκευτικές και μεταποιητικές δραστηριότητες.

Σε επίπεδο εξειδίκευσης ανά Δήμο, ο Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου αποκαλύπτει πρότυπο αντίστροφο εκείνου του λιανικού: τις υψηλότερες τιμές καταγράφουν πεδινοί αγροτικοί Δήμοι και όχι τα μεγάλα αστικά κέντρα. Μεταξύ των Δήμων με σημαντική απόλυτη βάση, την εντονότερη εξειδίκευση εμφανίζει ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας (**LQ Χονδρικού Εμπορίου=1,96** επί 305 επιχειρήσεων), όπου χωροθετείται η ΒΙΠΕ Πατρών, ακολουθούμενος από τον Δήμο Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**LQ=1,36** επί 276

επιχειρήσεων) και τον Δήμο Αγρινίου (**LQ=1,17** επί 714 επιχειρήσεων). Υψηλές σχετικές τιμές, παρά τη μικρότερη απόλυτη βάση τους, καταγράφουν επίσης ο Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης (**LQ=1,72** επί 168 επιχειρήσεων) και ο Δήμος Ερυμάνθου (**LQ=1,42** επί 50 επιχειρήσεων), με διαφορετική ωστόσο εσωτερική σύνθεση: στον πρώτο η εξειδίκευση προέρχεται κυρίως από το χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (96 από τις 168 επιχειρήσεις), ενώ στον δεύτερο από το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών, που συγκεντρώνει περισσότερες από τις μισές χονδρεμπορικές του επιχειρήσεις (27 από 50). Αντίθετα, ο Δήμος Πατρέων, παρά την απόλυτη κυριαρχία του σε αριθμό επιχειρήσεων, κινείται μόλις οριακά πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (**LQ=1,06**), αποτέλεσμα της ιδιαίτερα διαφοροποιημένης επιχειρηματικής του βάσης (πανεπιστήμιο, δημόσια διοίκηση, υπηρεσίες, τουρισμός), η οποία μετριάζει το σχετικό βάρος κάθε επιμέρους κλάδου, ενώ ο Δήμος Αιγιαλείας εμφανίζει αισθητή υποεκπροσώπηση (**LQ=0,82** επί 250 επιχειρήσεων).

Στους Ρυθμούς Ανάπτυξης Χονδρικού Εμπορίου, μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων Δήμων ξεχωρίζει ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας (**CGR Χονδρικού Εμπορίου +20,08%** επί βάσης 305 επιχειρήσεων), που συνδυάζει υψηλή εξειδίκευση και ταχεία ανάπτυξη, ακολουθούμενος από τον Δήμο Πατρέων (**+11,02%**) και τον Δήμο Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου (**+9,52%**). Ηπιότερους ρυθμούς εμφανίζουν ο Δήμος Πύργου (**+7,69%**) και ο Δήμος Αγρινίου (**+6,09%**). Σε Δήμους μικρότερης απόλυτης βάσης οι ρυθμοί εμφανίζονται υψηλοί αλλά ευμετάβλητοι, καθώς προκύπτουν από μικρό αριθμό νέων επιχειρήσεων: ο Δήμος Καλαβρύτων καταγράφει **+20,00%** (αύξηση κατά 6 επιχειρήσεις, από 30 σε 36) και ο Δήμος Αμφιλοχίας **+13,16%** (αύξηση κατά 10 επιχειρήσεις, από 76 σε 86).

Γράφημα 4.3γ — Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου ανά Δήμο

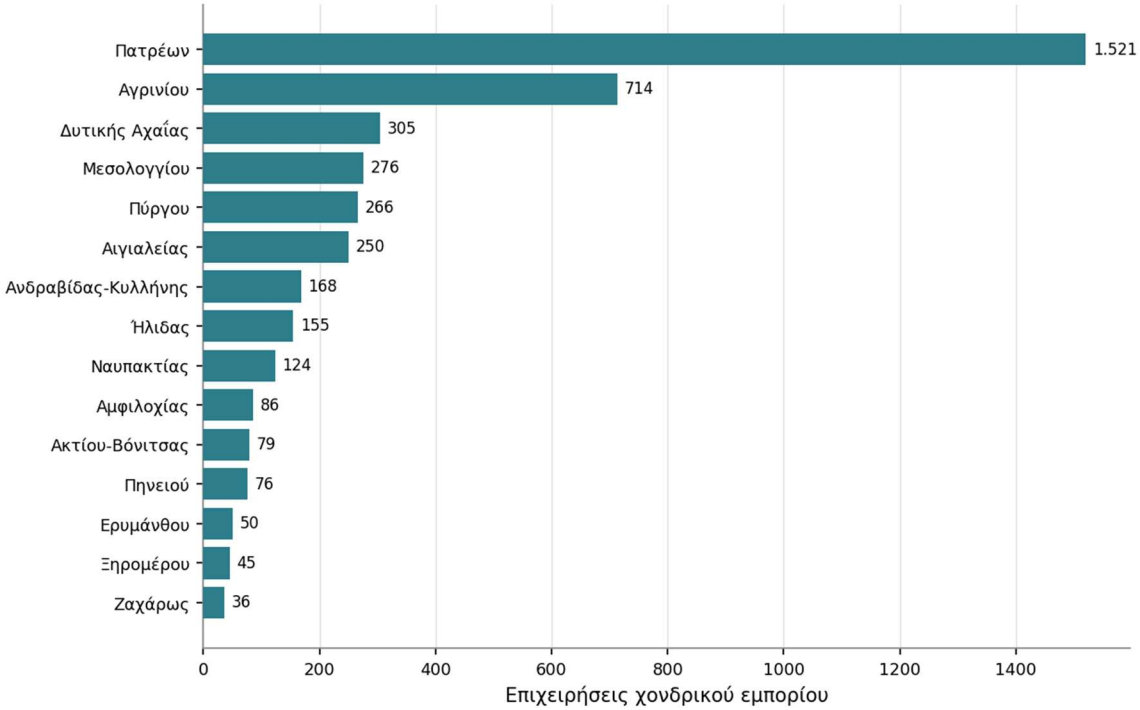

Γράφημα 4.3δ — LQ Χονδρικού Εμπορίου ανά Δήμο

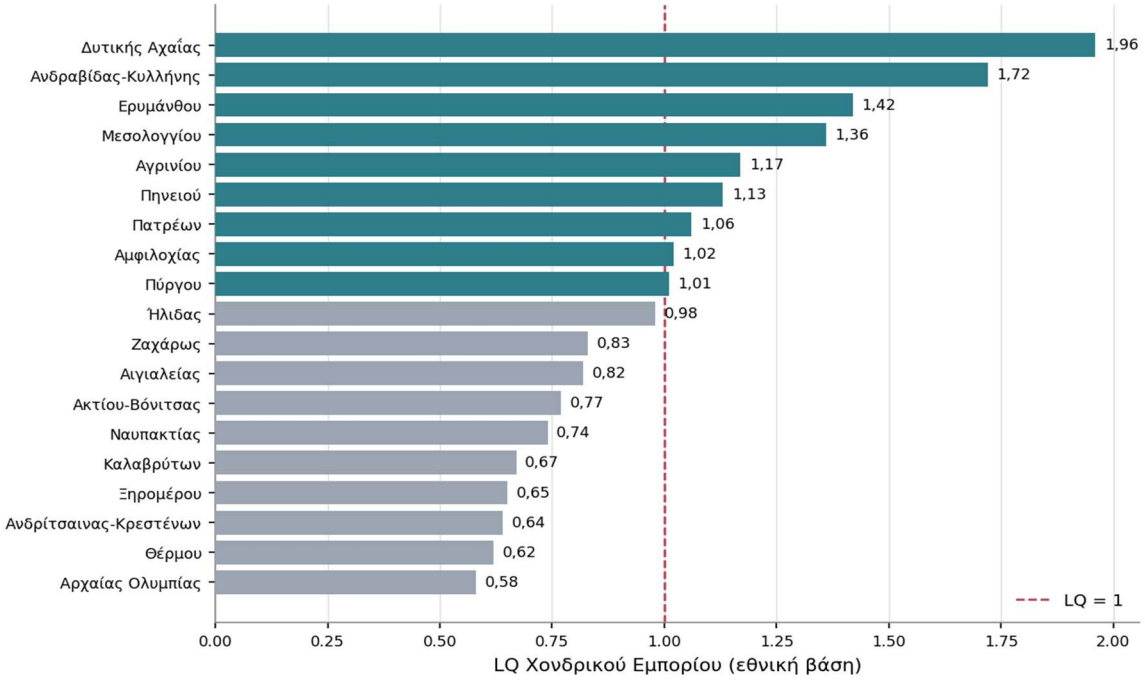

4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η εσωτερική ποικιλομορφία του χονδρικού εμπορίου. Ο Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index) παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 9 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ χονδρικού εμπορίου, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,76**[13], τιμή που αντιστοιχεί στο **80,17%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (H_max=ln(9)≈2,197). Σε εθνικό επίπεδο ο αντίστοιχος δείκτης διαμορφώνεται σε **1,86** (84,66% του H_max). Η ποικιλομορφία του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια υπολείπεται επομένως του εθνικού προτύπου, και μάλιστα σε κάπως μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι στο λιανικό εμπόριο (83,11% έναντι εθνικού 86,50%, βλ. Παράγραφος 4.2.4).

Η τιμή του Δείκτη Εντροπίας (80,17%) αντανακλά τη συνύπαρξη δύο αντίρροπων τάσεων. Από τη μία πλευρά, η ισχυρή συγκέντρωση τύπου Pareto στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες (τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός με **32,62%** και ο Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση με **28,55%**, που συγκεντρώνουν αθροιστικά **61,18%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας) ωθεί

[13] Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = -\Sigma\, p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i-οστής κατηγορίας στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 9 κατηγορίες είναι $\ln(9) \approx 2{,}197$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

τον δείκτη σε χαμηλότερα επίπεδα, καθώς η ανομοιόμορφη κατανομή μεταξύ κατηγοριών απομακρύνει τον δείκτη από τη μέγιστη τιμή του. Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά σημαντική παρουσία τριών κατηγοριών μεσαίας κλίμακας (χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών **9,05%**, χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών **8,84%**, χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού **7,69%**) λειτουργεί αντίρροπα, συγκρατώντας τον Δείκτη Εντροπίας στο παρατηρούμενο επίπεδο του 80,17%.

4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου

Η χωρική ανισότητα του χονδρικού εμπορίου εξετάζεται μέσω τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών (Δείκτης Gini, Δείκτης Theil[14], Δείκτης Hoover και Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας). Συνδυαστικά, οι δείκτες αυτοί αποκαλύπτουν ότι η χωρική λογική του χονδρικού εμπορίου διαφέρει ουσιωδώς από εκείνη του λιανικού, καθώς το χονδρικό εμπόριο οργανώνεται γύρω από τη γεωγραφία της παραγωγής, της βιομηχανίας και της διακίνησης των αγαθών, και όχι γύρω από την κατανομή του πληθυσμού και της τελικής κατανάλωσης.

Σε επίπεδο Δήμου, ο Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε **0,590**, χαμηλότερος από εκείνον του λιανικού εμπορίου (**0,633**, βλ. Παράγραφος 4.2.5). Η μικρότερη αυτή συγκέντρωση συνδέεται με την παρουσία του χονδρικού εμπορίου σε Δήμους εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων, όπως ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας (ΒΙΠΕ Πατρών) και πεδινοί αγροτικοί Δήμοι. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Δήμου Ερυμάνθου, ο οποίος στο λιανικό εμπόριο αποτελούσε τον μοναδικό υποεκπροσωπούμενο Δήμο της Περιφέρειας (LQ **0,45**, βλ. Παράγραφος 4.2.3), ενώ στο χονδρικό εμπόριο εμφανίζει σαφή υπερεκπροσώπηση (LQ **1,42**). Η αντιστροφή αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι η τελική κατανάλωση κατευθύνεται προς τα γειτονικά αστικά κέντρα, ενώ το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών, που αντιστοιχεί σε 27 από τις 50 χονδρεμπορικές επιχειρήσεις του Δήμου, ευνοείται από τη θέση του εντός του παραγωγικού χώρου.

Σε επίπεδο ΠΕ η εικόνα αντιστρέφεται ελαφρώς, καθώς ο Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου (**0,221**) υπερβαίνει οριακά τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**0,212**). Η μικρή αυτή αντιστροφή σημαίνει ότι οι τρεις ΠΕ διαφέρουν μεταξύ τους κάπως περισσότερο στο χονδρικό απ' ό,τι στο λιανικό εμπόριο, επειδή η ΠΕ Αχαΐας, η μεγαλύτερη ΠΕ της Περιφέρειας, συγκεντρώνει στο χονδρικό εμπόριο ακόμη μεγαλύτερο μερίδιο (**50,8%**) από ό,τι στο λιανικό (**46,3%**), λόγω της δεσπόζουσας θέσης του Δήμου Πατρέων και της λειτουργίας της ΒΙΠΕ Πατρών εντός του Δήμου Δυτικής Αχαΐας. Η ίδια εικόνα επιβεβαιώνεται από την αποάθροιση του Δείκτη Theil (συνολική τιμή **0,590**), η οποία αποδίδει το μεγαλύτερο μέρος της ανισοκατανομής (**85,5%**) σε αποκλίσεις μεταξύ των Δήμων εντός κάθε ΠΕ, όπου η έδρα συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του χονδρικού εμπορίου, και μόλις το **14,5%** σε διαφορές μεταξύ των τριών ΠΕ, ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από το αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (11,8%).

[14] Αποάθροιση Δείκτη Theil: T = T_between (μεταξύ ΠΕ) + T_within (εντός ΠΕ).

Η ανεξαρτησία του χονδρικού εμπορίου από την πληθυσμιακή κατανομή αποτυπώνεται σαφέστερα στους δείκτες που σταθμίζονται ως προς τον πληθυσμό. Ο Δείκτης Hoover Χονδρικού Εμπορίου (**0,126**) υπερβαίνει αισθητά τόσο τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**0,097**) όσο και της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,060**), τιμή που σημαίνει ότι θα απαιτούνταν μετακίνηση του **12,6%** των χονδρεμπορικών επιχειρήσεων ώστε η κατανομή τους να ακολουθεί τον πληθυσμό. Στην ίδια κατεύθυνση, ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας του χονδρικού εμπορίου (**0,446**) είναι σχεδόν διπλάσιος εκείνου του λιανικού εμπορίου (**0,236**) και υπερτριπλάσιος της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,161**). Συνδυαστικά, οι δύο ομάδες δεικτών συνθέτουν ένα φαινομενικά αντιφατικό αλλά συνεκτικό πρότυπο, στο οποίο το χονδρικό εμπόριο κατανέμεται ομαλότερα μεταξύ των Δήμων από το λιανικό εμπόριο (χαμηλότερος Δείκτης Gini), αλλά αποκλίνει εντονότερα από τη χωρική κατανομή του πληθυσμού (υψηλότεροι Δείκτης Hoover και Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας), καθώς χωροθετείται με κριτήριο την εγγύτητα στην παραγωγή, στη βιομηχανία και στους άξονες διακίνησης, και όχι στην τελική κατανάλωση.

Γράφημα 4.3ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Χονδρικού Εμπορίου

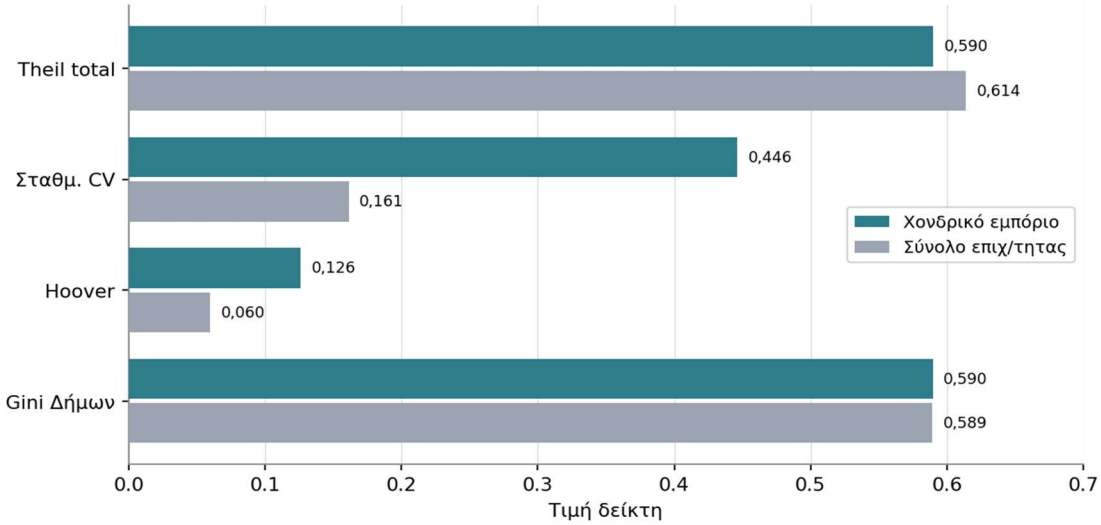

4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

Η ανάλυση Shift-Share[15], ακολουθώντας την ίδια μεθοδολογική προσέγγιση με το λιανικό εμπόριο (βλ. Παράγραφος 4.2.6), αποαθροίζει την παρατηρηθείσα μεταβολή των χονδρεμπορικών επιχειρήσεων σε τρεις συνιστώσες: **Εθνική** (αναμενόμενη μεταβολή αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου), **Διαρθρωτική** (Industry Mix, επιπλέον μεταβολή λόγω κλαδικής σύνθεσης) και **Διαφορική** (Ανταγωνιστική, απόδοση σε τοπικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα).

[15] Shift-Share: Καθαρή Μεταβολή = Εθνική + Διαρθρωτική (Industry Mix) + Διαφορική (Ανταγωνιστική).

Στο χονδρικό εμπόριο της Δυτικής Ελλάδας, η συνολική καθαρή μεταβολή ανέρχεται σε **+389** επιχειρήσεις. Η εθνική συνιστώσα (**+383,11** επιχειρήσεις) αποτελεί το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος της μεταβολής και αντιστοιχεί στην αύξηση που θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν το χονδρικό της εμπόριο αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου (**+9,91%**). Η διαρθρωτική συνιστώσα είναι πρακτικά μηδενική (**−0,58** επιχειρήσεις), εύρημα που δείχνει ότι η κλαδική σύνθεση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας σχεδόν ταυτίζεται με την εθνική. Η διαφορική (ανταγωνιστική) συνιστώσα είναι οριακά θετική (**+6,47** επιχειρήσεις) και αντιπροσωπεύει μόλις το **1,66%** της συνολικής μεταβολής, καθώς ο Ρυθμός Ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (**+10,06%**) υπερβαίνει ελάχιστα τον εθνικό (**+9,91%**).

Σε επίπεδο κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ, η οριακά θετική αυτή συνολική εικόνα συνθέτει αντίρροπες επιμέρους συνεισφορές. Την υψηλότερη θετική διαφορική συνιστώσα καταγράφουν τα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές (**+16,61** επιχειρήσεις), εύρημα ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς η κατηγορία με την υψηλότερη χωροθετική εξειδίκευση της Περιφέρειας (LQ 1,81) εμφανίζει παράλληλα και τη μεγαλύτερη τοπική ανταγωνιστική δυναμική. Θετική, αν και σαφώς μικρότερη, συνεισφορά προέρχεται από τα Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά (**+3,70**), τα Κοσμήματα και Ωρολόγια (**+2,34**, σε ελάχιστη απόλυτη βάση), τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**+1,69**) και το Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (**+0,22**). Στον αντίποδα, αρνητική διαφορική συνιστώσα εμφανίζουν ο Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση (**−6,78**), τα Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός (**−5,46**), η Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία (**−4,22**) και τα Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία (**−1,63**), κατηγορίες που αναπτύχθηκαν τοπικά με ρυθμό χαμηλότερο του εθνικού. Η συνολική θετική διαφορική συνιστώσα προκύπτει επομένως κυρίως από τη δυναμική του χονδρικού εμπορίου γεωργικών εφοδίων, η οποία υπεραντισταθμίζει τις αρνητικές συνεισφορές των υπόλοιπων κατηγοριών.

Πίνακας 4.7 — Shift-Share Χονδρικού Εμπορίου ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	+134	124,27	8,04	1,69
Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση	+98	110,69	−5,92	−6,78
Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά	+37	34,49	−1,19	3,70
Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές	+44	32,90	−5,51	16,61
Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός	+25	29,93	0,53	−5,46
Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία	+28	27,65	4,58	−4,22
Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	+12	12,98	−1,20	0,22
Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	+8	9,41	0,22	−1,63
Κοσμήματα και Ωρολόγια	+3	0,79	−0,13	2,34

Γράφημα 4.3στ — Διαφορική Συνιστώσα Χονδρικού Εμπορίου ανά Κατηγορία

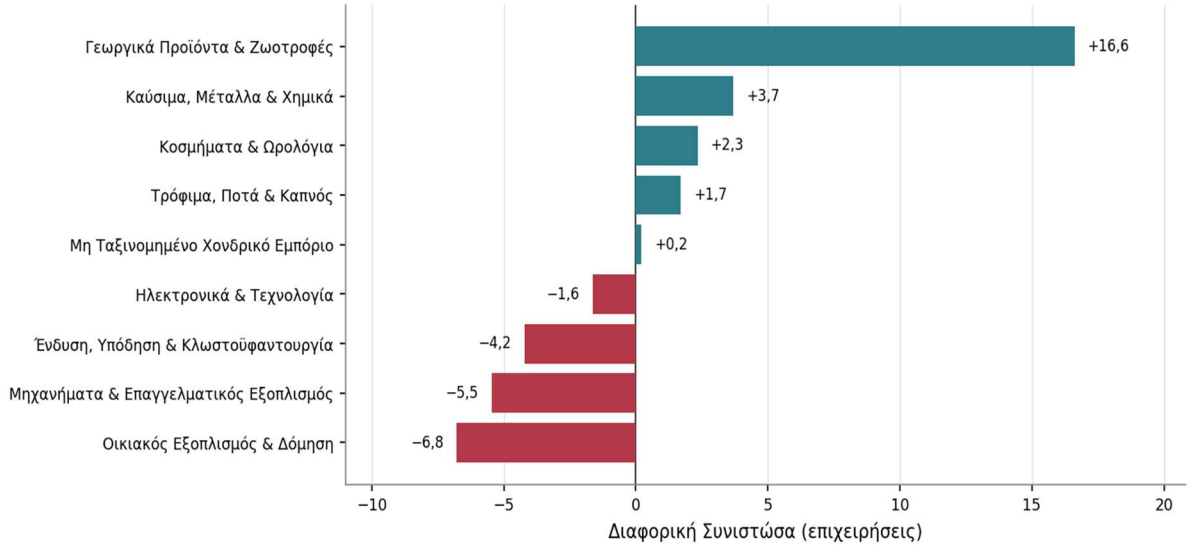

4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου

• **Εξειδίκευση στα γεωργικά εφόδια.** Η μεγαλύτερη σχετική εξειδίκευση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας εντοπίζεται στα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές, που εμφανίζουν τον υψηλότερο Συντελεστή Χωροθέτησης μεταξύ των εννέα κατηγοριών (**1,81** επί **376** επιχειρήσεων), εύρημα που αποτυπώνει τον αγροτικό χαρακτήρα της Δυτικής Ελλάδας.

• **Διπλή συγκέντρωση τύπου Pareto.** Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες συγκεντρώνουν το **70,22%** των χονδρεμπορικών επιχειρήσεων και οι πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι το **72,44%**, με κυρίαρχο τον Δήμο Πατρέων, ο οποίος από μόνος του κατέχει το **35,75%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας.

• **Ανάπτυξη ευθυγραμμισμένη με την εθνική τάση.** Το χονδρικό εμπόριο αναπτύχθηκε με ρυθμό **+10,06%**, ελάχιστα υψηλότερο από τον εθνικό (**+9,91%**). Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει σχεδόν το σύνολο της αύξησης των **+389** επιχειρήσεων στην εθνική τάση, ενώ η τοπική ανταγωνιστική συνιστώσα παραμένει οριακά θετική (**+6,47**), τροφοδοτούμενη κυρίως από τα γεωργικά εφόδια (**+16,61**) που αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιδόσεις άλλων κατηγοριών.

• **Ο ρόλος της ΒΙΠΕ Πατρών.** Ο Δήμος Δυτικής Αχαΐας, όπου λειτουργεί η Βιομηχανική Περιοχή Πατρών, αναδείχθηκε σε τρίτο μεγαλύτερο χονδρεμπορικό Δήμο της Περιφέρειας, συνδυάζοντας υψηλή σχετική εξειδίκευση (Συντελεστής Χωροθέτησης **1,96**) με τον ταχύτερο ρυθμό ανάπτυξης μεταξύ των μεγάλων Δήμων (**+20,08%**).

• **Χωρική λογική διαφορετική από το λιανικό εμπόριο.** Σε αντίθεση με το λιανικό, το χονδρικό εμπόριο αποκλίνει εντονότερα από την κατανομή του πληθυσμού, όπως δείχνουν ο υψηλότερος Δείκτης Hoover (**0,126** έναντι **0,097**) και ο Σταθμισμένος Συντελεστής

Μεταβλητότητας (**0,446** έναντι **0,236**), καθώς χωροθετείται κοντά στην παραγωγή και στους άξονες διακίνησης και όχι στην τελική κατανάλωση.

• **Ποικιλομορφία ελαφρώς χαμηλότερη του εθνικού προτύπου.** Ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου (**1,76**, ήτοι **80,17%** της μέγιστης δυνατής) υπολείπεται του εθνικού προτύπου σε κάπως μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι το λιανικό εμπόριο.

Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση

Το παρόν κεφάλαιο συνθέτει τα ευρήματα των προηγούμενων ενοτήτων του εμπορικού τομέα, εστιάζοντας στις κρίσιμες κατηγορίες, τη δυναμική και τη χωρική τυπολογία των εμπορικών πόλων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Αποτελεί συμπληρωματική, συνθετική αναφορά ως προς τις αναλυτικές ενότητες του Κεφαλαίου 4.

5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου

Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παράγραφο 4.2.2), οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες είναι το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (2.914 επιχειρήσεις, 31,01% του λιανικού εμπορίου), ο **οικιακός εξοπλισμός, δόμηση και κήπος** (1.749 επιχειρήσεις, 18,61%) και το **λιανικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και αθλητικών** (1.461 επιχειρήσεις, 15,55%)· οι τρεις αυτές κατηγορίες συγκεντρώνουν αθροιστικά το **65,2%** του λιανικού εμπορίου. Η σύνθεση αυτή αντανακλά έναν ισχυρό πυρήνα βασικής καθημερινής κατανάλωσης, ο οποίος εξυπηρετεί τόσο τον αστικό πληθυσμό της Πάτρας όσο και την εκτεταμένη αγροτική ενδοχώρα της Περιφέρειας.

Σε επίπεδο εξειδίκευσης, όπως αποτυπώνεται από τον **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient)**, η εικόνα είναι αυτή μιας ευρείας υπερεκπροσώπησης, με επτά από τις έντεκα κατηγορίες να κινούνται πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Υπερεκπροσώπηση εμφανίζουν οι μεγαλύτερες κατηγορίες, με τα **τρόφιμα, ποτά και καπνό** (Συντελεστής Χωροθέτησης **1,39**), τον **οικιακό εξοπλισμό, δόμηση και κήπο** (**1,29**), την **ένδυση, υπόδηση και αθλητικά** (**1,14**) και την **υγεία και ομορφιά** (**1,11**). Την υψηλότερη τιμή του λιανικού εμπορίου καταγράφουν τα **καύσιμα και είδη μεταφορικών μέσων** (493 επιχειρήσεις, **1,58**), εύρημα που συνδέεται με τον ρόλο της Περιφέρειας ως διαμετακομιστικού άξονα προς τη δυτική ηπειρωτική χώρα και τα Ιόνια. Αντίθετα, υποεκπροσώπηση καταγράφουν τα **κοσμήματα και ωρολόγια** (**0,84**), τα **ηλεκτρονικά και τεχνολογία** (**0,83**) και το **ηλεκτρονικό εμπόριο** (**0,72**).

Γράφημα 5.1α — Κορυφαίες κατηγορίες λιανικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και Συντελεστής Χωροθέτησης

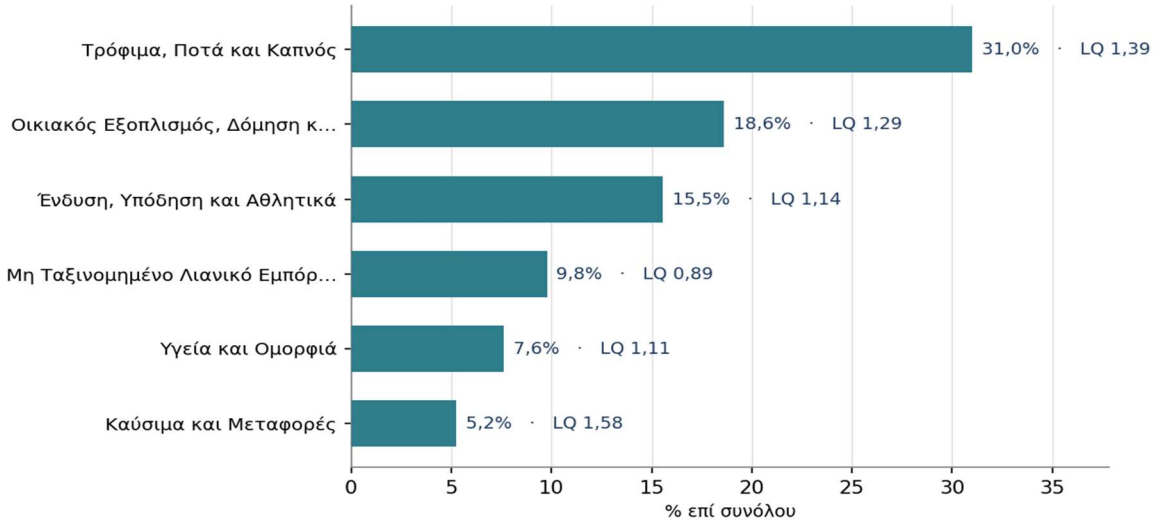

Αντίστοιχα (βλ. Παράγραφο 4.3.2), το **χονδρικό εμπόριο** εμφανίζει συγκέντρωση τύπου Pareto. Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες, το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (1.388 επιχειρήσεις, 32,62% του χονδρικού εμπορίου), ο **οικιακός εξοπλισμός και δόμηση** (1.215 επιχειρήσεις, 28,55%) και τα **καύσιμα, μέταλλα και χημικά** (385 επιχειρήσεις, 9,05%), συγκεντρώνουν αθροιστικά το **70,22%** του χονδρικού εμπορίου. Η εξειδίκευση είναι στενά εστιασμένη στην αγροδιατροφική αλυσίδα και στη διακίνηση εφοδίων, καθώς τρεις από τις εννέα κατηγορίες υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο όρο: τα **γεωργικά προϊόντα και ζωοτροφές** καταγράφουν την υψηλότερη τιμή ολόκληρου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (Συντελεστής Χωροθέτησης **1,81**), ακολουθούμενα από το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (**1,38**) και τα **καύσιμα, μέταλλα και χημικά** (**1,27**). Αντίθετα, οι κατηγορίες αστικού-καταναλωτικού χαρακτήρα υποεκπροσωπούνται σαφώς, με τα **κοσμήματα και ωρολόγια** στο **0,26** και τα **ηλεκτρονικά και τεχνολογία** στο **0,57**.

Γράφημα 5.1β — Κορυφαίες κατηγορίες χονδρικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και Συντελεστής Χωροθέτησης

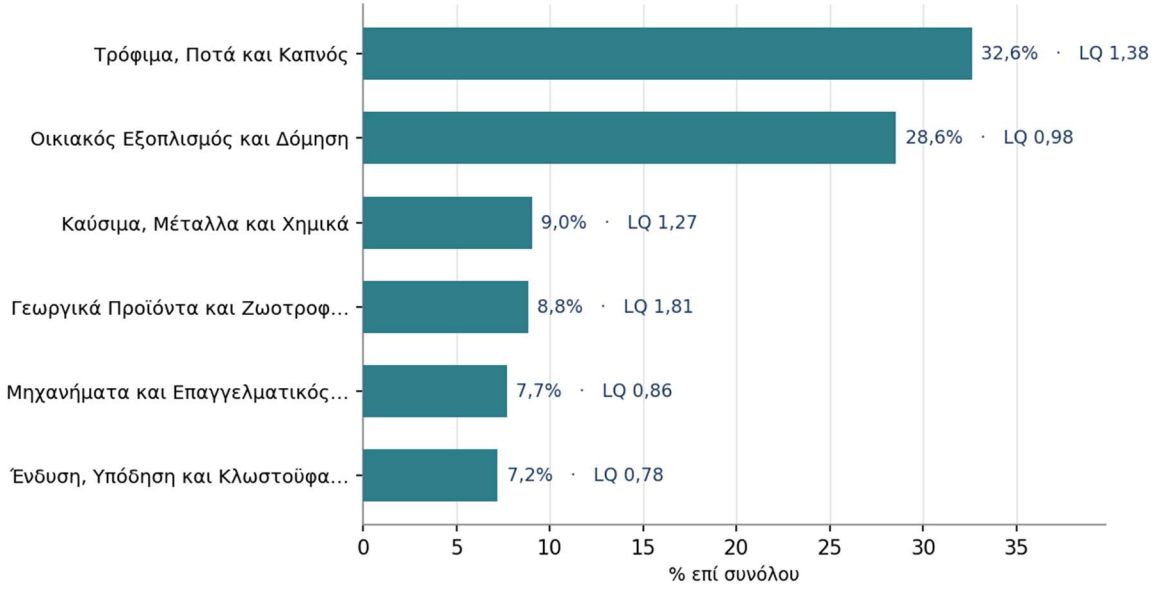

Η σύγκριση των δύο κλάδων αναδεικνύει τον χαρακτήρα μιας ηπειρωτικής Περιφέρειας με ισχυρό αστικό πόλο, την Πάτρα, και έντονη αγροτική και διαμετακομιστική ταυτότητα. Το λιανικό εμπόριο ως σύνολο υπερεκπροσωπείται σαφώς (Συντελεστής Χωροθέτησης λιανικού εμπορίου **1,18**, 3η θέση πανελλαδικά), με τη σύνθεσή του να συνδυάζει τη βασική κατανάλωση με την έντονη παρουσία στα καύσιμα και τις μεταφορές. Υπερεκπροσώπηση εμφανίζει και το χονδρικό εμπόριο (Συντελεστής Χωροθέτησης χονδρικού εμπορίου **1,07**, 3η θέση πανελλαδικά), εύρημα ασυνήθιστο για μη μητροπολιτική Περιφέρεια. Η δραστηριότητά του είναι εστιασμένη στην αγροδιατροφική αλυσίδα και στη διακίνηση εφοδίων, σε ευθυγράμμιση με τον αγροτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας και τον διαμετακομιστικό ρόλο του λιμένα της Πάτρας. Συνολικά, ο εμπορικός τομέας της Δυτικής Ελλάδας συγκαταλέγεται στους σχετικά ισχυρότερους της χώρας και στους δύο κλάδους,

με σαφή προσανατολισμό στη βασική κατανάλωση και στην αγροδιατροφική παραγωγή και διανομή.

5.2 Δυναμική και Μεταβολές

Η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης ανά κατηγορία αποτυπώνει μια θετική και διευρυμένη εικόνα της εμπορικής δυναμικής, χωρίς καμία κατηγορία σε συρρίκνωση. Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παράγραφο 4.2.2), οι μεγαλύτερες κατηγορίες αναπτύσσονται με σταθερούς ρυθμούς, με το **λιανικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και αθλητικών** (1.461 επιχειρήσεις) να σημειώνει **Ρυθμό Ανάπτυξης (CGR — Commerce Growth Rate)** +7,58%, το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (2.914 επιχειρήσεις) +5,16% και τον **οικιακό εξοπλισμό, δόμηση και κήπο** (1.749 επιχειρήσεις) +4,48%. Ακόμη υψηλότερους ρυθμούς εμφανίζουν κατηγορίες μικρότερης απόλυτης βάσης, με κορυφαίες τις **υπαίθριες αγορές και το λοιπό λιανικό εμπόριο** (+34,59%, 249 επιχειρήσεις) και το **λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς** (+30,95%, 715 επιχειρήσεις), το οποίο διατηρεί ιδιαίτερα υψηλό ρυθμό παρά τη μεγάλη απόλυτη βάση του, ακολουθούμενα από το **ηλεκτρονικό εμπόριο** (+27,60%, 282 επιχειρήσεις). Καμία κατηγορία του λιανικού εμπορίου δεν εμφανίζει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης.

Γράφημα 5.2α — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών λιανικού εμπορίου

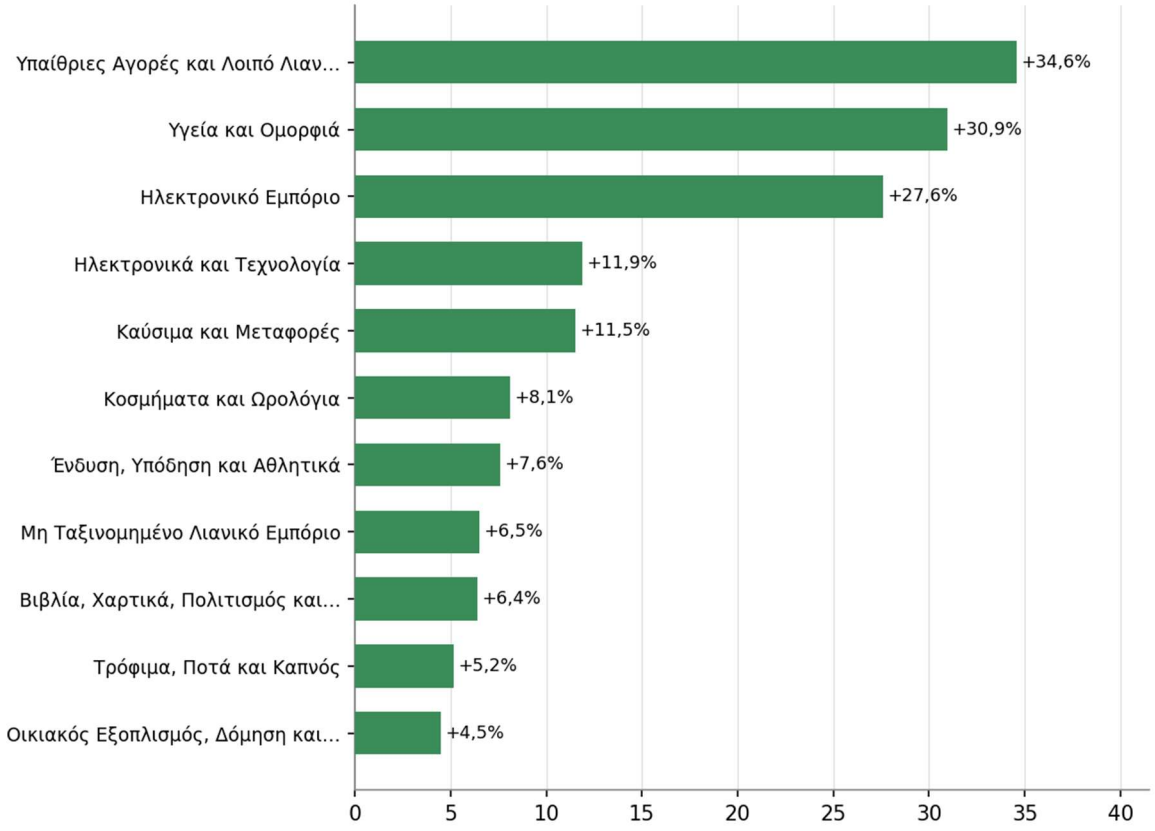

Στο **χονδρικό εμπόριο** (βλ. Παράγραφο 4.3.2), η δυναμική είναι ακόμη εντονότερη και διάχυτη σε όλες τις κατηγορίες. Οι μεγαλύτερες κατηγορίες αναπτύσσονται με ισχυρούς

ρυθμούς, με το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (1.388 επιχειρήσεις) στο +10,69% και τον **οικιακό εξοπλισμό και δόμηση** (1.215 επιχειρήσεις) στο +8,77%. Τον υψηλότερο ρυθμό μεταξύ των κατηγοριών σημαντικής βάσης καταγράφουν τα **γεωργικά προϊόντα και ζωοτροφές** (+13,25%, 376 επιχειρήσεις), κατηγορία που αποτελεί ταυτόχρονα και την πλέον εξειδικευμένη της Περιφέρειας, ενώ ισχυρό ρυθμό εμφανίζουν και τα **καύσιμα, μέταλλα και χημικά** (+10,63%, 385 επιχειρήσεις). Καμία από τις εννέα κατηγορίες δεν εμφανίζει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης.

Γράφημα 5.2β — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών χονδρικού εμπορίου

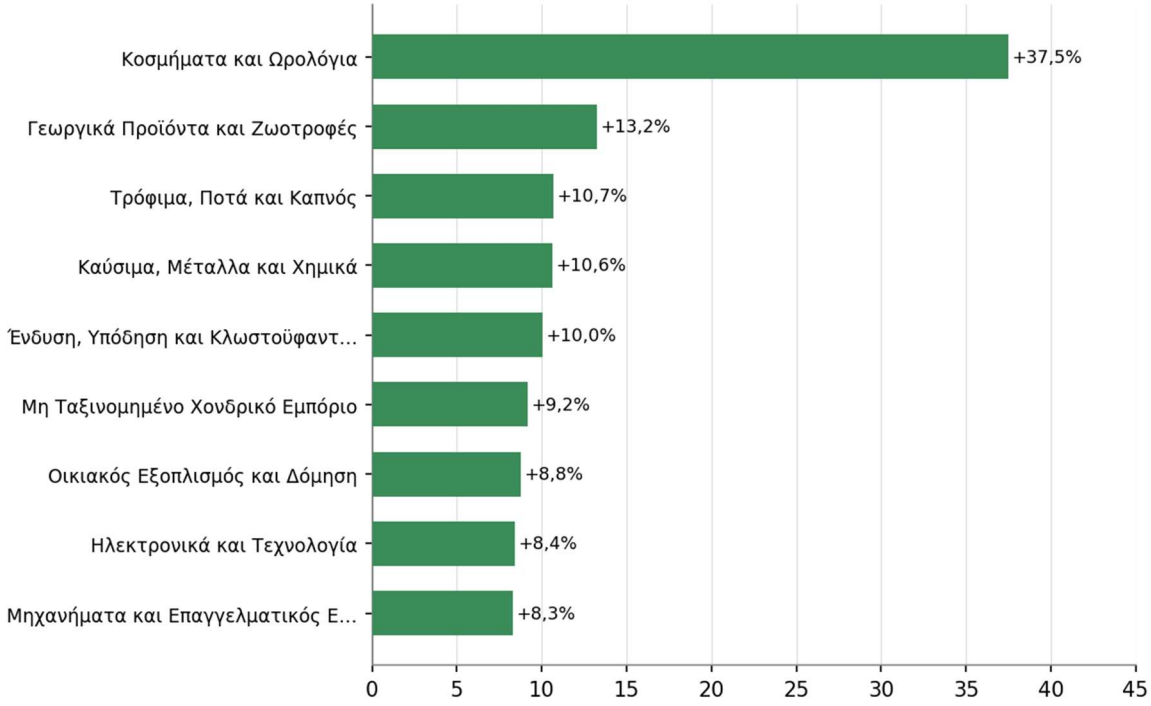

Το κοινό μοτίβο και στους δύο κλάδους είναι η ανάπτυξη με ρυθμούς ελαφρώς υψηλότερους του εθνικού. Ο Ρυθμός Ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (+8,91%) υπερβαίνει οριακά τον αντίστοιχο εθνικό (+8,25%, επί του εκκαθαρισμένου συνόλου ενεργών εγγραφών), όπως και ο ρυθμός του χονδρικού εμπορίου (+10,06%) τον αντίστοιχο εθνικό (+9,91%). Η υπεροχή αυτή αποτυπώνεται σε **θετικές Διαφορικές Συνιστώσες** της ανάλυσης Shift-Share (**+94,97** επιχειρήσεις στο λιανικό και **+6,47** στο χονδρικό εμπόριο, βλ. Παραγράφους 4.2.6 και 4.3.6). Στο λιανικό εμπόριο, η θετική τοπική συνεισφορά δεν είναι ομοιόμορφη, προερχόμενη κυρίως από αναπτυσσόμενες κατηγορίες, όπως η υγεία και ομορφιά (+38,34) και το ηλεκτρονικό εμπόριο (+15,69). Στο χονδρικό εμπόριο, η συνολικά θετική εικόνα στηρίζεται κατά κύριο λόγο στα γεωργικά προϊόντα και ζωοτροφές (+16,61), όπου η υψηλότερη σχετική εξειδίκευση της Περιφέρειας συνοδεύεται από την ισχυρότερη τοπική δυναμική, εύρημα που διαφοροποιεί τη Δυτική Ελλάδα από Περιφέρειες όπου η εξειδίκευση δεν μεταφράζεται σε ανάλογη ανάπτυξη.

5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία

Η ανάλυση Shift-Share επιτρέπει να διαχωριστεί η καθαρή μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε τρεις συνιστώσες: την **Εθνική** (επίδραση της γενικής εθνικής τάσης), τη **Διαρθρωτική** (επίδραση της κλαδικής σύνθεσης) και τη **Διαφορική** (τοπικό ανταγωνιστικό αποτέλεσμα). Η τελευταία απομονώνει τη συμβολή των αποκλειστικά τοπικών παραγόντων, πέρα από ό,τι θα προέβλεπε η εθνική πορεία και η σύνθεση των κλάδων.

Στο **λιανικό εμπόριο**, η καθαρή αύξηση των **+769** επιχειρήσεων υπερβαίνει ελαφρώς εκείνη που θα προέκυπτε αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό. Η **Εθνική Συνιστώσα** (+711,37 επιχειρήσεις) αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της μεταβολής, ενώ η **Διαρθρωτική Συνιστώσα** είναι οριακά αρνητική (−37,34) και η **Διαφορική Συνιστώσα** θετική (+94,97, βλ. Παράγραφο 4.2.6), αποτυπώνοντας τοπική δυναμική ελαφρώς ισχυρότερη της εθνικής. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται και στο **χονδρικό εμπόριο**, όπου η καθαρή αύξηση των **+389** επιχειρήσεων προκύπτει κυρίως από την **Εθνική Συνιστώσα** (+383,11), με πρακτικά μηδενική **Διαρθρωτική** (−0,58) και οριακά θετική **Διαφορική Συνιστώσα** (+6,47, βλ. Παράγραφο 4.3.6). Αθροιστικά, η Διαφορική Συνιστώσα των δύο κλάδων (**+101,44** επιχειρήσεις) αποτυπώνει έναν εμπορικό τομέα που αναπτύχθηκε με ρυθμό ταχύτερο του εθνικού, σε αντίθεση με την πλειονότητα των ηπειρωτικών Περιφερειών.

Γράφημα 5.3 — Διαφορική Συνιστώσα λιανικού και χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία

Η ερμηνεία των ευρημάτων συνδέεται με την τυπολογία της Περιφέρειας. Η Δυτική Ελλάδα συγκροτεί μια μονοκεντρική ηπειρωτική Περιφέρεια, με πυρήνα τον αστικό πόλο της Πάτρας, την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, η οποία συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος της εμπορικής δραστηριότητας και λειτουργεί ως κύρια πύλη σύνδεσης με την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η ευρύτερη Περιφέρεια διατηρεί έντονο αγροτικό χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό, ο εμπορικός τομέας συνδυάζει δύο χαρακτηριστικά.

Πρώτον, το λιανικό εμπόριο συνδυάζει τη βασική κατανάλωση με τη διαμετακομιστική λειτουργία. Με συνολικό Συντελεστή Χωροθέτησης σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (**1,18**, 3η θέση πανελλαδικά, βλ. Παράγραφο 2.4), η σύνθεσή του χαρακτηρίζεται από υπερεκπροσώπηση στις κατηγορίες καθημερινής κατανάλωσης (τρόφιμα, οικιακός εξοπλισμός, ένδυση) και στα καύσιμα και είδη μεταφορικών μέσων (Συντελεστής Χωροθέτησης **1,58**). Η θετική Διαφορική Συνιστώσα (+94,97) δείχνει ότι το λιανικό εμπόριο αναπτύχθηκε ταχύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό, με τη θετική συνεισφορά να συγκεντρώνεται σε αναπτυσσόμενες κατηγορίες, όπως η υγεία και ομορφιά και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Δεύτερον, η κατανομή του χονδρικού εμπορίου αντανακλά την αγροτική και διαμετακομιστική ταυτότητα της Περιφέρειας. Σε αντίθεση με τις περισσότερες μη μητροπολιτικές Περιφέρειες, το χονδρικό εμπόριο υπερεκπροσωπείται (Συντελεστής Χωροθέτησης χονδρικού εμπορίου **1,07**, 3η θέση πανελλαδικά), με την εξειδίκευσή του να συμπυκνώνεται στην αγροδιατροφική αλυσίδα, όπου τα γεωργικά προϊόντα και ζωοτροφές καταγράφουν τον υψηλότερο Συντελεστή Χωροθέτησης ολόκληρου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (**1,81**). Χαρακτηριστικά, η κατηγορία αυτή εμφανίζει παράλληλα και την ισχυρότερη θετική Διαφορική Συνιστώσα (+16,61), εύρημα που δείχνει ότι η σχετική εξειδίκευση της Περιφέρειας συνοδεύεται από αντίστοιχη τοπική δυναμική.

Συνολικά, ο εμπορικός τομέας της Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνεται ως ένας δυναμικός κλάδος, ο οποίος αναπτύχθηκε με ρυθμό ταχύτερο του εθνικού και στους δύο κλάδους του εμπορίου. Η αθροιστική θετική Διαφορική Συνιστώσα (+101,44 επιχειρήσεις) και η ισχυρή σχετική εξειδίκευση τόσο στο λιανικό όσο και στο χονδρικό εμπόριο κατατάσσουν τον εμπορικό της τομέα ανάμεσα στους πιο δυναμικούς της χώρας, με την εμπορική μεγέθυνση να συγκεντρώνεται κυρίως στον αστικό πόλο της Πάτρας, που μόνος του συγκεντρώνει σχεδόν το ήμισυ των νέων εμπορικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς

Η συνδυαστική ανάγνωση της εμπορικής βάσης κάθε Δήμου με τα δομικά του χαρακτηριστικά οργανώνει τους Δήμους της Περιφέρειας στην πενταβάθμια τυπολογία του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παράγραφο 3.3), η οποία στο παρόν κεφάλαιο διαβάζεται υπό το πρίσμα του εμπορίου. Η τυπολογία αντανακλά τη μονοκεντρική δομή της Περιφέρειας, με πυρήνα

τον αστικό πόλο της Πάτρας και συμπληρωματικό αναπτυξιακό πόλο το Αγρίνιο, και τη συνύπαρξη αστικών κέντρων, αγροτικών πεδιάδων και τουριστικών-ορεινών Δήμων.

Πίνακας 5.4 — Τυπολογία Εμπορικών Πόλων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (5 τύποι, Κεφ. 3)

Τύπος (Κεφάλαιο 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου
Α — Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο	Πατρέων	4.610	+14,00%
Β — Δευτερεύοντα Αναπτυξιακά & Διοικητικά Κέντρα	Αγρινίου, Αιγιαλείας, Πύργου, Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, Ναυπακτίας, Δυτικής Αχαΐας	6.205	+3,85% έως +14,21%
Γ — Πεδινοί Αγροτικοί Δήμοι	Ήλιδας, Ακτίου - Βόνιτσας, Ανδραβίδας - Κυλλήνης, Αμφιλοχίας, Ξηρομέρου, Πηνειού	2.088	+1,55% έως +8,94%
Δ — Τουριστικοί & Ιστορικοί Δήμοι	Αρχαίας Ολυμπίας, Καλαβρύτων, Ζαχάρως	463	+3,90% έως +8,87%
Ε — Ορεινοί Δήμοι Μικρής Βάσης	Ερυμάνθου, Ανδρίτσαινας - Κρεστένων, Θέρμου	285	+0,98% έως +5,13%

Στην κορυφή της ιεραρχίας βρίσκεται το **Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο** (Τύπος Α), ο Δήμος Πατρέων, με 4.610 εμπορικές επιχειρήσεις (33,8% της Περιφέρειας). Ως τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας και κύρια πύλη σύνδεσης με την Ιταλία, η Πάτρα λειτουργεί ως κυρίαρχος εμπορικός πόλος, καταγράφοντας παράλληλα τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου μεταξύ των μεγάλων Δήμων (+14,00%) και συγκεντρώνοντας σχεδόν το ήμισυ των νέων εμπορικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Τη μεγαλύτερη αθροιστική εμπορική βάση συγκεντρώνουν τα **Δευτερεύοντα Αναπτυξιακά και Διοικητικά Κέντρα** (Τύπος Β, 6.205 εμπορικές επιχειρήσεις, 45,5% της Περιφέρειας), έξι Δήμοι με επικεφαλής το Αγρίνιο (2.215 εμπορικές επιχειρήσεις), τον δεύτερο αναπτυξιακό πόλο της Περιφέρειας. Στην κατηγορία εντάσσονται και οι έδρες των δύο άλλων Περιφερειακών Ενοτήτων, ο Πύργος (989 εμπορικές επιχειρήσεις, ΠΕ Ηλείας) και η Ιερά Πόλη Μεσολογγίου (811 εμπορικές επιχειρήσεις, ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας), καθώς και η παράκτια Αιγιάλεια, που καταγράφει υψηλό ρυθμό ανάπτυξης (+12,75%). Μαζί με τον Δήμο Πατρέων, το αστικό αυτό δίκτυο συγκεντρώνει περίπου το 79% του εμπορίου της Περιφέρειας, εξυπηρετώντας τόσο τα αστικά κέντρα όσο και την αγροτική ενδοχώρα.

Οι **Πεδινοί Αγροτικοί Δήμοι** (Τύπος Γ, 2.088 εμπορικές επιχειρήσεις), έξι Δήμοι με ισχυρή αγροτική βάση, διαθέτουν εμπορική παρουσία που εξυπηρετεί την αγροτική ενδοχώρα, με μεταβλητούς ρυθμούς ανάπτυξης (+1,55% έως +8,94%). Οι **Τουριστικοί και Ιστορικοί Δήμοι** (Τύπος Δ, 463 εμπορικές επιχειρήσεις), η Αρχαία Ολυμπία, τα Καλάβρυτα και η Ζαχάρω, διαθέτουν μικρή εμπορική βάση αλλά διακριτή τουριστική ταυτότητα. Την κατάταξη συμπληρώνουν οι **Ορεινοί Δήμοι Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης** (Τύπος Ε, 285 εμπορικές επιχειρήσεις), τρεις Δήμοι περιορισμένης βάσης και ήπιας δυναμικής.

Συνολικά, η πενταβάθμια τυπολογία αποτυπώνει τον χαρακτήρα μιας μονοκεντρικής Περιφέρειας, όπου η εμπορική δραστηριότητα συγκεντρώνεται κατά κύριο λόγο στον αστικό πόλο της Πάτρας και στο δευτερεύον δίκτυο αστικών κέντρων με επικεφαλής το Αγρίνιο, ενώ οι αγροτικοί, τουριστικοί και ορεινοί Δήμοι διαμορφώνουν συμπληρωματικές βαθμίδες, με την εμπορική μεγέθυνση να καθοδηγείται από την Πάτρα και τα δυναμικότερα δευτερεύοντα κέντρα.

Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (Regional Business Dynamics Index, RBDI), ένας σύνθετος δείκτης που συνοψίζει τη δυναμική και τη διαρθρωτική φυσιογνωμία του εμπορικού τομέα κάθε Περιφέρειας σε μία ενιαία τιμή στην κλίμακα [0,1]. Στόχος είναι η συγκριτική αξιολόγηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έναντι των υπολοίπων 12 Περιφερειών της χώρας.

6.1 Σύνθεση του Δείκτη

Ο RBDI υπολογίζεται ως σταθμισμένο άθροισμα τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών, καθεμιά εκ των οποίων αποτυπώνει διαφορετική διάσταση της εμπορικής δυναμικής:

- **CBFR** (Commercial Business Formation Rate, βάρος 35%) — μερίδιο νέων εμπορικών επιχειρήσεων επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας. Αποτυπώνει τον ρυθμό ίδρυσης εμπορικών επιχειρήσεων.
- **Δείκτης Διατήρησης** (Retention Rate, βάρος 20%) — αναλογία (nt − at) / nt_{-1}, δηλαδή μερίδιο επιχειρήσεων που υφίσταντο στην αρχική περίοδο και παρέμειναν ενεργές. Αποτυπώνει τη σταθερότητα του υφιστάμενου εμπορικού ιστού.[16]
- **LQ Εμπορίου** (Συντελεστής Χωροθέτησης, βάρος 25%) — αναλογία του μεριδίου εμπορίου της Περιφέρειας προς το αντίστοιχο εθνικό μερίδιο. Αποτυπώνει τη σχετική εξειδίκευση στο εμπόριο σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα.
- **Δείκτης Εντροπίας Shannon** (βάρος 20%) — υπολογίζεται επί της κατανομής των ενεργών επιχειρήσεων στους διψήφιους κωδικούς ΣΤΑΚΟΔ της συνολικής περιφερειακής οικονομίας, και όχι μόνο του εμπορικού τομέα. Αποτυπώνει τη δομική ποικιλομορφία της οικονομικής βάσης εντός της οποίας λειτουργεί το εμπόριο.

Όλες οι συνιστώσες υπόκεινται σε λογαριθμικό μετασχηματισμό για την εξομάλυνση ακραίων τιμών και κατόπιν σε min-max κανονικοποίηση στο διάστημα [0,1] σε επίπεδο 13 Περιφερειών. Η τελική τιμή RBDI είναι το σταθμισμένο άθροισμα των τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών. Η στάθμιση αποδίδει τη μεγαλύτερη βαρύτητα στον ρυθμό ίδρυσης (35%) ως πλέον άμεση ένδειξη επιχειρηματικής ανανέωσης, ακολουθούμενο από τη σχετική εξειδίκευση (25%), ενώ η σταθερότητα του υφιστάμενου ιστού και η δομική ποικιλομορφία συμμετέχουν με ισόποση βαρύτητα (20% εκάστη). Ο δείκτης δεν συνιστά μέτρο επίδοσης αλλά εργαλείο διαρθρωτικής ανάγνωσης: συμπυκνώνει σε μία τιμή τέσσερις διακριτές όψεις της εμπορικής φυσιογνωμίας, η ερμηνεία των οποίων απαιτεί την επιμέρους ανάγνωση των συνιστωσών.

---

[16] Ο Δείκτης Διατήρησης πρέπει να ερμηνεύεται με προσοχή λόγω της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε εντός της περιόδου αναφοράς, η οποία οδήγησε σε μαζική διαγραφή ανενεργών εγγραφών από το μητρώο, με συνέπεια ορισμένες Περιφέρειες να επηρεάζονται αναλογικά διαφορετικά. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Μεθοδολογικές Επισημάνσεις.

6.2 Κατάταξη Περιφερειών — Η Θέση της Δυτικής Ελλάδας

Με βάση τις τιμές RBDI για την περίοδο του Μαρτίου 2026, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατατάσσεται 1η μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας με τιμή RBDI = 0,8419, την υψηλότερη πανελλαδικά. Η τιμή αυτή είναι σαφώς υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (0,4878) και προηγείται με διαφορά της δεύτερης Περιφέρειας, Κεντρικής Μακεδονίας (0,7392).

Πίνακας 6.1 — Κατάταξη Περιφερειών κατά RBDI και Συνιστώσες (Μάρτιος 2026)

#	Περιφέρεια	RBDI	CBFR	Δείκτης Διατήρησης	LQ Εμπορίου	Δείκτης Εντροπίας
1	**Δυτική Ελλάδα**	**0,842**	**0,638**	**0,973**	**1,15**	**3,29**
2	Κεντρική Μακεδονία	0,739	0,615	0,966	1,13	3,37
3	Αν. Μακεδονία & Θράκη	0,614	0,617	0,925	1,17	3,20
4	Θεσσαλία	0,570	0,597	0,948	1,10	3,27
5	Αττική	0,520	0,559	0,996	0,94	3,54
6	Στερεά Ελλάδα	0,500	0,581	0,956	1,07	3,25
7	Πελοπόννησος	0,432	0,565	0,966	1,04	3,24
8	Κρήτη	0,427	0,580	0,960	0,93	3,25
9	Ήπειρος	0,401	0,571	0,961	0,93	3,29
10	Βόρειο Αιγαίο	0,363	0,568	0,949	1,04	3,12
11	Δυτική Μακεδονία	0,327	0,577	0,919	0,96	3,24
12	Νότιο Αιγαίο	0,323	0,568	1,001	0,86	2,93
13	Ιόνια Νησιά	0,283	0,590	0,974	0,72	2,95

Η ανάλυση ανά συνιστώσα αποκαλύπτει εικόνα ισχυρή και στις τέσσερις διαστάσεις του δείκτη, εύρημα που εξηγεί την κορυφαία συνολική κατάταξη. Στις δύο «δυναμικές» συνιστώσες:

- **CBFR (ρυθμός ίδρυσης):** 1η/13 με τιμή 0,638, η υψηλότερη πανελλαδικά και σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (0,587). Το εύρημα επιβεβαιώνεται από τον υψηλότερο πανελλαδικά Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR 63,81%, βλ. Παράγραφο 4.1.2): σχεδόν έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται στο εμπόριο.
- **Δείκτης Διατήρησης:** 4η/13 με τιμή 0,973, πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (0,961), εύρημα συμβατό με τον χαμηλό ρυθμό παύσης εμπορικών επιχειρήσεων (CBCR 4,99%).

Στις δύο «διαρθρωτικές» συνιστώσες η Περιφέρεια εμφανίζει εξίσου ισχυρές επιδόσεις:

- **LQ Εμπορίου (σχετική εξειδίκευση):** 2η/13 με τιμή 1,15, σαφώς πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (1,00), εύρημα που αντανακλά την υπερεκπροσώπηση του εμπορικού τομέα στη συνολική επιχειρηματικότητα της Περιφέρειας.

- **Δείκτης Εντροπίας (ποικιλομορφία):** 3η/13 με τιμή 3,29, πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (3,22), εύρημα που αποτυπώνει την ευρεία κλαδική σύνθεση της περιφερειακής οικονομίας.

Η ισχυρή και στις τέσσερις διαστάσεις επίδοση οδηγεί στη συνολικά υψηλότερη τιμή RBDI και τοποθετεί την Περιφέρεια στην κορυφή της πανελλαδικής κατάταξης.

6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση

Η 1η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στον RBDI αποτελεί διακριτή περίπτωση στην πανελλαδική κατάταξη. Σε αντίθεση με τις Περιφέρειες όπου η υψηλή ή χαμηλή τιμή του δείκτη οφείλεται σε μεμονωμένες συνιστώσες, η Δυτική Ελλάδα εμφανίζει εικόνα όπου και οι τέσσερις συνιστώσες συμβάλλουν θετικά και ισχυρά στη συνολική κατάταξη: κορυφαίος πανελλαδικά ρυθμός ίδρυσης (CBFR 1η/13), υψηλή σχετική εξειδίκευση (LQ 2η/13), ευρεία ποικιλομορφία (Εντροπία 3η/13) και ισχυρή διατήρηση του εμπορικού ιστού (4η/13).

Σε σύγκριση με την Κεντρική Μακεδονία (2η, RBDI = 0,7392), η Δυτική Ελλάδα υπερτερεί στις τρεις από τις τέσσερις συνιστώσες, με σαφή υπεροχή στον ρυθμό ίδρυσης (CBFR 0,638 έναντι 0,615) και στη διατήρηση (0,973 έναντι 0,966), υπολειπόμενη οριακά μόνο στη διαρθρωτική συνιστώσα της ποικιλομορφίας (Εντροπία 3,29 έναντι 3,37). Η Περιφέρεια δεν διακρίνεται επομένως για μία μόνο εξέχουσα επίδοση, αλλά για τη σταθερά ισχυρή παρουσία της σε όλες τις διαστάσεις της εμπορικής δυναμικής.

Η τοποθέτηση αυτή είναι πλήρως συμβατή με τα ευρήματα των προηγούμενων κεφαλαίων. Ο ισχυρός αστικός πόλος της Πάτρας, της τρίτης μεγαλύτερης πόλης της χώρας και σημαντικού διαμετακομιστικού κόμβου προς την Ιταλία και τη Δυτική Ευρώπη, διασφαλίζει υψηλή εμπορική πυκνότητα και ποικιλομορφία. Παράλληλα, η έντονη αγροτική ταυτότητα της ευρύτερης Περιφέρειας τροφοδοτεί εκτεταμένο δίκτυο χονδρεμπορίου γεωργικών προϊόντων και εφοδίων. Ο υψηλότερος πανελλαδικά ρυθμός ίδρυσης εμπορικών επιχειρήσεων (CBFR 63,81%) και η θετική αθροιστική Διαφορική Συνιστώσα της ανάλυσης Shift-Share (+101,44 επιχειρήσεις, βλ. Παράγραφο 5.3) επιβεβαιώνουν ότι το εμπόριο αναπτύσσεται με ρυθμούς που υπερβαίνουν την εθνική και κλαδική δυναμική.

Συνολικά, ο RBDI επιβεβαιώνει διαρθρωτικά τα ευρήματα των προηγούμενων κεφαλαίων: η Δυτική Ελλάδα αναδεικνύεται ως μία από τις πλέον δυναμικές και παραγωγικά διαφοροποιημένες Περιφέρειες της χώρας, με ισόρροπες επιδόσεις τόσο στις δυναμικές όσο και στις διαρθρωτικές συνιστώσες του δείκτη. Η ταυτοποίηση αυτή έχει σημασία για τη χάραξη πολιτικής: οι παρεμβάσεις ενίσχυσης του εμπορίου σε μια τέτοια Περιφέρεια θα πρέπει να επικεντρώνονται στην εμβάθυνση και διαφοροποίηση των ήδη ισχυρών επιδόσεων, αξιοποιώντας τον διαμετακομιστικό ρόλο του λιμένα της Πάτρας και τη διασύνδεση του εμπορίου με την ισχυρή αγροτική παραγωγή, και όχι σε δράσεις θεμελιακής αναδιάρθρωσης.

Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη

Η ανάλυση του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναδεικνύει τα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

- **Διαρθρωτική υπερεκπροσώπηση με ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική.** Η Περιφέρεια συγκεντρώνει 13.651 ενεργές εμπορικές επιχειρήσεις, με Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) +9,27%, υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου (+8,79%). Ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) διαμορφώνεται σε 4,99%, χαμηλότερος του εθνικού μέσου όρου. Η αθροιστική Διαφορική Συνιστώσα της ανάλυσης Shift-Share (+101,44 επιχειρήσεις, βλ. Παράγραφο 5.3) επιβεβαιώνει θετική τοπική ανταγωνιστικότητα πέρα από την εθνική και κλαδική τάση.
- **Μονοκεντρική γεωγραφική συγκέντρωση.** Σε αντίθεση με τις πολυκεντρικές Περιφέρειες, η εμπορική δραστηριότητα της Δυτικής Ελλάδας συγκεντρώνεται έντονα στον Δήμο Πατρέων, ο οποίος με 4.610 επιχειρήσεις (33,77% της εμπορικής βάσης) αποτελεί τον κυρίαρχο πόλο γύρω από την τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας (βλ. Παράγραφο 4.2.3).
- **Συγκέντρωση σε κατηγορίες βασικής κατανάλωσης και αγροτικού εφοδιασμού.** Στο λιανικό εμπόριο, οι τρεις κορυφαίες κατηγορίες, τα τρόφιμα, ποτά και καπνός (31,01%), ο οικιακός εξοπλισμός, δόμηση και κήπος (18,61%) και η ένδυση, υπόδηση και αθλητικά (15,55%), καλύπτουν το 65,20% του κλάδου. Στο χονδρικό εμπόριο η εξειδίκευση είναι εστιασμένη στη διακίνηση αγροτικών προϊόντων και εφοδίων, με τα τρόφιμα (32,62%), τον οικιακό εξοπλισμό (28,55%) και τα καύσιμα, μέταλλα και χημικά (9,05%) να καλύπτουν αθροιστικά το 70,22%, εύρημα συμβατό με τον έντονο αγροτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας.
- **Τυπολογία πέντε ζωνών εμπορικών πόλων.** Οι Δήμοι της Περιφέρειας οργανώνονται στις πέντε ζώνες της τυπολογίας του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παράγραφο 5.4): το Πρωτεύον Διοικητικό-Εμπορικό Κέντρο (Πατρέων, Τύπος Α), τα Δευτερεύοντα Αναπτυξιακά και Διοικητικά Κέντρα (Αγρινίου, Αιγιαλείας, Πύργου, Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, Ναυπακτίας και Δυτικής Αχαΐας, Τύπος Β), τους Πεδινούς Αγροτικούς Δήμους (Τύπος Γ), τους Τουριστικούς και Ιστορικούς Δήμους (Αρχαίας Ολυμπίας, Καλαβρύτων και Ζαχάρως, Τύπος Δ) και τους Ορεινούς Δήμους Μικρής Βάσης (Τύπος Ε). Η δομή αυτή αντανακλά την πρωτοκαθεδρία του αστικού πόλου της Πάτρας, σε συνδυασμό με τον δεύτερο αναπτυξιακό πόλο του Αγρινίου.
- **Ισχυρός αστικός πόλος με αγροτική και διαμετακομιστική ταυτότητα.** Η εμπορική δραστηριότητα πλαισιώνεται από τρία διαρθρωτικά χαρακτηριστικά: τον ισχυρό αστικό πόλο της Πάτρας, τρίτης μεγαλύτερης πόλης της χώρας, τον διαμετακομιστικό ρόλο του λιμένα της ως πύλης προς την Ιταλία και τη Δυτική Ευρώπη, και την έντονη αγροτική ταυτότητα της ευρύτερης Περιφέρειας που τροφοδοτεί εκτεταμένο δίκτυο χονδρεμπορίου γεωργικών προϊόντων.
- **Ο Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής ως επιβεβαίωση πολυδιάστατης εμπορικής ισχύος.** Η Περιφέρεια κατατάσσεται 1η μεταξύ των 13 Περιφερειών στον Δείκτη Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI —

Regional Business Dynamics Index) με τιμή 0,8419, την υψηλότερη πανελλαδικά, με ισχυρές επιδόσεις και στις τέσσερις συνιστώσες: ρυθμό ίδρυσης (1η/13), εξειδίκευση (2η/13), ποικιλομορφία (3η/13) και διατήρηση (4η/13). Η σταθερά ισχυρή αυτή επίδοση επιβεβαιώνει διαρθρωτικά ότι η Δυτική Ελλάδα αποτελεί μία από τις πλέον δυναμικές και παραγωγικά διαφοροποιημένες Περιφέρειες της χώρας.

Μεθοδολογικές Επισημάνσεις

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (EL63) — Μάρτιος 2026 | Περίοδος αναφοράς: Οκτώβριος 2024 – Μάρτιος 2026

Α. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη

Τα στοιχεία του παρόντος δελτίου προέρχονται από τη βάση του **Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)** και αποτυπώνουν την κατάσταση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε δύο χρονικές στιγμές: τον **Οκτώβριο 2024** και τον **Μάρτιο 2026**. Πρόκειται για **προσωρινά στοιχεία** που αντανακλούν τις εγγραφές του μητρώου κατά τις εν λόγω ημερομηνίες αναφοράς και δεν αποτελούν τελικά εκδοθέντα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ).

Η γεωγραφική κατάταξη των επιχειρήσεων βασίζεται στην κατάταξη NUTS3 της ΕΛΣΤΑΤ: η Περιφέρεια υποδιαιρείται σε τρεις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ Αχαΐας, ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και ΠΕ Ηλείας) και 19 Δήμους, σε μια εκτεταμένη ηπειρωτική Περιφέρεια με ισχυρό αστικό πόλο την Πάτρα. Η Περιφέρεια αριθμεί συνολικά 48.267 ενεργές επιχειρήσεις κατά τον Μάρτιο 2026, εκ των οποίων 13.651 ανήκουν στον εμπορικό τομέα (9.396 στο λιανικό και 4.255 στο χονδρικό εμπόριο). Η κάλυψη αφορά όλες τις ενεργές εγγεγραμμένες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής και κλάδου δραστηριότητας. Ο ορισμός του πρωτεύοντος αριθμού εμπορικών επιχειρήσεων (ΣΤΑΚΟΔ 45 έως 47) διακρίνεται από το σύνολο του μητρώου, το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των μη εμπορικών δεικτών, όπως ο Δείκτης Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας και ο Συντελεστής Χωροθέτησης κλαδικής σύνθεσης.

Β. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ

Εντός της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκε **εκκαθάριση μητρώου ΓΕΜΗ**: πανελλαδικά **65.334 εταιρείες** διαγράφηκαν, εκ των οποίων περίπου **15 χιλιάδες ήταν εμπορικές** (περίπου **2,6% του εμπορικού αποθέματος** του Οκτωβρίου 2024). Η εκκαθάριση αφορούσε κατά κύριο λόγο αδρανοποιημένες ατομικές επιχειρήσεις που είχαν παύσει εκ των πραγμάτων τη δραστηριότητά τους χωρίς να έχουν προβεί σε επίσημη διαγραφή.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR = 4,99%) διαμορφώνεται χαμηλότερα του εθνικού μέσου όρου (5,48%) και κάτω από το κατώφλι αξιολόγησης του 5,5%. Επιμερισμένος στους δύο κλάδους, ο ρυθμός παύσης διαμορφώνεται σε 5,27% στο λιανικό και 4,37% στο χονδρικό εμπόριο. Η χαμηλή τιμή του δείκτη υποδηλώνει ότι η εκκαθάριση του μητρώου επηρέασε την Περιφέρεια λιγότερο από τον εθνικό μέσο όρο και ότι ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR = +9,27%, υψηλότερος του εθνικού +8,79%) αποτυπώνει αξιόπιστα την πραγματική αναπτυξιακή δυναμική του εμπορικού τομέα, χωρίς να επιβαρύνεται σημαντικά από διοικητικές διαγραφές. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει πραγματική ανθεκτικότητα του εμπορικού ιστού της Περιφέρειας, σε αντίθεση με Περιφέρειες όπου η εκκαθάριση του μητρώου διόγκωσε τεχνητά τον καταγεγραμμένο ρυθμό παύσεων.

Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ

Για την ανάλυση του εμπορικού τομέα, οι 37 διψήφιοι ΚΑΔ ομαδοποιούνται σε **20 ομοιογενείς κατηγορίες**, ένδεκα του λιανικού και εννέα του χονδρικού εμπορίου. Η ομαδοποίηση αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας, επιτρέποντας συγκρίσιμη ανάλυση τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ιδιαίτερη μεθοδολογική επισήμανση αφορά την ερμηνεία του Συντελεστή Χωροθέτησης στο πλαίσιο της διττής αστικής και αγροτικής ταυτότητας της Περιφέρειας: η υψηλή σχετική εξειδίκευση στο εμπόριο συνδέεται τόσο με τον ισχυρό αστικό πόλο της Πάτρας όσο και με την έντονη αγροτική βάση της Περιφέρειας. Η ισχυρή παρουσία του χονδρικού εμπορίου τροφίμων, γεωργικών προϊόντων και εφοδίων αντανακλά τη διακίνηση της αγροτικής παραγωγής, ενώ ο διαμετακομιστικός ρόλος του λιμένα της Πάτρας ενισχύει τη γενικότερη εμπορική δραστηριότητα. Χαρακτηριστικά, το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και

ζωοτροφών συγκαταλέγεται στις κατηγορίες με Συντελεστή Χωροθέτησης πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, εύρημα άμεσα συνδεδεμένο με την αγροτική παραγωγή της Περιφέρειας.

Δ. Δείκτες Ανισότητας

Για τη μέτρηση της χωρικής ανισοκατανομής χρησιμοποιούνται **τέσσερις συμπληρωματικοί δείκτες**: ο **Συντελεστής Gini** (συνολική εικόνα, εύρος 0 έως 1, με υψηλότερες τιμές να υποδηλώνουν μεγαλύτερη συγκέντρωση), ο **δείκτης Theil** με αποάθροιση σε ανισότητα εντός (within) και μεταξύ (between) γεωγραφικών ενοτήτων, ικανότητα που επιτρέπει τον εντοπισμό αν η ανισοκατανομή οφείλεται σε διαφορές μεταξύ των ΠΕ ή εντός κάθε ΠΕ μεταξύ των Δήμων, ο **Δείκτης Hoover** (ποσοστό επιχειρήσεων που θα έπρεπε να μετακινηθούν για ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό, εύρος 0 έως 1) και ο **σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρο διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο όρο.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο Συντελεστής Gini σε επίπεδο Δήμων διαμορφώνεται σε 0,589 και ο Δείκτης Hoover σε 0,060, ευρήματα που αποτυπώνουν την έντονη συγκέντρωση της εμπορικής δραστηριότητας στον Δήμο Πατρέων, τον κυρίαρχο αστικό πόλο της Περιφέρειας. Ο δείκτης Theil για το σύνολο της επιχειρηματικότητας (0,614) αποδίδεται κατά 87,0% στη συνιστώσα intra-zone, εύρημα που δείχνει σαφή κυριαρχία της ανισοκατανομής εντός κάθε Περιφερειακής Ενότητας, μεταξύ του κύριου αστικού κέντρου και των μικρότερων Δήμων της. Σε επίπεδο κλάδων, ο Συντελεστής Gini σε επίπεδο Δήμων διαμορφώνεται σε 0,633 για το λιανικό και 0,590 για το χονδρικό εμπόριο, ενώ σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων περιορίζεται σε 0,215 για το σύνολο, επιβεβαιώνοντας ότι η συγκέντρωση εκδηλώνεται κυρίως εντός των ΠΕ. Ο σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας διαμορφώνεται σε 0,161 για το σύνολο, 0,236 για το λιανικό και 0,446 για το χονδρικό εμπόριο, τιμές που επιβεβαιώνουν την εντονότερη χωρική συγκέντρωση του χονδρικού εμπορίου. Παρά τη συγκέντρωση αυτή, ο χαμηλός Δείκτης Hoover (0,060) υποδηλώνει ότι η κατανομή της εμπορικής δραστηριότητας προσεγγίζει την πληθυσμιακή κατανομή της Περιφέρειας, καθώς ο κύριος πόλος συγκεντρώνει ταυτόχρονα το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Ε. Ανάλυση Shift-Share

Η ανάλυση **Shift-Share** αποαθροίζει την παρατηρηθείσα μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε **τρεις συνιστώσες**: την **Εθνική** (αναμενόμενη μεταβολή αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του εμπορίου), τη **Διαρθρωτική** (επιπλέον μεταβολή λόγω της κλαδικής σύνθεσης, δηλαδή αν η Περιφέρεια εξειδικεύεται σε κλάδους που αναπτύσσονται ταχύτερα ή βραδύτερα από το σύνολο) και τη **Διαφορική** (το υπόλοιπο που αποδίδεται σε τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα). Ισχύει πάντα η σχέση: **Παρατηρηθείσα Μεταβολή = Εθνική + Διαρθρωτική + Διαφορική**.

Αρνητική Διαφορική Συνιστώσα υποδηλώνει υστέρηση της Περιφέρειας έναντι του εθνικού μέσου όρου στους ίδιους κλάδους, η δε θετική αντικατοπτρίζει τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Στην περίπτωση της Περιφέρειας, η Διαφορική Συνιστώσα είναι θετική και στους δύο κλάδους του εμπορίου, +94,97 επιχειρήσεις στο λιανικό και +6,47 στο χονδρικό (αθροιστικά +101,44, βλ. Παράγραφο 5.3). Το εύρημα υποδηλώνει ότι το τοπικό εμπόριο αναπτύχθηκε με ρυθμούς υψηλότερους από ό,τι θα δικαιολογούσε η εθνική τάση και η κλαδική του σύνθεση, εικόνα συμβατή με τη θετική αναπτυξιακή δυναμική μιας Περιφέρειας με ισχυρό αστικό πόλο και ενεργό αγροτική βάση.

ΣΤ. RBDI

Ο **Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)** συντίθεται από **τέσσερις σταθμισμένες συνιστώσες**: τον Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR, βαρύτητα 35%), τον Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate, βαρύτητα 20%), τον Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ, βαρύτητα 25%) και τον Δείκτη Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας (βαρύτητα 20%). Πριν από τη σταθμισμένη άθροιση εφαρμόζεται κανονικοποίηση με λογαριθμικό μετασχηματισμό και κλιμάκωση min-max στο διάστημα [0,1] ανά συνιστώσα, ώστε να εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα μεταξύ μεγεθών διαφορετικής κλίμακας.

Ο RBDI αποτυπώνει αποκλειστικά τη δυναμική του εμπορικού τομέα και δεν αποτελεί δείκτη γενικής αναπτυξιακής ικανότητας της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με τιμή RBDI 0,8419 (1η/13, η υψηλότερη πανελλαδικά), εμφανίζει ισχυρές επιδόσεις και στις τέσσερις συνιστώσες: κορυφαίο ρυθμό ίδρυσης (0,638, 1η/13), υψηλή εξειδίκευση (LQ 1,15, 2η/13), ευρεία ποικιλομορφία (3,29, 3η/13) και ισχυρή διατήρηση του εμπορικού ιστού (0,973, 4η/13). Η σταθερά ισχυρή αυτή επίδοση σε όλες τις διαστάσεις οδηγεί στην κορυφαία συνολική κατάταξη. Η ερμηνεία της θέσης αυτής αναλύεται διεξοδικά στο Κεφάλαιο 6.

Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας

Η ερμηνεία των δεικτών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας απαιτεί την αναγνώριση της διττής αστικής και αγροτικής της ταυτότητας. Η Περιφέρεια συνδυάζει έναν ισχυρό αστικό πόλο, την Πάτρα, τρίτη μεγαλύτερη πόλη της χώρας και σημαντικό διαμετακομιστικό κόμβο προς την Ιταλία και τη Δυτική Ευρώπη, με μια εκτεταμένη αγροτική ενδοχώρα που τροφοδοτεί έντονη χονδρεμπορική δραστηριότητα γεωργικών προϊόντων και εφοδίων. Η διττή αυτή ταυτότητα, αστική και αγροτική, διαφοροποιεί τη Δυτική Ελλάδα από τις καθαρά αγροτικές ή καθαρά αστικές Περιφέρειες και εξηγεί την ισόρροπη ισχύ της σε όλες τις διαστάσεις του δείκτη.

Η κορυφαία θέση της Περιφέρειας στον RBDI αντανακλά τη σταθερά ισχυρή παρουσία της και στις τέσσερις συνιστώσες του δείκτη, και ιδίως τον υψηλότερο πανελλαδικά ρυθμό ίδρυσης εμπορικών επιχειρήσεων (CBFR 63,81%). Η υψηλή αυτή τιμή του CBFR συνδέεται με την έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα του αστικού πόλου της Πάτρας, όπου σχεδόν έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, και θα πρέπει να ερμηνεύεται ως διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της τοπικής οικονομίας παρά ως συγκυριακό εύρημα.

Η σαφής κυριαρχία της intra-zone συνιστώσας του δείκτη Theil (87,0%) απαιτεί προσοχή κατά την ερμηνεία των δεικτών ανισοκατανομής: η εμπορική δραστηριότητα κάθε Περιφερειακής Ενότητας συγκεντρώνεται στο κύριο αστικό της κέντρο (Πάτρα, Αγρίνιο, Πύργος), ενώ οι περιβάλλοντες αγροτικοί Δήμοι εμφανίζουν περιορισμένη εμπορική βάση.

Ειδικότερα, οι ορεινοί Δήμοι μικρής βάσης, όπως οι Δήμοι Ερυμάνθου, Ανδρίτσαινας - Κρεστένων και Θέρμου, εντάσσονται σε διακριτή κατηγορία με ιδιαίτερα περιορισμένη απόλυτη εμπορική βάση, που καθιστά τους σχετικούς δείκτες ευμετάβλητους: ελάχιστες ιδρύσεις ή παύσεις αρκούν για σημαντική μεταβολή των ποσοστών. Οι δείκτες τους δεν θα πρέπει να ερμηνεύονται ως αντιπροσωπευτικοί της συνολικής εμπορικής τάσης της Περιφέρειας.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι ο Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής, με τιμή 0,8419 και κατάταξη 1η/13, μετρά αποκλειστικά τη δυναμική του εμπορικού τομέα και όχι τη συνολική οικονομική ισχύ της Περιφέρειας. Η κορυφαία κατάταξη αποτυπώνει τη διαρθρωτική ισχύ του εμπορικού τομέα, ο οποίος στηρίζεται στον συνδυασμό του αστικού πόλου της Πάτρας, του διαμετακομιστικού ρόλου του λιμένα της και της ισχυρής αγροτικής παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας.